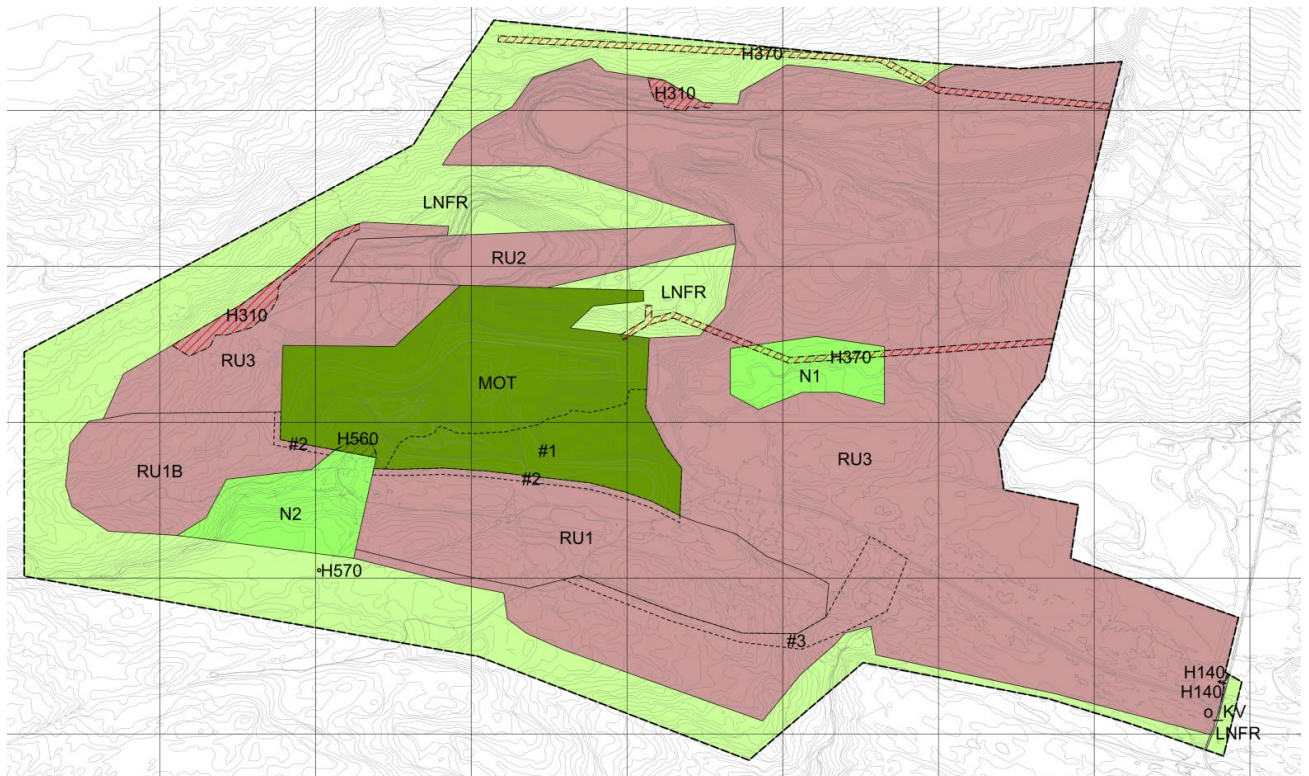

Planbeskrivelse og konsekvensutredning

Plan 6023 Detaljregulering for dagbrudd
Steinsundtjern og motorsportsanlegg ACR, Storforshei.

Vedtatt av Rana kommunestyre 07.11.2023

09.10.2023

Forord

Rana Gruber AS som tiltakshaver har i samarbeid med Consilium AS lagt frem reguleringsplan med konsekvensutredning for dagbruddene i Steinsundtjern-området i Rana kommune. Konsekvensutredningen som er en del av planbeskrivelsen, søker å få frem virkningene av driften, og de avbøtende tiltak for uønskede konsekvenser.

Det gjøres oppmerksom på at Stensundtjern og Steinsundtjern blir brukt om hverandre i vedleggsrapporter til reguleringsplanen og i planbeskrivelsen. Årsaken til dette er fordi utvinningsrettene gitt av direktoratet for mineralforvaltning heter Stensundtjern, og forekomsten blir benevnt Stensundtjern av Rana Gruber, mens plannavnet gitt i oppstartsmøtet med Rana kommune er Steinsundtjern. Plankart og bestemmelser bruker plannavnet.

Planforslaget lå på offentlig ettersyn og høring vinteren 2020. Det kom inn 10 merknader.

Etter offentlig ettersyn overtok Asplan Viak som fagkyndig plankonsulent. Videre prosess har vært:

- NVE og Statsforvalteren fremmet innsigelse til reguleringsplanen
- Dialogmøte 13.09.2021 med Statsforvalteren og 12.10.2021 med Rana kommune.
- Drøftingsmøte med forslag til løsninger med NVE og Rana kommune 02.11.21
- Drøftingsmøte med forslag til løsninger med Statsforvalteren og Rana kommune 03.11.21.
- Dialogmøte med Rana kommune om revidert planforslag 27.04.2022.
- Oversendelse av revidert planforslag til Rana kommune som videresendte på begrenset høring til innsigelsesmyndigheter (statsforvalter og NVE) juli 2022.
- Statsforvalteren opprettholder i brev datert 10.10.2022 innsigelsen av hensyn til de naturfaglige verdiene tilknyttet Vesteråga og karstforekomstene i og langs elvas vestlige løp
- NVE opprettholder i brev datert 20.10.2022 innsigelsen knyttet til vassdraget Vesteråga. NVE trekker innsigelsen knyttet til skredfare.
- Oversendelse av nytt revidert planforslag til Rana kommune juni 2023 som videresendte på begrenset høring til innsigelsesmyndigheter (statsforvalter og NVE), samt direktoratet for mineralforvaltning.
- NVE trekker sine innsigelser i brev datert 29.08.2023.
- Statsforvalteren trekker i brev datert 29.08.2023 sine innsigelser med visse vilkår. Disse vilkårene er innarbeidet i endelig planforslag.
- Motorsportanlegget ACR er informert om endringen før det reviderte planforslaget sendes til Rana kommune for sluttbehandling.

Følgende er endret i denne versjonen av planbeskrivelsen sammenliknet med høringsutgaven fra 2020 som forelå ved offentlig ettersyn:

- Forside; oppdatert plankart, dato og plannavn (Steinsundtjern)
- Forord
- Innholdsfortegnelse, vedleggsliste og sammendrag
- Nytt kapittel 0 som gir en beskrivelse av endringer som er innarbeidet i reguleringsplanen som følge av offentlig ettersyn, og begrenset høring høsten 2022 og sommeren 2023, med henvisning til tilleggsutredninger og oppdaterte konsekvensvurderinger for karst/vannmiljø og skred.
- Kapittel 6 om merknader til planprosessen ved planoppstart er erstattet med merknader ved offentlig ettersyn og begrenset høring.
- Øvrige kapitler i planbeskrivelsen er ikke justert og tilsvarer planbeskrivelsen datert 18.01.2020.

Rana Gruber AS

Kristin Hestnes
Gruveplansjef
Kontaktperson for planarbeidet

Alexander Kühn
Sjefsgeolog

Innhold

0	Beskrivelse av revidert planforslag etter offentlig ettersyn.....	10
0.1	Bakgrunn for endringene	10
0.2	Beskrivelse av justert planforslag – hovedtrekk.....	10
0.2.1	Vesteråga og Høystakkneset.....	10
0.2.2	Skredfare	13
0.3	Beskrivelse av endringer i plankartet.....	14
0.4	Endringer i reguleringsbestemmelsene	16
1	Bakgrunn	18
1.1	Hensikten med planen.....	18
1.2	Forslagsstiller, plankonsulent og eierforhold	18
1.3	Jernmalforekomsten	19
1.4	Krav om konsekvensutredning	19
1.5	Driftskonsesjon	19
2	Planprosessen.....	21
3	Planstatus og rammebetingelser	22
3.1	Overordnede planer.....	22
3.2	Fylkeskommunale planer.....	22
3.3	Kommuneplanen	23
3.3.1	Kommuneplanen og ACR	24
4	Beskrivelse av planområdet, eksisterende forhold	25
4.1	Beliggenhet	25
4.2	Dagens arealbruk	25
4.3	Stedets karakter.	27
4.4	Landskap.....	28
4.5	Kulturminner og kulturmiljø	29
4.6	Naturverdier.....	30
4.7	Bonitet	31
4.8	Beiteområde for rein	31
4.9	Rekreasjonsverdi/ rekreasjonsbruk	32
4.10	Landbruk	33
4.11	Trafikkforhold, og teknisk infrastruktur.	33
4.12	Grunnforhold	33
4.13	Støy- og støvforhold	34
4.14	Risiko- og sårbarhetsanalyse	34

4.15	Næring	34
4.15.1	Skogbruk	34
4.15.2	ACR.....	34
5	Beskrivelse av planforslaget.....	35
5.1	Planlagt arealbruk og reguleringsformål	35
5.2	Reguleringsformålene og løsningene	37
5.2.1	Råstoffutvinning	37
5.2.2	Steinbrudd og masseuttak	38
5.2.3	Motorsportanlegg	40
5.2.4	Kjøreveg	40
5.2.5	Landbruks-, natur- friluft-, og reindriftsformål	41
5.2.6	Hensynssoner	41
5.2.7	Bestemmelsesområder	43
5.3	Rekkefølgebestemmelser	43
5.4	Tilknytning til infrastruktur	44
5.5	Kjøreatkomst	44
5.6	Miljøoppfølging	44
5.7	Kulturminner	44
5.8	Avbøtende tiltak/løsninger – Risiko- og sårbarhet	44
6	Merknader til planprosessen	46
6.1	Merknader ved offentlig ettersyn og begrenset høring høsten 2022	46
6.2	Merknad fra Nordland fylkeskommune - vurdering etter vannforskriftens § 12.....	51
6.3	Punkter fra Rana kommune i vedtak om offentlig ettersyn	51
6.4	Merknader i forbindelse med begrenset høring sommeren 2023	53
7	Konsekvensutredning	55
7.1	Hva er en konsekvensutredning	55
7.2	Metode	55
7.2.1	Generelt.....	55
7.2.2	Vurdering av konsekvenser ved råstoffutvinning.....	56
7.3	Utredningstemaer	59
7.4	0-alternativet.....	60
7.5	Naturmangfold	60
7.5.1	Beiteområde for rein, elg og husdyr	61
7.5.2	Vegetasjon og naturtyper.....	66

7.5.3	Konsekvenser for vegetasjon og naturtyper.....	67
7.5.4	Bonitet.....	69
7.5.5	Fugleliv	71
7.5.6	Karst	73
7.5.7	Verneområder – Tiurhaugen naturreservat.....	77
7.5.8	Konsekvenser for naturmangfold	79
7.6	Vurdering i forhold til naturmangfoldlovens §§ 8.12	80
7.6.1	Kunnskapsgrunnlaget	80
7.6.2	Føre-var-prinsippet	82
7.6.3	Økosystemtilnærming og samlet belastning	82
7.6.4	Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver	82
7.6.5	Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.....	83
7.7	Vann og vassdrag.....	83
7.7.1	Konsekvenser ved omlegging av Vesteråga.....	86
7.8	Kraftanlegg	88
7.9	Transport av malm.....	88
7.10	Støy, støv og rystelser.....	88
7.11	Nærhet til Artic Circle Raceway (ACR).....	90
7.12	Avrenning fra deponiområder.....	91
7.13	Uttak av jernmalm	92
7.13.1	Forekomsten.....	94
7.13.2	Verdien mineraluttaket representerer for Rana Gruber AS, samfunnet.	98
7.14	Øvingsområde for snøskuter	100
7.15	Beitebruk for husdyr	100
7.16	Naboer	100
7.17	Kulturmiljø	102
8	Virkninger av planforslaget.....	103
9	Risiko og sårbarhet	105
10	Overvåkningsprogram	105
11	En sammenstilling av virkningene slik de nå vurderes.....	105

Vedlegg

Vedlegg 1	Risiko- og sårbarhetsanalyse
Vedlegg 2	Naturmiljø
Vedlegg 3	Fugleliv
Vedlegg 4	Karst
Vedlegg 5	Vannvegkartlegging
Vedlegg 6	Støy
Vedlegg 7	Avtale med reindriftnæringen

Vedlegg utarbeidet etter offentlig ettersyn

- Verdivurdering av Høystakknesgrotta, Storforshei. PhD Rannveig Øvrevik Skoglund og PhD Christos Pennos. Institutt for geografi, Universitetet i Bergen
- Skredfarevurdering Steinsundtjern Rapport datert 14.01.2022

Se kapittel 0.1 som gir utfyllende dokumentasjon til det reviderte planforslaget

Figurer

Figur 1. Eiendommer berørt av reguleringsplanen.....	18
Figur 2. Vertikalsnitt gjennom Stensundtjern-malmen.	19
Figur 3. Utsnitt fra kommuneplanen.....	23
Figur 4. ACR sin veibane går delvis utenfor arealet avsatt til formålet.....	25
Figur 5. Reguleringsplanen ligger 4 km nordvest for Storforshei.	25
Figur 6. Reguleringsplan for motorsportanlegg på Storforshei.	26
Figur 7. Vegbanen til ACR avviker fra reguleringsplanen.	27
Figur 8. Kart som viser stedets karakter.	28
Figur 9. Oversiktsbilde.	29
Figur 10. Beliggenhet av automatisk fredet kulturminne.	30
Figur 11. Bonitetskart.....	31
Figur 12. Reinbeite, en oversikt.	32
Figur 13. Snøskredutsatte områder.	33
Figur 14. Reguleringsplanens arealbruk.	35
Figur 15. Eksisterende deponier i området.	38
Figur 16. Reguleringsformålet steinbrudd og masseuttak (uten farge), avgrensers hvor deponering av masser er mulig.	39
Figur 17. Prinsipp, ny permanent avkjørsel.	40

Figur 18. Siktforholdene for ny avkjørsel.	42
Figur 19. Automatisk fredet kulturminne i sør, bestemmelsesområder i nord.	43
Figur 20. Konsekvensmatrise.	58
Figur 21. Inndeling for samlet konsekvensgrad.	59
Figur 22. Avgrensning av delområder for markslag.	60
Figur 23. Tema som omfattes av naturmangfold.	61
Figur 24. Beiteområder for rein.	62
Figur 25. Konsekvensmatrise for beitende dyr.	65
Figur 26. Avgrensning av områder for naturfaglig vurdering.	66
Figur 27. Avgrensning av prioriterte naturtyper.	66
Figur 28. Verdi for vegetasjon og naturtyper.	67
Figur 29. Påvirkning for vegetasjon og naturtyper.	68
Figur 30. Konsekvensmatrise for vegetasjon og naturtyper.	68
Figur 31. Bonitetskart.	69
Figur 32. Verdi for bonitet.	69
Figur 33. Påvirkning for bonitet.	70
Figur 34. Konsekvensmatrise for bonitet.	70
Figur 35. Verdi for storfugl.	71
Figur 36. Påvirkning for storfugl.	72
Figur 37. Konsekvensmatrise for storfugl.	72
Figur 38. Karst, undersøkelsesområdet.	74
Figur 39. Karstifiserte områder.	74
Figur 40. Avgrenset med rødt er karstifisert område med stor verdi.	75
Figur 41. Verdi for karstifisert område.	75
Figur 42. Påvirkning for karstifiserte områder.	76
Figur 43. Konsekvensmatrise for karstifiserte områder.	76
Figur 44. Avstand til naturreservatet.	77
Figur 45. Verdi for verneområdet.	78
Figur 46. Påvirkning for verneområdet.	78
Figur 47. Konsekvensmatrise for verneområdet.	79
Figur 48. Oversikt over vannsystemet.	84
Figur 49. Vann tilsatt fargestoff i forbindelse med tracerforsøk.	85
Figur 50. Prinsipp for omlegging av Vesteråga.	85
Figur 51. Verdi for Vesteråga.	86
Figur 52. Vesteråga får tilsig fra nord.	87
Figur 53. Påvirkning for Vesteråga.	87
Figur 54. Konsekvensmatrise for Vesteråga.	87
Figur 55. Støysonekart for dagbruddsdrift.	89
Figur 56. Arealet avgrenset for motorsport.	90
Figur 57. Mineralsammensetning for gråberg.	92
Figur 58. Sammenheng mellom ressurser og reserver.	94
Figur 59. Blokkmodell som viser råstoffvariasjoner.	95
Figur 60. 3D modell av Stensundtjern-forekomsten.	96
Figur 61. Vertikalsnitt gjennom Stensundtjern-malmen.	96

Figur 62. Vertikalsnitt gjennom Stensundtjern-malmen.	97
Figur 63. Vertikalsnitt gjennom Stensundtjern-malmen.	97
Figur 64. Vertikalsnitt gjennom Finnkåtaeng-malmen.....	98
Figur 65. Nærmeste naboer.....	100
Figur 66. Planområdet sett fra naboer.	101
Figur 67. Plassering av automatisk fredet kulturminne.	102

0 Beskrivelse av revidert planforslag etter offentlig ettersyn

Dette kapitlet oppsummerer endringer som er innarbeidet i plankart og bestemmelser i etterkant av offentlig ettersyn vinteren 2020, og begrenset høring høsten 2022 og sommeren 2023.

0.1 Bakgrunn for endringene

Statsforvalteren og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) fremmet innsigelse til planforslaget som var på høring vinteren 2020. Innsigelsen til Statsforvalteren ble fremmet for å ivareta Vesteråga og den aktive grotta ved Høystakkneset. Innsigelse til NVE rettet seg mot manglende skredfarevurdering og vurdering av virkninger for vassdragsmiljøet i Vesteråga. Et revidert planforslag ble oversendt innsigelsesmyndighetene juli 2022. Statsforvalteren og NVE opprettholdt innsigelsene knyttet til grotta ved Høystakkneset og Vesteråga. NVE frafalt innsigelsen knyttet til skred.

Fagkyndig kompetanse tilknyttet Universitetet i Bergen kartla grotta i Høystakkneset januar 2023. Kartleggingen har gitt viktig informasjon om grottas utbredelse og verdi som er innarbeidet i revidert planforslag.

Følgende vedlegg gir utfyllende dokumentasjon til det reviderte planforslaget:

- Verdivurdering av Høystakknesegrotta, Storforshei. PhD Rannveig Øvrevik Skoglund og PhD Christos Pennos. Institutt for geografi, Universitetet i Bergen
- Revidert plankart datert 09.10.2023
- Reviderte reguleringsbestemmelser datert 09.10.2023
- Skredfarevurdering Steinsundtjern Rapport datert 14.01.2022 (vedlagt tidligere - juli 2022).

I tillegg til endringer som følge av innsigelsene, anbefalte kommunen i forbindelse med vedtak om offentlig ettersyn i 2020 endringer som skulle betraktes som en del av det offentlige ettersynet, se nærmere beskrivelse i kapittel 6.3. Planforslaget er også justert noe på bakgrunn av begrenset høring til innsigelsesmyndigheter (statsforvalter og NVE), samt direktoratet for mineralforvaltning, sommeren 2023, se nærmere beskrivelse i kapittel 6.4. Se også kapittel 0.3 og 0.4 for beskrivelse av konkrete endringer i plankart og bestemmelser etter offentlig ettersyn.

0.2 Beskrivelse av justert planforslag – hovedtrekk

0.2.1 Vesteråga og Høystakkneset

Desember 2022 ble det foretatt en befarings av elvestrekningen sør for Høystakkneset, grotta ved Høystakkneset (Høystakknesegrotta) og mulige bekkenedløp og kilder i området sør og øst for Høystakkneset. Kartlegging av Høystakknesegrotta ble utført 20.-22. januar 2023 av PhD Rannveig Ø Skoglund, PhD Christos Pennos og masterstudenter June V Haugum og Lotte Vetaas fra Universitetet i Bergen.

Verdivurdering Høystakknesgrotta

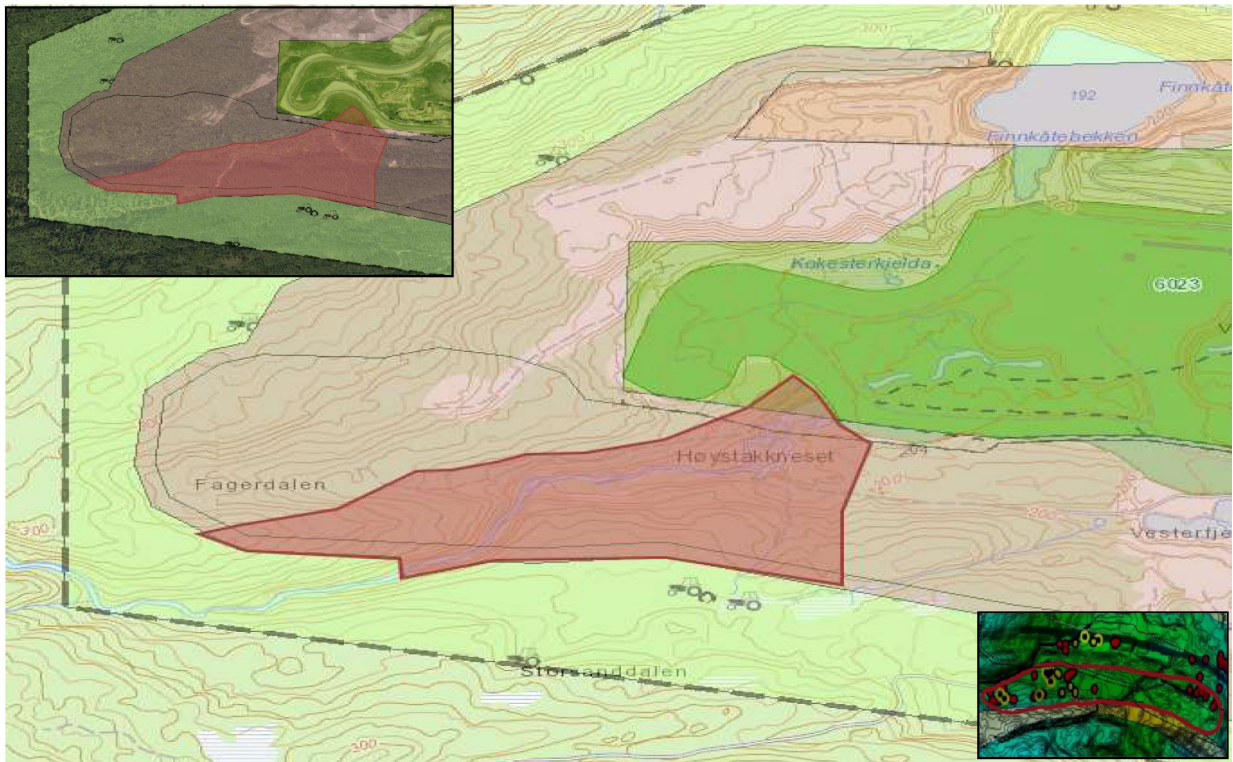
Høystakknesgrotta er ei aktiv karstgrotte (kalkgrotte). Den er dannet ved kjemisk oppløsningen av kalsittmarmor. Høystakknesgrotta har en utstrekning på om lag 180 m i øst-vest retning og 30 m i nord-sør retning. Samlet passasjelengde med hovedgang og sideganger er 560 m lang som betyr at den er en av Norges 100 lengste grotter. Grotta består for en stor del av renvasket marmor og er rikt skulpturert med strømskåler og fremstår som uberørt av mennesker. Den kan klassifiseres som en aktiv flomvannslabyrint som er under utvikling. Den er en del av Vestågas løp og utgjør en underjordisk strekning av dette løpet og er vannfylt store deler av året. Vannet i Veståga forsvinner ned i undergrunnen gjennom to sluk i elvebunnen, Vestågas overflateløp er derfor tørt over en strekning på 450 m oppstrøms for Høystakkneset store deler av året. Som en aktiv del av et hydrologiske system og som kobling mellom overflatevann og grunnvann fremstår Høystakknesgrotta med en meget tydelig utforming og tilstand (kategori 3). Det finnes ingen ekte dryppsteinsforekomster i grotta.

Grotta er meget verdifull fordi den er urørt, den er aktiv og det hydrologiske regimet gjør at den tørlegges periodisk og derved tillater inspeksjon og fremtidige eksperimenter. Videre er kalkgrotter en rødlistet naturtype og kategorisert som sårbare i henhold til rødlisten for naturtyper. I den samlede verdivurderingen av Høystakknesgrotta som en geotop får den derfor en **høy verdi**.

Rapport fra PhD Rannveig Øvrevik Skoglund og PhD Christos Pennos, Universitetet i Bergen, gir en samlet beskrivelse og verdivurdering av Høystakknesgrotta ved Storforshei. Kartleggingen har medført forslag til optimalisering av dagbruddet (RU1 og RU1B) slik at Høystakknesgrotta og Vesteråga med kantsoner som forsyner grotta med vann, bevares.

Begrunnelse for avgrensning av naturformål N2 ved Høystakknesgrotta

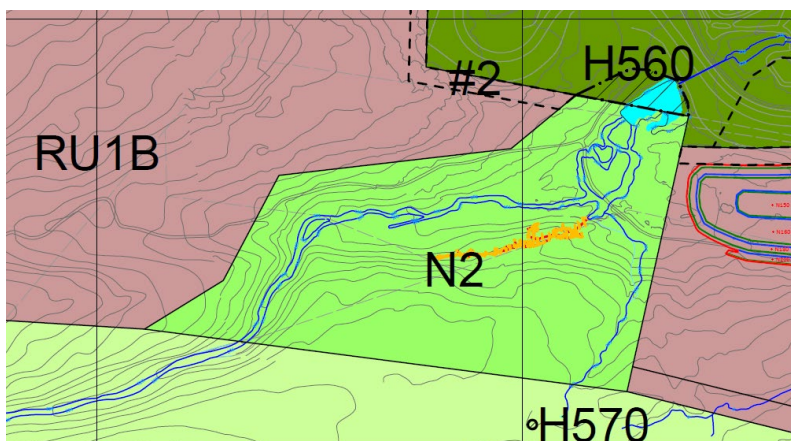
Innsigelsen til statsforvalteren fra 2020 retter seg mot arealet vist nedenfor av hensyn til ivaretagelse av Vesteråga og den aktive grotta ved Høystakkneset. Statsforvalteren skriver at innsigelsen anses som imøtekommet dersom det skraverte arealet (se figur neste side) reguleres til naturformål.

Rød skravur angir arealet innsigelsen til statsforvalteren retter seg mot.

På side 6 i rapport Verdivurdering av Høystakknesgrotta vises det til at «*Det er sannsynlig at grotta i tillegg til bekkenedløpene i Veståga også tilføres noe vann gjennom overflatekarst sør for Veståga, slik det også er nevnt i Lauritzen sin rapport om karstforekomster i området (Lauritzen 2012). Tilførsel av vann fra området nord og vest for Vesteråga sees derimot som lite sannsynlig.*»

På bakgrunn av dette mener forslagsstiller at planavgrensningen for N2 vil ivareta de hensyn statsforvalteren og NVE påpeker i sine innsigelser. Det reviderte planforslaget påvirker i liten grad vassdragsmiljøet da Vesteråga oppstrøms Høystakkneset bevares og reguleres til naturformål N2. Det er lagt inn en kantsone på 50 meter nord og vest for Vesteråga som vi mener er tilstrekkelig for å ivareta elveløpet og kantsoner. På bakgrunn av begrenset høring sommeren 2023 er det etter anmodning fra statsforvalter også lagt inn en hensynssone H_560 for bevaring av elveløp med kantsone i arealer regulert til motorsportanlegg ACR.

Utsnitt plankart. Formålsgrænse for område for råstoffutvinning ligger 50 meter fra Vesteråga. Hensynssone H_560 er lagt inn på elveløp med kantsone i arealer regulert til motorsportanlegg ACR.

Sikring av mineralressurser

Gjennom reguleringen legges forutsigbare rammer for den framtidige råstoffutvinningen. Områdene RU1, RU1B og RU2 er regulert til område for råstoffutvinning. Det skal i første omgang søkes om konsesjon for RU1, som i sin helhet ligger øst for N2. RU1B og RU2 er mineralressurser som sikres for fremtidige generasjoner.

Endringen medfører at gråberg-malm-forholdet reduseres fra opprinnelig 2.42 til nåværende 1.89. Dette betyr at vi ender opp med et mindre dagbrudd enn opprinnelig planlagt - uten at tapet av malm blir betydelig. I tabellen nedenfor vises tonnasje i opprinnelig design (høringsforslag 2020), og det endelige designet (revidert planforslag 2023) hvor grotta og Vesteråga ikke lenger er inkludert i det tiltenkte dagbruddet. Tabellen viser også potensialet for uttak av malm i RU1B. Totalt sett gir oppdatert dagbrudd, selv ved bortfall av området som i plankartet er omtalt som N2, en bedre utnyttelse av forekomsten.

SST OPPRINNELIG DAGBRUDD (høringsforslag 2020) VERSUS OPPDATERT DAGBRUDD							
Ressurs	Navn dagbrudd	Opprinnelig dagbrudd SST (2020)		Oppdatert dagbrudd SST (2023) - RU1		Oppdatert dagbrudd SST (2023) - RU1 + RU1B	
		Tonn malm	Tonn gråberg	Tonn malm	Tonn gråberg	Tonn malm	Tonn gråberg
Stensundtjern	SST VEST	11.5 MT	33.6 MT			9.6 MT	30.7 MT
Stensundtjern	SST ØST	14.9 MT	30.4 MT	15.9 MT	30.2 MT	15.9 MT	30.2 MT
TOTAL TONNASJE	SST	26.4 MT	64.0 MT	15.9 MT	30.2 MT	25.5 MT	60.9 MT
			2.42		1.89		2.39

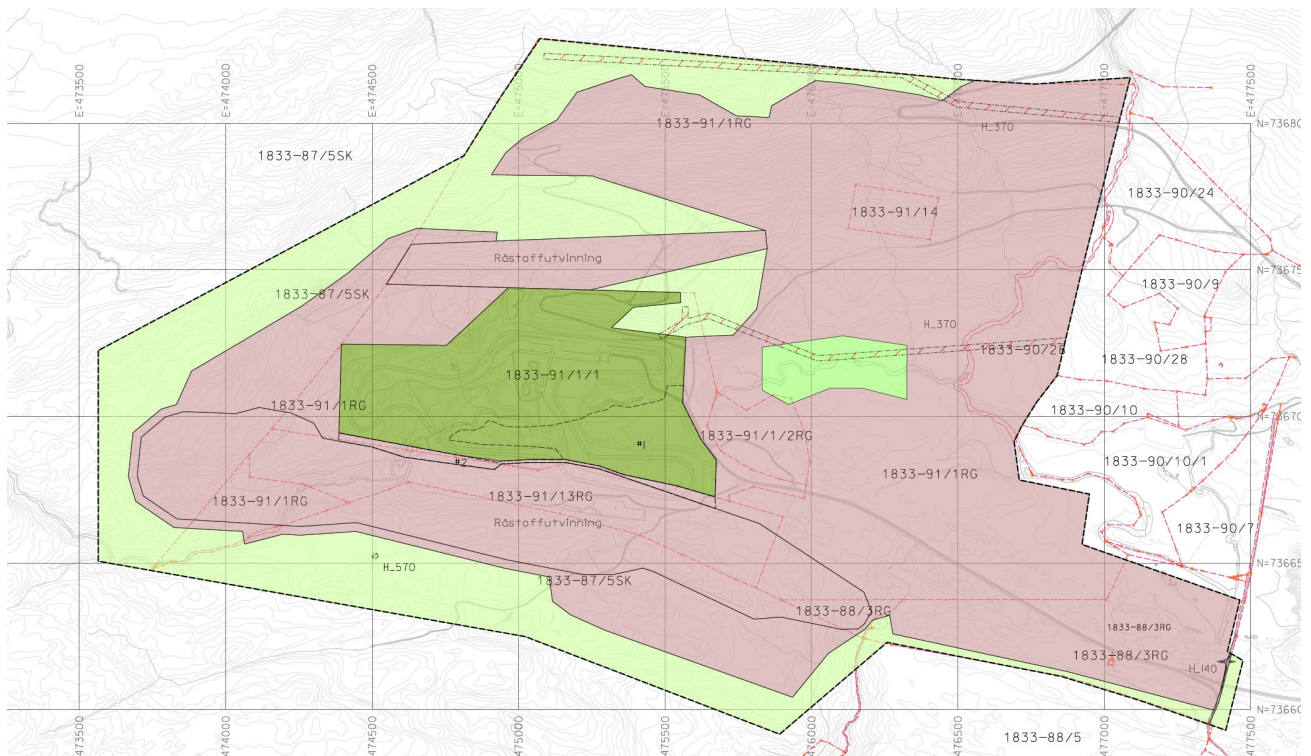
0.2.2 Skredfare

Området ligger innenfor NVE sitt aktsomhetskart for snøskred, steinsprang og jord- og flomskred. Det er gjennomført en detaljert skredfarevurdering. Resultater fra befaringen og skredfarerapport er fulgt opp i plankart og reguleringsbestemmelser. NVE har frafalt innsigelsen knyttet til skred i forbindelse med begrenset høring høsten 2022. I brevet gir NVE et sterkt faglig råd om å følge opp anbefalingene knyttet til flatehogst. Tiltakshaver mener dette er ivaretatt ved å legge inn fareområdene for skred (H310 i plankartet), det vil si skredutsatte områder dersom skog fjernes.

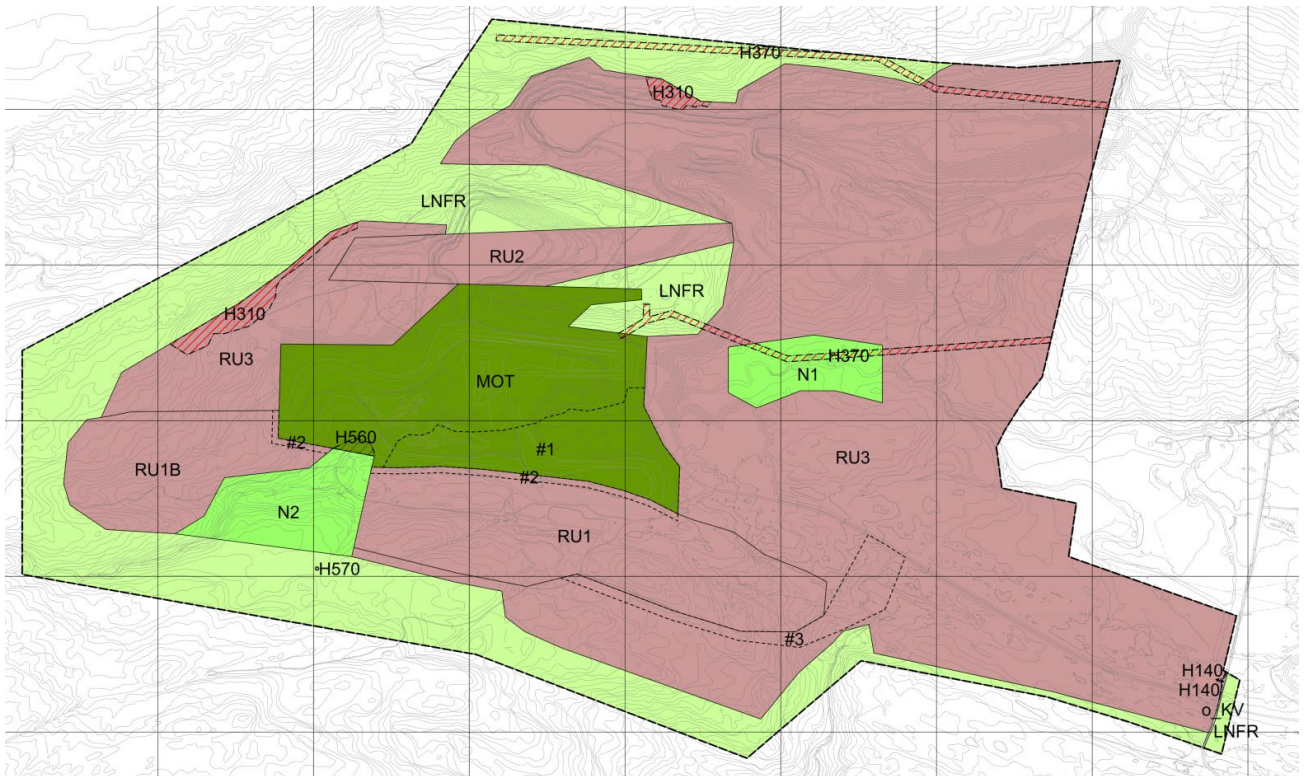
0.3 Beskrivelse av endringer i plankartet

Det er foretatt endringer i plankart på bakgrunn av kommunens vedtak om offentlig ettersyn i 2020, innsigelsene fra statsforvalteren og NVE, og gjennomførte tilleggsutredninger. Endringene bidrar til at naturhensyn, motorsportanlegget ACR og Rana Gruber kan sameksistere på best mulig måte.

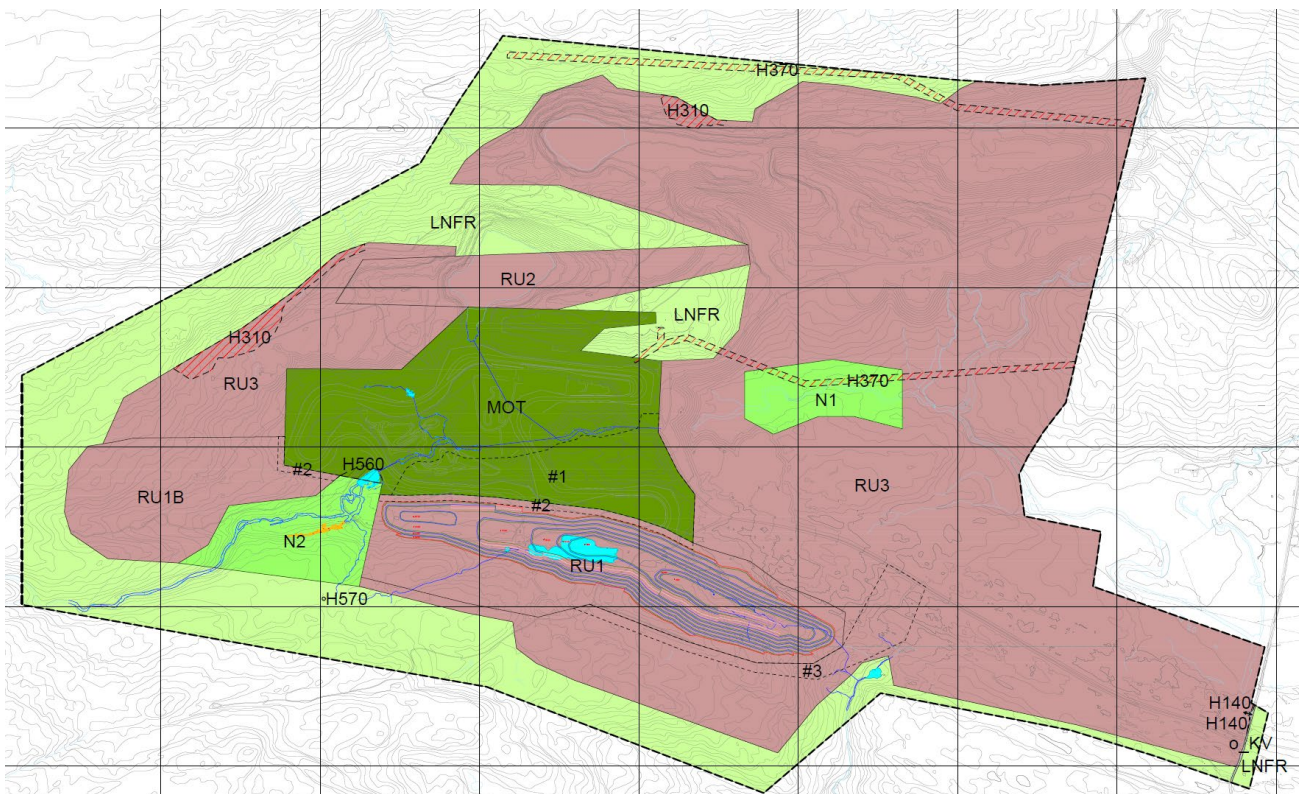
- Høystakknesgrotta og Vesteråga med kantsoner som forsyner grotta med vann bevares og reguleres til LNFR Naturformål – N2. Det legges inn en hensynssone H_560 på elveløp med kantsoner i arealer regulert til motorsportanlegg ACR.
- På vestsiden av N2 legges det inn område for råstoffutvinning -RU1B for å sikre områder hvor det er påvist viktige malmforekomster. Dagbruddet som det i første omgang skal søkes konsesjon om (RU1) ligger i sin helhet øst for N2.
- Det planlagte dagbruddet i RU1 vil føre til at eksisterende traktorveg mot Tiurhaugen må legges om på deler av strekningen. Det legges inn et bestemmelsesområde #3 utenfor dagbruddet for omlegging av traktorvegen mot Tiurhaugen.
- Faresone for ras og skred er regulert med hensynssone H_310 (tilsvarende planforslaget fra høsten 2022).
- Plankartet er oppdatert med gjeldende feltnavn etter liste fra regjeringen:
https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan_bygningsloven/planlegging/veiledning/plankart_planregister/plankart/id2836126/?expand=factbox2836138

Utsnitt av plankart ved offentlig ettersyn vinteren 2020.

Utsnitt revidert plankart

Utsnitt plankart med grotte (gul strek) og pallestruktur for RU1. RU1B legges inn for å sikre områder hvor det er påvist viktige malmforekomster.

0.4 Endringer i reguleringsbestemmelsene

Det er foretatt justeringer i reguleringsbestemmelsene av hensyn til ivaretagelse av karst/vannmiljø, skredfare og kommunens vedtak om offentlig ettersyn av planforslaget i 2020. Det henvises til de reviderte bestemmelsene for en fullstendig oversikt over endringsforslaget. Nedenfor gis en punktvis oppsummering av de viktigste endringene i bestemmelsene:

- Området rundt Høystakkneset inklusive grotta, Vesteråga og kantsoner reguleres til LNFR Naturformål – N2. I bestemmelsene til N2 er det krav om at elveløp med kantsoner og grotte ved Høystakkneset bevares.
- Pkt. 5.2 andre ledd siste punktum utgår, se nærmere begrunnelse i kapittel 6.4.
- Hensynssone for bevaring av naturmiljø H_560 legges inn som pkt. 6.5. Gjelder elveløp med kantsoner i arealer regulert til motorsportanlegg ACR. I bestemmelsene er det krav om at inngrep og/eller aktiviteter ikke skal skade Vesteråga med kantsoner. Det tillates vedlikehold og oppgradering av eksisterende motorsportanlegg i forbindelse med lukkingen av vassdraget under motorsportanlegget ACR (MOT).
- Nytt bestemmelsesområde #3 som er en sone for etablering av traktorveg mot Tiurhaugen som skal opprettholde allmenn ferdsel i området. Traktorvegen opparbeides med grusdekke og bredde 3 meter. Etablering av traktorvegen sikres med en rekkefølgebestemmelse i pkt. 8.3.
- Ny bestemmelse som angir at uttaksområdene til enhver tid skal være forsvarlig sikret (pkt. 3.3, siste ledd).
- Ny bestemmelse (pkt. 3.3) i områder regulert til råstoffutvinning som sikrer at knusing av malm skal foregå i områder regulert til råstoffutvinning RU1, RU1B, RU2 eller RU3, eller i eksisterende knuseanlegg på Ørtfjellet. Dette vil være positivt for støysituasjonen ved Storforshei, siden knusing ved siloanlegget på Storforshei ikke er aktuelt. I pkt. 3.3 er det også fastsatt at drift skal skje i henhold til utslippstillatelse og mineralloven.
- Det innarbeides bestemmelser knyttet til hensynssone H_310 Ras- og skredfare – uendret fra siste innsendelse i 2022.
- Ny fellesbestemmelse (pkt. 2.2) som skal bidra til å redusere lysforurensning.
- Spesifisering av områdets bruk til LNF-område i pkt. 5.1.
- Ny bestemmelse pkt. 3.2 om at motorsportanlegget ACR kan bruke RU3 for enkle aktiviteter etter avtale med Rana Gruber.
- Feltnavn er oppdatert etter liste fra regjeringen

Sammendrag

Grunnleggende elementer i Rana Gruber AS sin forvaltning av forekomstene ved Storforshei er langsiktighet og leveringsevne. Leveringsevne sikres ved uttak fra flere områder.

Gjenåpning i Steinsundtjernområdet skal primært gi sikkerhet for leveranse i henhold til inngåtte kontrakter, og derved sikre de ca. 350 arbeidsplassene som i dag er knyttet til malmproduksjonen på Storforshei.

Prisen på jernmalm varierer. Reguleringsplanen er basert på en høy pris, som innebærer at det kan brytes store mengder sideberg (gråberg) for å komme til jernmalmen. Et høyt gråberg/malmforhold gir et stort dagbrudd med et stort arealbehov for deponering.

Ved en lavere pris på jernmalm vil deler av forekomsten bli tatt ved underjordsdrift.

Dagbruddsdriften skal starte i den sentrale delen av Steinsundtjern. Gråberg/malmforholdet er her lavt, slik at deponeringsbehovet blir lite i starten.

Nye deponeringsområder, og gamle som utvides, skal avsluttes stabilt slik at stedegen vegetasjon vil kunne etablere seg.

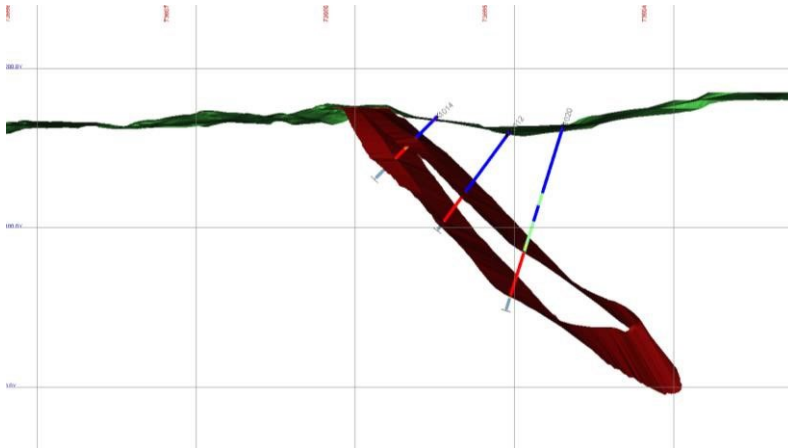
Det er søkt å begrense skadevirkningene for motorsportsenteret Artic Circle Raceway (ACR), men en del av banen må legges om. Planen er å legge opp driften slik at omlegging blir utsatt lengst mulig.

Landskapsrommet er stort og preget av tidligere tiders drift. Det vil tåle relativt store inngrep. Det er mere enn en kilometer til nærmeste boligområde.

Forventet mengde ferdigprodukt fra de to forekomstene har med dagens priser en markedsverdi på ca. 10 milliarder.

1.3 Jernmalforekomsten

Følgende figur viser et nord-sør snitt gjennom Stensundjern-malmen, og borehullene som danner grunnlaget for modellering av malmen i dette området. Forekomsten står steilt slik at det må tas ut betydelige mengder sideberg (gråberg) for å følge malforekomsten mot dypet.

Figur 2. Vertikalsnitt gjennom Stensundjern-malmen.

I deler av forekomsten kan det være bedre å ta ut malmen ved underjordsdrift. En får da ikke den samme brytningen av sideberg, men taper malm som må settes igjen.

Ressursgrunnlaget for de to forekomstene Stensundjern og Finnkåtaeng er henholdsvis 36 og 8 millioner tonn jernmalm.

1.4 Krav om konsekvensutredning

Omfanget utløser automatisk en konsekvensutredning.

1.5 Driftskonsesjon

Samlet uttak fra mineralforekomster på mer enn 10 000 m³ masse krever driftskonsesjon fra Direktoratet for mineralforvaltning.

Det er minerallovens bestemmelser som medfører blant annet at Direktoratet for mineralforvaltning skal føre tilsyn med virksomheten på grunnlag av en godkjent driftsplan.

Råstoffutvinning på Statskog sin eiendom vil kreve en grunneieravtale.

Plan- og bygningsloven gir rammene for driften, mens mineralloven gir detaljer for selve driften.

Driften må også avklares med forurensningsmyndighetene.

2 Planprosessen

Planprogrammet for konsekvensutredningen ble vedtatt av Rana kommunes Miljø-, plan- og ressursutvalg i sak 20/13 den 21.3.2013.

Før planprogrammet ble oversendt, var prosessen med kommunen:

- 17.10.2011 Orienteringsmøte med Rana kommune der kommunens planavdeling ble informert om planene Rana Gruber AS har for det aktuelle planområdet.
- 25.11.2011 Befaring i planområdet. Med på befaring var representant for Rana kommune v/ plankontoret, Rana Gruber AS og Stein Hamre arkitektkontor as.
- 30.11.2011 Oppstartsmøte. Deltakere var Rana kommune, Rana Gruber AS og Stein Hamre arkitektkontor as.
- Uke 6, 2012 Kunngjort varsel om planoppstart for detaljreguleringen samt offentlig ettersyn av forslag til planprogram. Frist til å komme med innspill ble satt til uke 12/13 i 2012.
- Uke 5, 2017 Det har vært flere møter med ACR, sist med Norsk Motorsportforbunds Geir Lilletvedt.
- 25.10.2018 Varslet utvidelse av planområdet.
- 31.10.2018 Rana kommune, Seksjon for kart og arealplan har vurdert reguleringsplanen med konsekvensutredning, og ber om at konsekvensutredningens resultater fremstilles lettfattelig i samsvar med vegvesenets håndbok V712 fra 2018.

3 Planstatus og rammebetingelser

3.1 Overordnede planer

Planarbeidet berører ikke spesielle nasjonale planer. Det er heller ikke spesielle rikspolitiske retningslinjer som berører dette temaet eller området.

3.2 Fylkeskommunale planer

Fylkesplan for Nordland, 2013 – 2025

Fylket har fastsatt et overordnet mål for arealforvaltning med strategier og retningslinjer for fem temaområder:

- By- og tettstedsutvikling
- Naturressurser, kulturminner og landskap
- Næringsutvikling
- Kystsonen
- Klima og klimatilpasning

I strategi for naturressurser, kulturminner og landskap heter det:

Ressursgrunnlaget i Nordland skal benyttes og forvaltes med god balanse mellom bruk og vern, slik at natur- og kulturmiljø, kulturminner, landskapskvaliteter og fornybare ressurser ivaretas for framtidige generasjoner.

Blant retningslinjene:

I områder med potensial for kraftproduksjon og mineralutvinning skal det ikke igangsettes virksomhet som kan skade disse områdene, og nødvendig areal til infrastruktur.

I strategi for næringsutvikling heter det:

Arealforvaltningen skal legge til rette for et mangfoldig næringsliv og nødvendig infrastruktur, og ha fokus på muligheter for vekst og verdiskaping på grunnlag av ressursgrunnlaget i fylket.

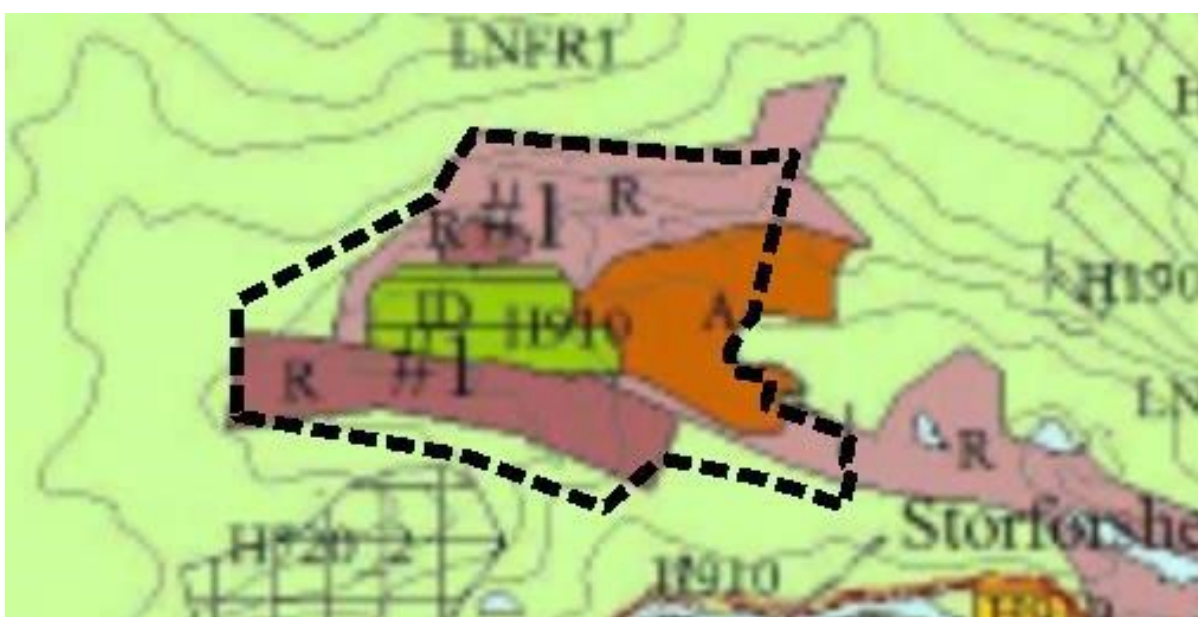
Blant retningslinjene:

Arealplanleggingen skal sikre ressursgrunnlaget for fiskeri, akvakultur, bergverk/mineraler, jordbruk, skogbruk, reindrift og andre utmarksnæringer.

Fylkesplanen gjenspeiler at Nordland fylke er et av landets viktigste bergverksfylker. Mineralutvinning medfører naturinngrep. Ved planlegging og drift søker en å minimalisere virkningene ved å følge flere av de retningslinjene fylkesplanen gir.

3.3 Kommuneplanen

Gjeldende kommuneplan (2016-2028) er vist i følgende figur. Plangrensen for reguleringsplanen er vist med tykke sort stiplede linje.

Figur 3. Utsnitt fra kommuneplanen.

Tegnforklaring innenfor plangrensen

Nåværende

Fremtidig

R Råstoffutvinning

NÆ Næringsbebyggelse

ID Idrettsanlegg

AB Andre typer bebyggelse

Til kommuneplanen er det knyttet bestemmelser og retningslinjer. Retningslinjene er ikke juridisk bindende, men er kommunestyrets råd og føringer til administrasjonen og politiske utvalg.

Til områder avsatt til råstoffutvinning er det et krav om utarbeidelse av reguleringsplan.

Det er gitt følgende retningslinjer for vassdrag.

50 m-beltet langs vann og vassdrag	Oppføring av ny bolig-, fritids- og ervervbebyggelse, utvidelse eller fradeling til disse formål tillates ikke innenfor 50 m-beltet langs vann og vassdrag. Forbudet gjelder også iverksetting av nye eller utvidelse av eksisterende masseuttak og utfyllinger.
------------------------------------	--

Fra bestemmelsene for LNFR-områder:

Massetak eller vesentlige terrenginngrep er ikke tillatt. Massetak og vesentlig terrenginngrep tilknyttet til stedbundet næring kan tillates der det er geoteknisk forsvarlig. Se for øvrig bestemmelser/ retningslinjer i pkt. 1.14 samfunnssikkerhet.

3.3.1 Kommuneplanen og ACR

Følgende figur viser kommuneplanen med motorsport farget grønt og råstoffutvinning med rosa farge.

Figuren viser også veiene til ACR, og at det går en sløyfe inn i arealet for råstoffutvinning.

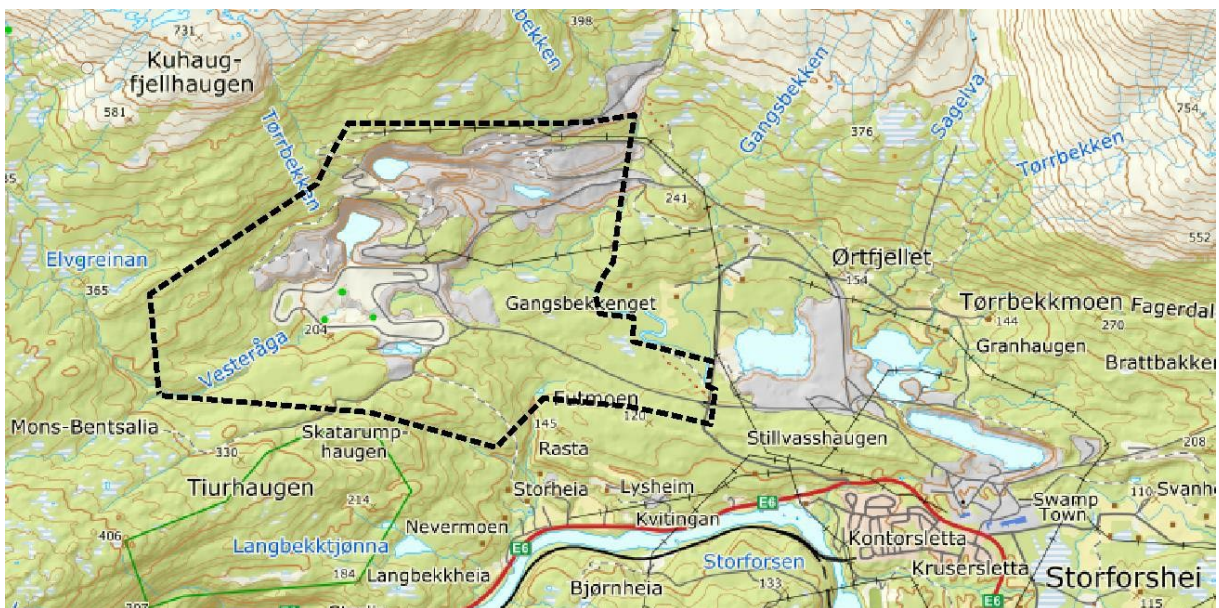

Figur 4. ACR sin veibane går delvis utenfor arealet avsatt til formålet.

4 Beskrivelse av planområdet, eksisterende forhold

4.1 Beliggenhet

Reguleringsplanen, avgrenset med stiplet linje i følgende figur, omfatter primært de gamle dagbruddene Stensundtjern og Finkkåtaeng, som ligger ca. 4 km nordvest for Storforshei.

Figur 5. Reguleringsplanen ligger 4 km nordvest for Storforshei.

Mellom Stensundtjern i sør og Finkkåtaent i nord ligger motorsportsenteret Arctic Circle Raceway (ACR).

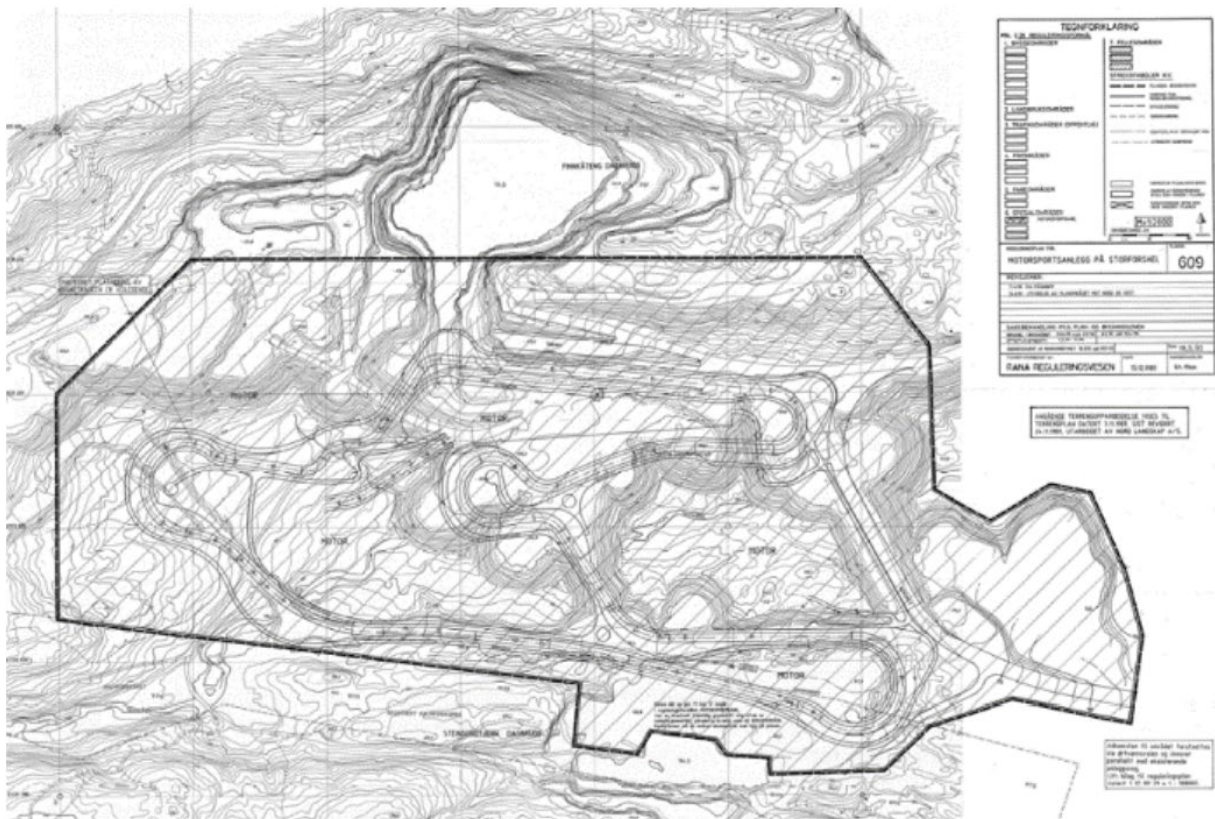
Planområde omfatter ca 6.0 km².

4.2 Dagens arealbruk

Det er en reguleringsplan, plan nummer 6009, «Motorsportanlegg på Storforshei» sentralt i område.

Banen er eid av Norsk Motorsportforbund.

Gjeldende reguleringsplan er vist i følgende figur.

Figur 6. Reguleringsplan for motorsportanlegg på Storforshei.

Reguleringsbestemmelsene slik de foreligger. Terminologien er ikke i henhold til ny plan- og bygningslov.

Området reguleres til følgende formål:

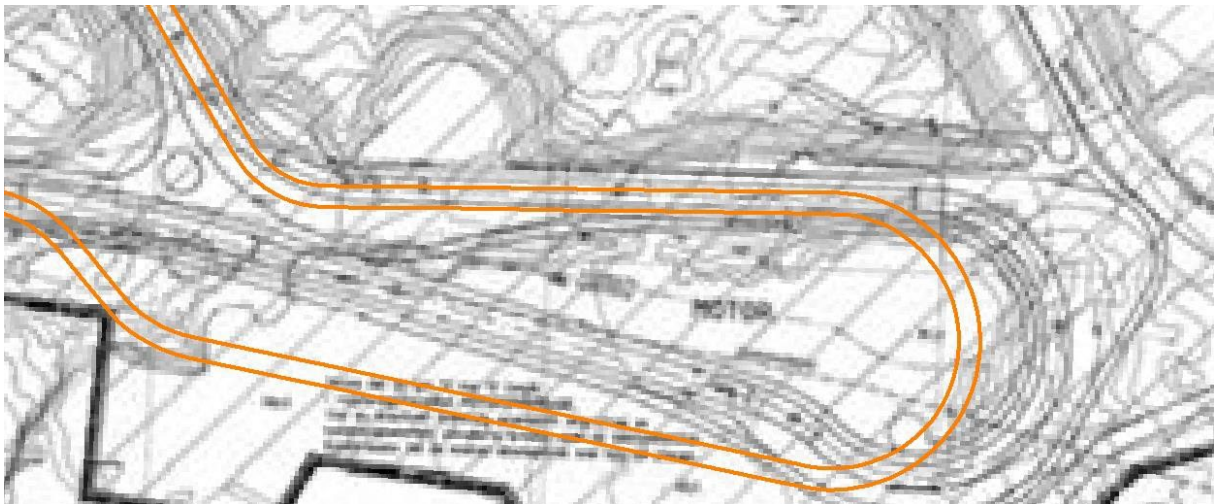
1. SPESIALOMRÅDE

1.1 Motorsportbane.

- a) I området tillates etablert nødvendige bygninger og anlegg i tilknytning til anleggets drift.
- b) Del av bygning knyttet til anleggets kontrolltårnfunksjon kan etter en nærmere vurdering av bygningsrådet oppføres med byggehøyde inntil maksimalt 20,0 m. For den øvrige bebyggelse settes maksimal byggehøyde til 9,0 m regnet fra laveste terrengpunkt ved vegg.
- c) Før oppføring av bygninger og en videre detaljering av arealbruken tar til, skal det utarbeides bebyggelsesplan som skal godkjennes av bygningsrådet.
- d) Bebyggelsesplanen skal vise:
 - Nødvendige bygninger for anleggets drift, herav bygningers form og høyde samt plassering.
 - Anlegg for motorisert og gående trafikk, herav adkomstveger, gangveger og areal for parkering.
 - Planlagt opparbeidete friluftsområder, tribuner og andre serviceområder.
 - Andre nødvendige anlegg slik som sikringstiltak for publikum, støyskjerming o.l., samt eksakt plassering av disse.
 - Tekniske løsninger for vann- og avløp.

Rana Reguleringsvesen 17.4.90.

Som det går frem av følgende figur, avviker vegbanen fra reguleringsplanen. Planen er vist med grått, eksisterende veg med brunt.

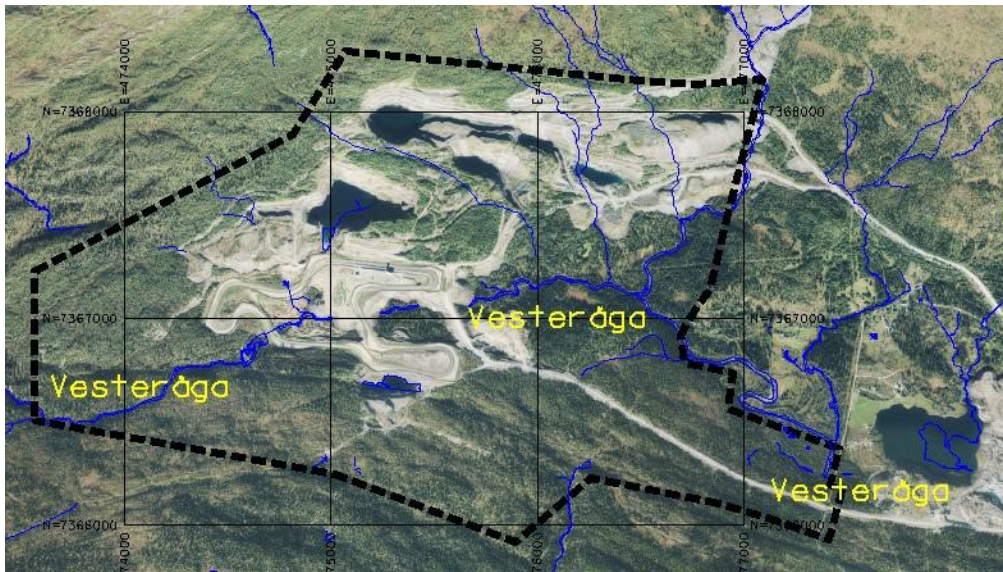
Figur 7. Vegbanen til ACR avviker fra reguleringsplanen.

4.3 Stedets karakter.

Karakteren kommer frem av følgende figur.

Sentralt ligger motorsportanlegget til ACR på et gammelt deponi. Det er skogbevokste områder inne mellom banelegemet. Elva Vesteråga renner gjennom

området. Vannspeilene ligger i åpne dagbrudd. Det er flere gamle gråbergsdeponier i området.

Figur 8. Kart som viser stedets karakter.

4.4 Landskap

Landskapet er, som det kommer frem av foregående og følgende bilder, preget av driften 1970-årene.

Bildet viser dagbrudd og deponier knyttet til disse, samt motorsportbanen. Finnkåtaeng ligger ovenfor motorsportbanen, mens Stensundtjern ligger nedenfor.

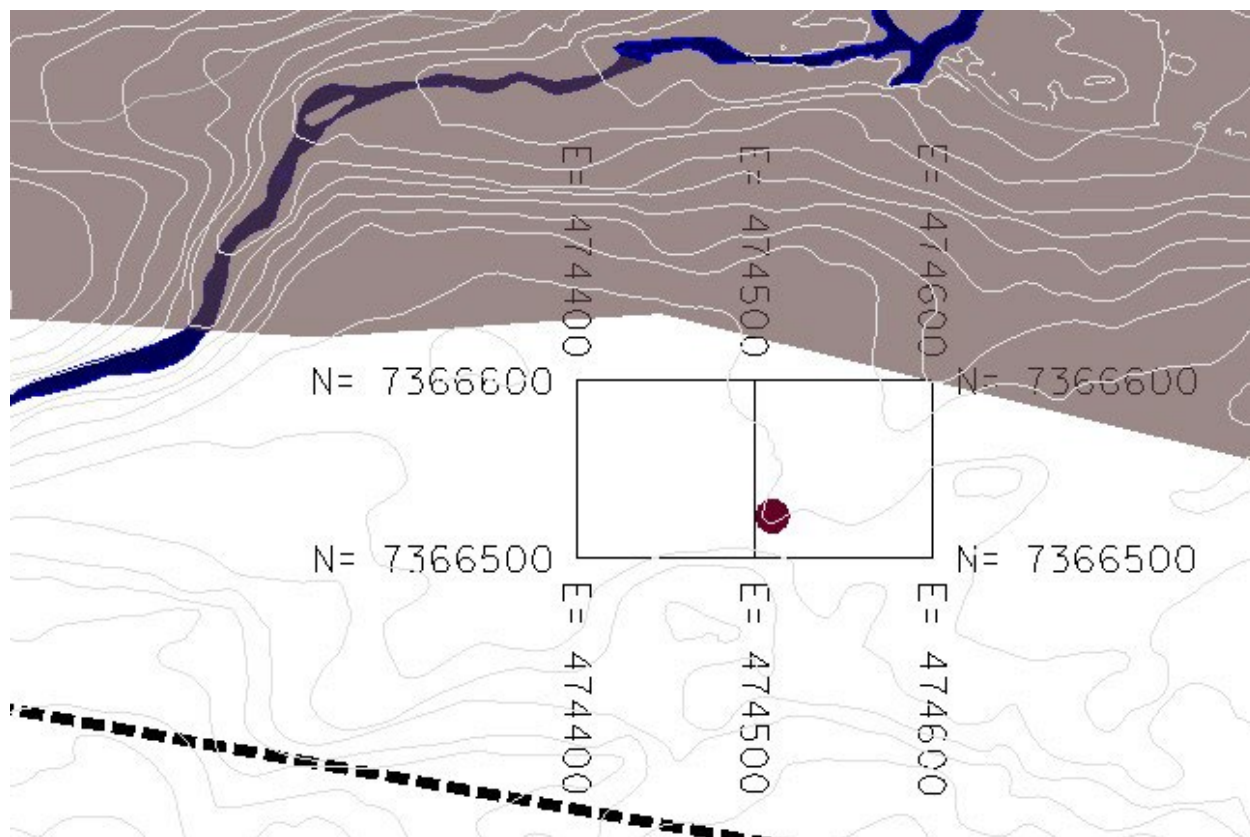

Figur 9. Oversiktsbilde.

4.5 Kulturminner og kulturmiljø

Som et resultat av planarbeidet er det påvist en kullgrop, et automatisk fredet kulturminne. Kulturminnet, ID158523, i Riksantikvarens database Askeladden, ligger innenfor plangrensen, men det er stor avstand til nærmeste planlagte aktivitet.

Kulturminnet er vist med et punkt i følgende figur. Figuren viser også grensen for råstoffutvinning i nord, med blått elva Vesteråga, og plangrensen med stiplet strek.

Figur 10. Beliggenhet av automatisk fredet kulturminne.

4.6 Naturverdier

Den kalkholdige berggrunnen i området tilsier at det kan være verdifull vegetasjon og prioriterte naturtyper, men det er ikke avgrenset naturverdier som er spesielt verdifulle.

Det er karst i området som vil bli påvirket planene.

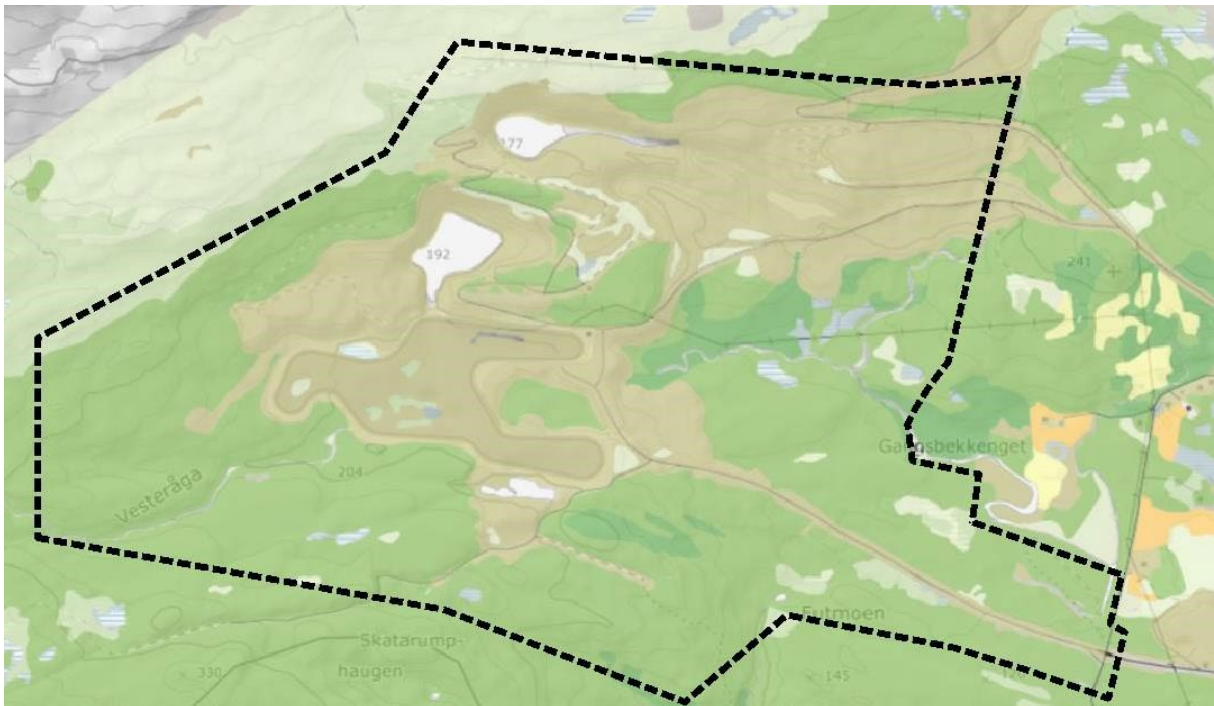
Sør for tiltaksområdet ligger verneområdet Tiurhaugen. Korteste avstand fra inngrep til grensen for verneområdet er ca. 300 m. Tiltaket vil ha ubetydelig konsekvens for Tiurhaugen slik naturreservatet er avgrenset, men det planlagte dagbruddet vil legge beslag på bo- og beiteområder for storfugl.

Planområdet inngår i det store Mellomfjellet-Tiurhaugen elgbeiteområde, og inngår i beiteområde for rein.

4.7 Bonitet

Området domineres av barskog med middels bonitet som vist med grønt i følgende figur fra Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) sin innsynsløsning Kilden. Området med mørkere grønt viser barskog med høg bonitet, mens lysere grønne områder er uproduktiv skog. Gråbrunt er områder med jorddekke fast mark.

Plangrensen er vist med tykk stiptet linje.

Figur 11. Bonitetskart.

4.8 Beiteområde for rein

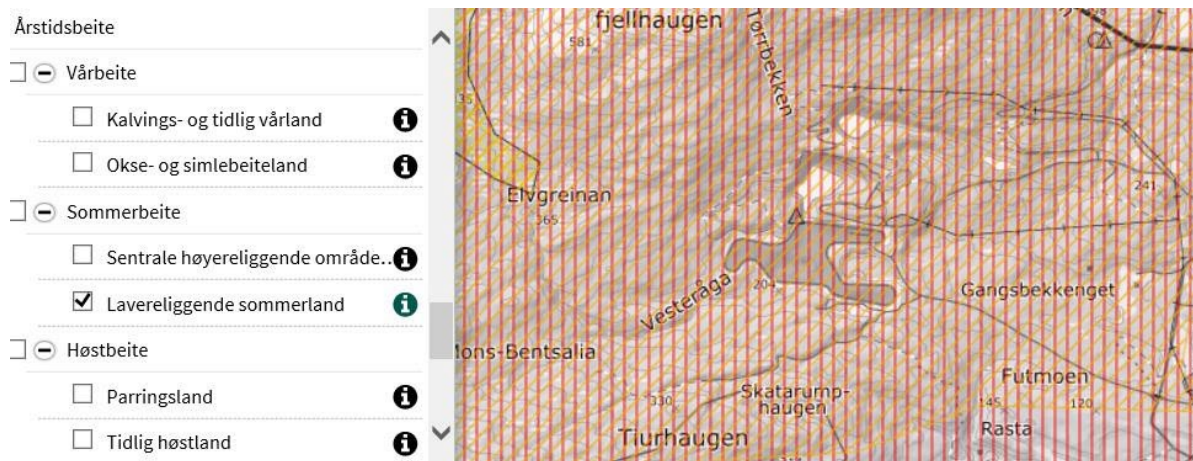
Området brukes som beiteområde for rein hele året.

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) sin innsynsløsning Kilden har et eget datasett Reindrift.

Reguleringsplanen ligger i Saltfjellet reinbeitedistrikt.

Reindriftens årstidsbeite er delt inn i fem sesonger, som igjen er delt i to kategorier etter funksjon og beiteintensivitet.

Følgende figur viser et utsnitt fra innsynsløsningen.

Figur 12. Reinbeite, en oversikt.

Planområdet omfatter følgende kategorier årstidsbeite:

Lavtliggende sommerland

Høstvinterbeite (intensivt brukt), beiteområde for rein i deler av høstsesongen

Vinterbeite, tidlig vinterland

Sentralt i figuren, nord for ACR, markert med en trekant, ligger et gjerdeanlegg for bruk ved feltslakting av rein.

I nord-øst, markert med tykk svart strek, er en trekkveg. I nord-vest, avgrenset med et gult område, en flyttlei.

4.9 Rekreasjonsverdi/ rekreasjonsbruk

Foruten aktiviteten til ACR, brukes området til jakt.

Ut fra de senere års hyppige befaringer i området i forbindelse med planlegging og undersøkelser, kan vi si at området er lite brukt.

4.10 Landbruk

Rana Gruber AS har i sine arkiver ingen avtaler om beiterett på sine eiendommer berørt av planforslaget.

Statskog som eier tilgrensende grunn berørt av planforslaget, har heller ikke registrert beiteretter i området.

NIBIOS innsynsløsning Kilden for beitebruk har ingen oppslag i nærheten av planområdet. Ranen beitelag i øst er det nærmeste registrerte.

Området brukes ikke til beite for husdyr i dag.

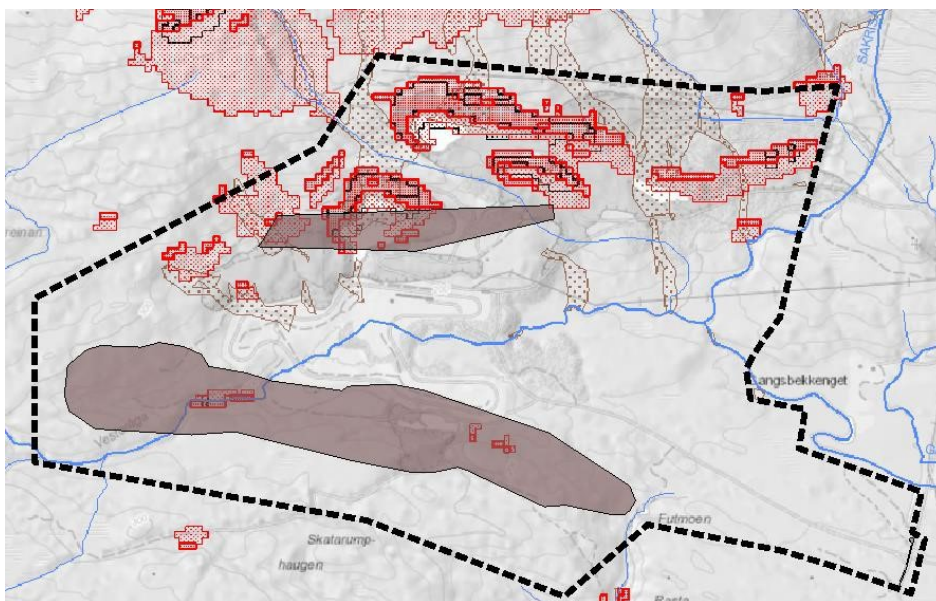
4.11 Trafikkforhold, og teknisk infrastruktur.

Veier i området inngår i Rana Gruber sitt interne vegnett. En del av hovedvegen inn til området er asfaltert, er tilknyttet det offentlige vegnettet og gir adkomst til ACR.

Overføringsledninger for strøm går inn i området.

4.12 Grunnforhold

Deler av området er utsatt for skred. Følgende kartutsnitt er hentet fra NVE sitt skredatlas.

Figur 13. Snøskredutsatte områder

Rød tykk strek avgrensner utløsningsområdet for snøskred, tynn rød strek avgrensner utløpsområdet for snøskred. Svart tykk strek avgrensner utløsningsområdet for steinsprang, tynn svart strek avgrensner utløpsområdet for steinsprang. Prikkete brune felt avgrensner aktsomhetsområde for jord og flomskred. Figuren viser også med fiolett de to malmområdene.

4.13 Støy- og støvforhold

Området er støybelastet, som resultat av aktiviteten ved ACR.

4.14 Risiko- og sårbarhetsanalyse

Den planlagte aktiviteten er robust overfor ytre påvirkninger. Det er ikke gjennomført en analyse for eksisterende forhold.

4.15 Næring

4.15.1 Skogbruk

Statsskog har for tiden ingen aktivitet i området.

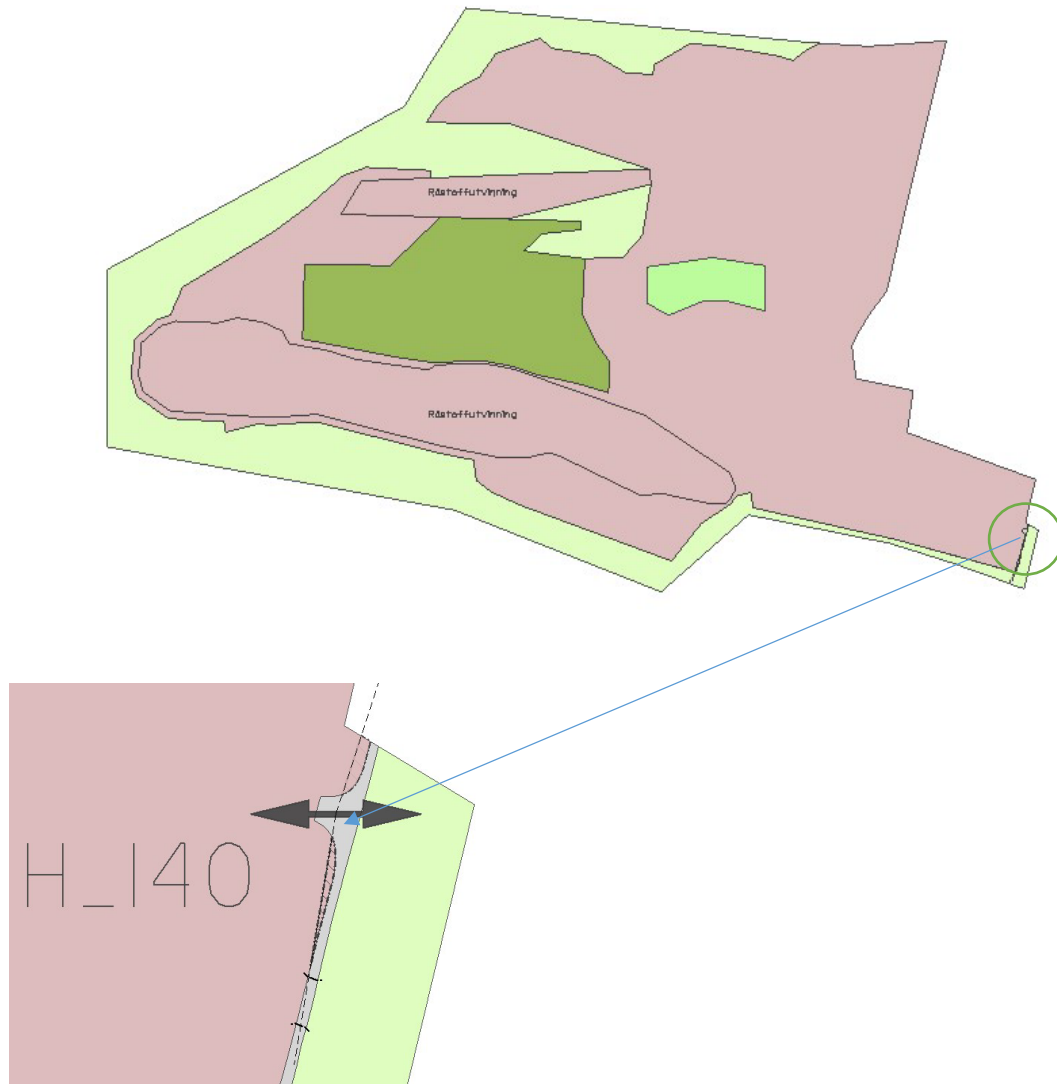
4.15.2 ACR

ACR som en næring har begrenset økonomisk betydning.

5 Beskrivelse av planforslaget

5.1 Planlagt arealbruk og reguleringsformål

Følgende figur viser arealbruk, hele området med et forstørret utsnitt av avkjørselen.

Figur 14. Reguleringsplanens arealbruk.

Området innenfor reguleringsgrensen er regulert til arealformål i henhold til Plan- og bygningsloven (PBL) § 12-5. Arealbruken fremgår mer i detalj av forslag til reguleringsbestemmelser.

Bebyggelse og anlegg, jf. PBL § 12-5 nr. 1

Råstoffutvinning (1200) 938.9 daa

Areal til dagbrudd og underjordsdrift.

Steinbrudd og masseuttak (1201) 3060.8 daa

Områder for deponi, hvor eksisterende deponier kan videreutvikles, hvor det kan anlegges veger for transport av malm og gråberg, og hvor adkomst til ACR kan bygges.

Der naturmiljøet ikke er påvirket av tidligere tiders drift, skal det ikke deponeres masser nærmere vassdrag med årssikker vannføring enn 50 m.

Sikringstiltak og bassenger for slamhåndtering kan etableres innen området.

Motorsportanlegg (1460) 590.8 daa

Areal til ACR sin virksomhet.

Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur, jf. PBL § 12-5 nr. 2

Kjøreveg (2011) 1.5 daa

Kommunevegen med avkjørsel til området.

Landbruks-, natur-, friluft-, og reindriftsområder, jf. PBL § 12-5 nr. 5

Landbruks-, natur- og friluftformål samt reindrift (5100) 1335.1 daa Områder som i fremtiden vil fremstå som i dag.

Landbruks-, natur- og friluftformål samt reindrift,

Naturformål (5120) 89.1 daa

Området skal holdes inngrepsfritt.

[Hensynssoner, jf. PBL § 12-6](#)

Sone for frisikt. (H140) 0.6 daa

Innen sonen skal det være fri sikt i henhold til vanlige bestemmelser.

Høyspenningsanlegg. (H370) 65.7 daa

Automatisk fredet kulturminne (H570) 0.3 daa

[Bestemmelsesområder, jf. PBL § 12-7](#)

#1 Område for deponi, i den utstrekning som ikke begrenses av Vesteråga.

Området omfatter 140.8 daa.

#2 Området er en sone hvor aktuelle sikkerhetstiltak kan gjennomføres.

Området omfatter 30.3 daa.

5.2 Reguleringsformålene og løsningene

5.2.1 Råstoffutvinning

Dagbruddsdrift vi starte i den sentrale delen av forekomstene. Endelig vegg er planlagt med 56°. Endelig vegg brattere enn 52° vil kreve at det gjennomføres en stabilitetsanalyse.

Utstyr for dagbruddsdrift vil være basert på standard borerigger, og transport med Volvo A40 eller tilsvarende. Dette er vesentlig mindre utstyr enn det som ble brukt i 1970-årene.

Hyller skal når de er avsluttet, påføres jord slik at stedegen vegetasjon kan etablere seg.

I deler av området kan det være aktuelt med underjordsdrift.

5.2.2 Steinbrudd og masseuttak

For å skille mellom områdene hvor selve malmuttaket foregår og hvor deponier, veger o.l. kan etableres, er det valgt å regulere sistnevnte områder til steinbrudd og masseuttak.

Primært skal områdene brukes til deponering av gråberg.

Tidligere tiders praksis med at en bygger deponiet fra toppen, som vist på følgende bilde, har gitt gode resultater med hensyn til totalstabilitet og vanngjennomstrømning på grunn av at det hele tiden legger seg opp store steiner i fronten som senere blir bunnen i deponiet. Metoden er kostnadseffektiv og gir en god plassutnyttelse ved at fronten ligger på rasvinkelen.

Figur 15. Eksisterende deponier i området.

En front som ligger på rasvinkelen, vil, spesielt i en tidlig fase, ha dårlig lokalstabilitet.

I store deler av området som er aktuelt for deponering av gråberg ved Stensundtjern og Finnkåtaeng, er det allerede deponier. Disse skal videreutvikles, men i motsetning til tidligere, vil det bli lagt opp en voll i forkant som fronten kan fylles mot. Fronten vil bli avsluttet slik at den er stabil, ikke brattere enn 1:2, og tildekkes med finere jordholdig masse.

Overdekningsmassene tas i vare for bruk ved tilbakestilling.

Skråninger som ikke er brattere enn 1:2 vil etter at vegetasjonen har etablert seg, egne seg til beiteområder, og det vil ikke være farlig å ferdes i disse områdene til fots.

Denne fremgangsmåten for å bygge deponier ivaretar fordeler med tidligere tiders deponeringsmetode samtidig som avslutningen blir i henhold til de krav som i dag stilles.

Før en planlegge et deponi i et område, vurderes det geoteknisk for å konstatere at det er egnet til formålet.

Ved planlegging av dagbrudd er en viktig parameter hvor mye gråberg som må fjernes for å få tilgang til malm. Det såkalte gråberg/malmforholdet avhenger av prisen på jernmalm. Usikkerheten knyttet til jernmalmpriisen gjenspeiles dermed i deponeringsbehovet.

Områdene regulert til steinbrudd og masseuttak har etablerte gråbergsdeponier som skal videreutvikles. Området i øst er trukket helt ned til plangrensen slik at deponiene kan knyttes til transportvegene for så vel malm som gråberg.

Figur 16. Reguleringsformålet steinbrudd og masseuttak (uten farge), avgrensner hvor deponering av masser er mulig.

Der naturmiljøet ikke er påvirket av tidligere tiders drift, skal det ikke deponeres masser nærmere vassdrag med årssikker vannføring enn 50 m. Det er avgrenset en prioritert naturtype i tilknytning til elva i øst. Naturtypen omfattes ikke av reguleringsformålet, og skal holdes fritt for inngrep.

Det er ikke innsyn til området fra sør og sør-øst. I sør er avslutningen gitt ved at deponiet skal gå inn mot en markert rygg i terrenget.

Det første bildet i dette kapitlet viser innsynet fra øst. Eksisterende deponier er synlige, spesielt det vestligste. Deponiene vil bli utvidet og bli mer synlige, men de vil bli avsluttet slik at vegetasjon raskt vil kunne etableres seg.

Fordi det er stor usikkerhet knyttet til hvor stort deponeringsbehovet blir, gir plankartet bare arealene hvor deponering er mulig. Driftsplanen vil vise mer i detalj hvor og hvordan deponiene er planlagt bygd opp.

5.2.3 Motorsportanlegg

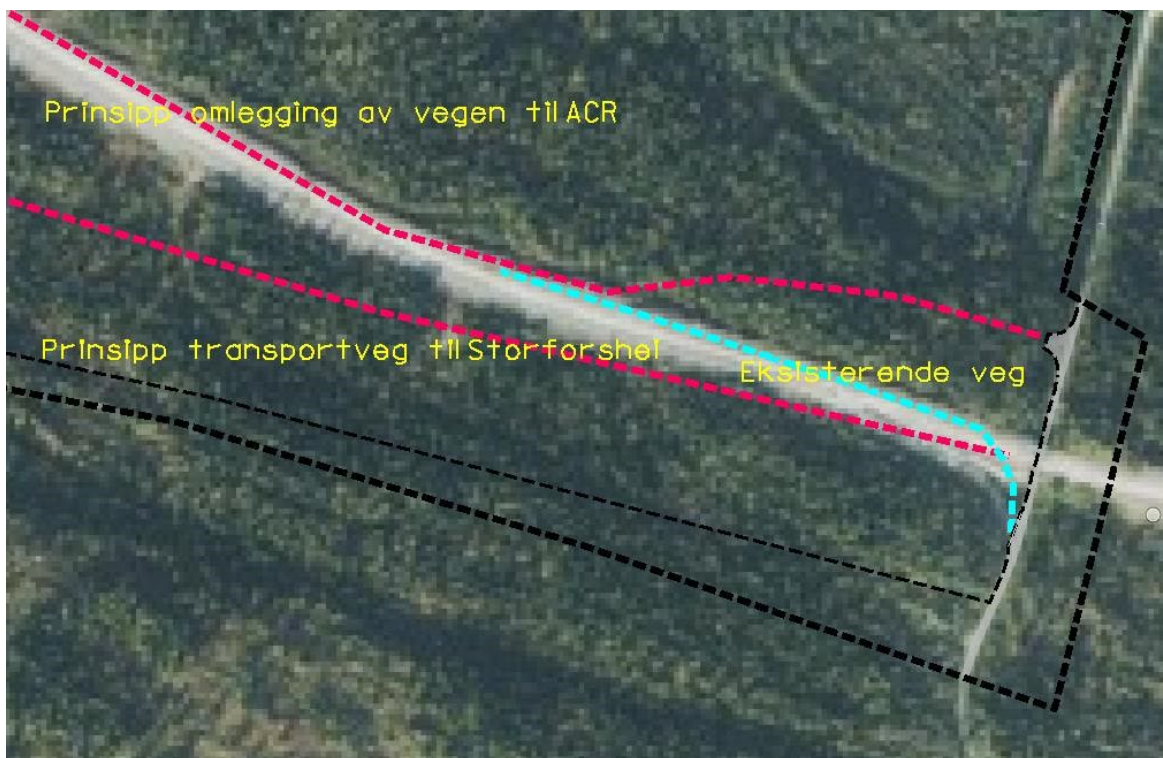
Drift av anlegget. Reguleringsbestemmelsene er i samsvar med bestemmelsene i gjeldende reguleringsplan for ACR.

5.2.4 Kjøreveg

Rana Gruber AS sin interne veg inn i området krysser kommunevegen med en overgang. Adkomsten til ACR tar av fra kommunevegen sør for overgangen.

For å unngå at malmtransporten krysser adkomsten, er avkjørselen fra kommunevegen flyttet til nordsiden av overgangen.

Vegløsningen med adkomsten til området er i prinsipp vist med rød stiplet linje i følgende figur.

Figur 17. Prinsipp, ny permanent avkjørsel.

Adkomsten til ACR følger i dag den interne hovedvegen, vist med blå stiplet linje. Ved å flytte avkjørselen og utvide vegen for malmtransport mot sør, kan adkomsten til ACR gå uhindret de nærmeste årene, frem til det blir aktuelt å etablere kryss for transport av masser til deponeringsområder øst for vegen.

Det er store malm- og gråbergtonnasjer som skal flyttes. Vegnettet vil være i endring for å optimalisere transportøkonomi og derved også minimalisere utslipp.

Transport av gråberg til gråbergsdeponi vil som nevnt måtte krysse dagens adkomst til ACR. Det kan være aktuelt å beholde adkomsten, men kryssene må forsterkes slik at vegen ikke ødelegges av de tunge anleggsmaskinene.

Plankartet omfatter bare selve avkjørselen, regulert som et T-kryss med siktkrav/ stoppsikt 6/100. Adkomst for ACR skal sikres gjennom reguleringsbestemmelsene.

5.2.5 Landbruks-, natur- friluft-, og reindriftsformål

Området er planlagt brukt som i dag.

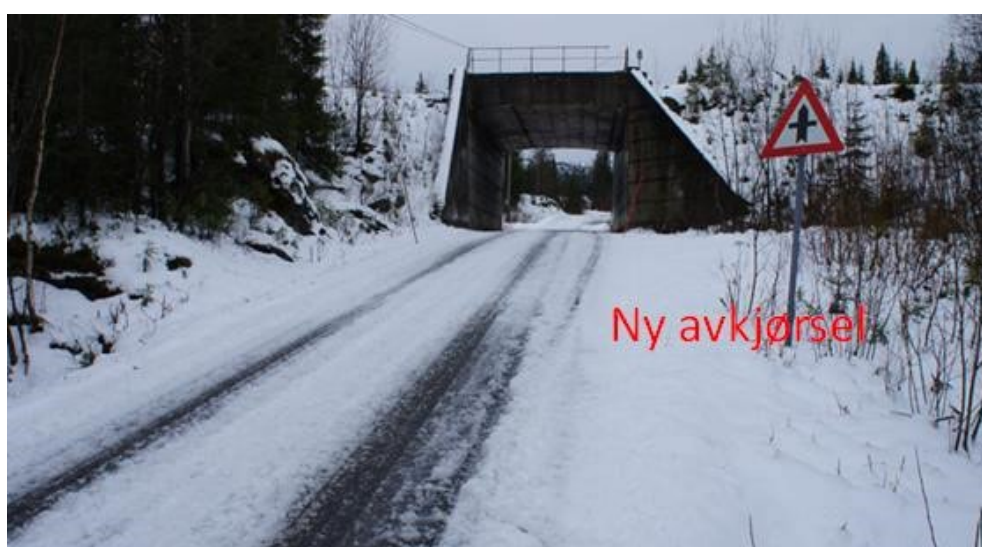
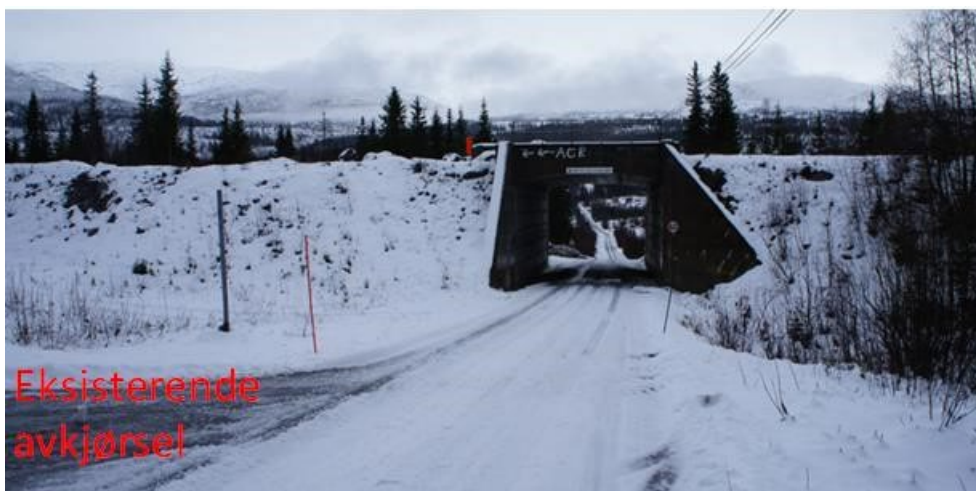
5.2.6 Hensynssoner

Høyspenningsanlegg

Innenfor området kan det ikke gjennomføres tiltak som er til ulempe for drift og vedlikehold av høgspenningsanlegg uten spesiell tillatelse.

Sone for frisikt.

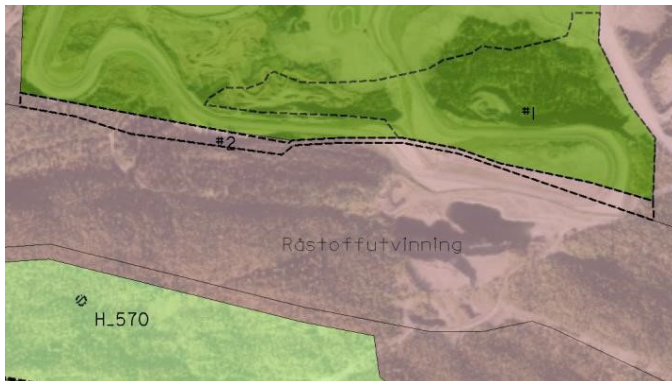
Siktforholdene fremgår av følgende bilder.

Figur 18. Siktforholdene for ny avkjørsel.

Automatisk fredet kulturminne

I sør er det registrert et automatisk fredet kulturminne. Området fremgår av følgende figur.

Figur 19. Automatisk fredet kulturminne i sør, bestemmelsesområder i nord.

5.2.7 Bestemmelsesområder

Planen omfatter to bestemmelsesområder som vist i foregående figur, figur 19..

Bestemmelsesområdet merket med #1, gjør deponering av masser mulig innen området, i den utstrekning nødvendig avstand til Vesteråga overholdes.

#2 er avgrenset for sikring mellom råstoffutvinning og motorsport.

5.3 Rekkefølgebestemmelser

Det er store variasjoner i prisene på jernmalmproduktene. Det er i reguleringsplanen tatt høyde for en høy pris med derav som følge åpning av at stort dagbrudd. Det mest sannsynlige er at det vil bli en kombinasjon av dagbruddsdrift og underjordsdrift. Underjordsdrift i øst åpner for en effektiv og miljøvennlig transportløsning. Underjordsdrift i vest, fordi gråbergsandelen kan bli for stor.

Et planalternativ er å legge opp driften slik at det ikke blir nødvendig å legge om Vesteråga. Det er derfor lagt inn en rekkefølgebestemmelse som krever en detaljering av planene for omlegging av Vesteråga før dette kan bli gjennomført.

Før uttaket er utviklet så langt at det påvirker motorsportanlegget, skal området i øst mellom de to banelegemene fylles i den utstrekning det er mulig uten at Vesteråga påvirkes.

Før gruvedrift i området gjenopptas, må det være etablert samhandlingsrutiner som skal sikre sikker drift i motorsportanlegget.

5.4 Tilknytning til infrastruktur

Det er ført strøm frem til motorsportanlegget. Dette har en kapasitet som overskrider tilleggsbehovet knyttet til råstoffutvinning.

5.5 Kjøreatkomst

Avkjørsel er regulert som T-kryss i henhold til vegnormalen. Internt vegnett vil legges innen arealbruksgrensene for steinbrudd og masseuttak og i arealer regulert til råstoffutvinning.

5.6 Miljøoppfølging

Ytre miljø inngår i bedriftens internkontrollsystem. Bedriften vil forholde seg til kravene i Forurensningsforskriften kapittel 30.

Driften av ACR kan påvirkes av støv. ACR vi i denne sammenheng bli betraktet som nærmeste nabo, med de dokumenteringsbehov dette innebærer. Avstanden til øvrige naboer er over en kilometer.

Avrenning skal føres via slambasseng. Bedriften vil forholde seg til forurensningsforskriften som stiller funksjonskrav til slambassengene.

5.7 Kulturminner

Samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredet. Det er et potensiale for automatisk fredede kulturminner i området. Om en treffer på automatisk fredede kulturminner, skal arbeidet stanses og Sametinget varsles, i henhold til kulturminneloven. Dette er tatt med i reguleringsbestemmelsene.

5.8 Avbøtende tiltak/løsninger – Risiko- og sårbarhet

Mineralutvinning medfører miljøbelastende inngrep i naturen. De grunnleggende avbøtende tiltak er nedfelt i de lover og forskrifter denne type virksomhet må følge.

Det kreves at bedriften har en bergteknisk ansvarlig som har ansvaret for at driften følger en driftsplan godkjent av Direktoratet for mineralforvaltning, og at driften skjer på en teknisk forsvarlig måte slik at hensynet til arbeidstakere, nærliggende bebyggelse og omgivelsene ellers ivaretas.

Bergsprengning kan bare utføres av personer som er sertifisert til å utføre denne type arbeid.

Risiko- og sårbarhetsanalysen har tatt utgangspunkt i en sjekklister utarbeidet av Statens kartverk og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

Foregår det transport, er det trafikkfare. Farene er søkt begrenset ved at trafikken i hovedsak går på interne veier.

Sprengningsarbeider medfører risiko. Sprengstoffet som benyttes, blandes i bruddet. Komponentene er ikke eksplosiver.

Størst risiko er knyttet til deponi og deponering. Aktive deponeringsområder avgrenses med voller/gjerde. Deponiene skal avsluttes med stabile vegger.

Driften skal gjennomføres slik at det ikke oppstår fare for mennesker eller dyr. Sikring av så vel deponier som bruddområdet er et sentralt tema for det tilsyn Direktoratet for mineralforvaltning fører med virksomheten.

Den storskala virksomheten er robust overfor risiko fra naturgitte forhold.

For utslipp av støv, støy og avrenning til vann legges forurensningsforskriften til grunn.

Det viktigste tiltaket for å unngå utslipp og fare, er å følge lover og forskrifter.

Risiko- og sårbarhetsanalysen er tatt med i vedlegg 1.

6 Merknader til planprosessen

6.1 Merknader ved offentlig ettersyn og begrenset høring høsten 2022

Nedenfor oppsummeres innkomne merknader ved offentlig ettersyn av planforslaget inkludert tiltakshavers kommentar.

Nr.	Navn, dato	Oppsummering av innkomne merknader med tiltakshavers kommentar
1	Statsforvalteren, 27.03.2020 og 10.10.2022 (innsigelse oppretholdes)	<p>Statsforvalteren fremmer innsigelse til råstoffutvinningsformålet langs Vesterågas løp inkludert kantsoner langs elva for å ivareta Vesteråga og den aktive grotten ved Høystakkneset. Planforslaget er etter vår vurdering i konflikt med de statlige føringene for ivaretagelse av naturmangfold.</p> <p>Antar at det vil være gunstig for støyutbredelsen rundt siloanlegget på Storforshei at knuseverk plasseres i bruddområdet, og at dette bør fremgå av bestemmelsene.</p> <p><u>Tiltakshavers kommentar:</u></p> <p>Det vises til vedlagt verdivurdering av Høystakknesgrotta som ligger til grunn for revidert planforslag. Foreslått løsning ivaretar både bedriftens behov, samtidig som Høystakknesgrotta, Vesteråga og kantsoner som forsyner grotta med vann, bevares.</p> <p>Det legges til en bestemmelse (pkt. 3.3) som sikrer at knusing av malm skal foregå i områder regulert til råstoffutvinning RU1, RU1B, RU2 eller RU3, eller i eksisterende knuseanlegg på Ørtfjellet. Dette vil være positivt for støysituasjonen ved Storforshei, siden knusing ved siloanlegget på Storforshei ikke er aktuelt.</p>
2	Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), 08.04.2020 og 20.10.2022	<p>NVE fremmer innsigelse til følgende deler av planforslaget:</p> <ul style="list-style-type: none">• Sikkerheten mot skred må vurderes som del av reguleringsplanforslaget

		<ul style="list-style-type: none"> • Virkningene på vassdragsmiljøet i Vesteråga som følge av det planlagte tiltaket må være bedre belyst i konsekvensutredningen (KU), og eventuelle avbøtende tiltak som følge av revidert KU må tas inn i reguleringsplanen (kart og bestemmelser). • I brevet fra NVE (datert 20.10.2022) hvor de trekker innsigelsen knyttet til fare for skred, gir de et sterkt faglig råd om å følge opp anbefalingene knyttet til flatehogst. <p><u>Tiltakshavers kommentar:</u></p> <p>Tilleggsutredning som vurderer skredfare som følge av planforslaget ble utarbeidet og vedlagt planforslaget i 2022, og tiltak mot skred ble innarbeidet. Innsigelsen knyttet til skred ble på bakgrunn av dette frafalt av NVE i brev av 20.10.2022. I brevet gir NVE et sterkt faglig råd om å følge opp anbefalingene knyttet til flatehogst. Tiltakshaver mener dette er ivaretatt ved å legge inn fareområdene for skred (H310 i plankartet), det vil si skredutsatte områder dersom skog fjernes.</p> <p>Det reviderte planforslaget påvirker i liten grad vassdragsmiljøet da Vesteråga oppstrøms Høystakkneset bevares og reguleres til naturformål N2.</p>
3	Fylkeskommunen i Nordland, 21.04.2020	<p>Nordland fylkeskommune har vesentlige merknader til følgende områder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konsekvenser for eksisterende motorsportanlegg: Mislighold knyttet til spillemiddelfinansierte anlegg kan medføre krav om tilbakebetaling av midler • Ber om at kommunen vurderer å ta ut deler av område foreslått til råstoffutvinning og innarbeide bestemmelser for å bedre sikre bevaring av deler av karstifisert område av stor verdi

		<ul style="list-style-type: none"> Ber kommunen som planmyndighet om å vurdere planforslaget etter vannforskriften § 12. <p><u>Tiltakshavers kommentar:</u></p> <p>Tiltakshaver vil holde adkomst til motorsportanlegget åpent for allmenn idrettslig virksomhet. Dette er også sikret i reguleringsbestemmelsene.</p> <p>I revidert planforslag bevares Høystakkneset. Karstifisert område foreslås regulert til naturområde, dvs. at deler av området som var foreslått regulert til råstoffutvinning omreguleres.</p> <p>Tiltakshaver har supplert planforslaget med en vurdering av tiltaket etter vannforskriftens § 12. Det vises til kapittel 6.2 i planbeskrivelsen.</p>
4	Sametinget, 30.03.2020	<p>Sametinget befarte området i 2012, og det ble registrert ett automatisk freda kulturminne. Kulturminnet er hensyntatt i planforslaget, og Sametinget har ingen ytterligere merknader.</p> <p><u>Tiltakshavers kommentar:</u></p> <p>Tas til etterretning.</p>
5	Statens vegvesen, 27.02.2020	<p>Planforslaget berører ikke Statens vegvesens interesser, og har således ingen merknader.</p> <p><u>Tiltakshavers kommentar:</u></p> <p>Tas til etterretning.</p>
6	BaneNOR, 31.03.2020	<p>Planen redegjør ikke for fremtidig transportbehov på jernbane. Dersom det planlegges økning i omfang av transport av malm på Nordlandsbanen, forutsetter dette avklaring med Bane NOR i forhold til vår ruteplan.</p> <p><u>Tiltakshavers kommentar:</u></p> <p>Planforslaget medfører ikke økt belastning på Nordlandsbanen.</p>

7	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), 10.03.2020	<p>DSB har ikke kapasitet til å gå inn i alle mottatte plansaker og sender derfor et generelt svar.</p> <p><u>Tiltakshavers kommentar:</u></p> <p>Tas til etterretning.</p>
8	Direktoratet for mineralforvaltning (DMF), 31.03.2020	<p>Positivt at området reguleres for råstoffutvinning. Regulering bidrar til å sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning, og beskrivelse av konsekvenser for miljø og samfunn. Gjennom reguleringen legges også forutsigbare rammer for den framtidige råstoffutvinningen.</p> <p>Driftsplan for masseuttaket skal godkjennes av DMF i forbindelse med tildeling av konsesjon.</p> <p>Vi ser at forholdet til mineralloven er tatt inn i bestemmelsene. Anbefaler likevel at punktet utvides, se forslag til bestemmelse. Det er viktig at det i reguleringsplan settes av tilstrekkelig areal for sikringstiltak og at bestemmelser tillater sikringstiltak.</p> <p><u>Tiltakshavers kommentar:</u></p> <p>Tas til etterretning. Bestemmelsene er supplert i pkt. 3.3 med at drift skal skje i henhold til utslippstillatelse og mineralloven.</p>
9	Statskog, 03.04.2020	<ul style="list-style-type: none"> • Dersom noen av Statskogs skogsbilveier innenfor planområdet blir berørt er det tiltakshavers ansvar å sørge for planlegging og opparbeiding av et fullgodt, nytt alternativ. Ved eventuell økt bruk av våre skogsbilveier, må tiltakshaver foreta og bekoste nødvendig vedlikehold som følge av den økte bruken. • Tiltakshaver må betale vederlag for eventuell nødvendig avvirkning av påstående skog på statens grunn i forbindelse med driften. Vederlaget for avvirket skog fastsettes i samsvar med gjeldende priser for virke på rot.

		<ul style="list-style-type: none"> • Kan ikke se at noen (gårder) har avtaler om beiterett på noen av Statskog sine eiendommer innenfor områdeplanen. • Dersom nye arealer innenfor statens grunn blir berørt som følge av denne planen, forutsetter vi at det inngås nye/ oppdaterte avtaler for bruk av grunnen. <p><u>Tiltakshavers kommentar:</u></p> <p>Tas til etterretning. Tiltakshaver har fulgt opp anmodningen om å opprettholde skogsbilveger, og har lagt inn et bestemmelsesområde #3 utenfor dagbruddet for omlegging av traktorvegen mot Tiurhaugen.</p>
10	Arctic Circle Raceway AS (ACR), ikke datert	<p>ACR som eier av idrettsanlegget ved Steinsundtjern, korrigerer i sin uttalelse noen feilaktige oppfatninger om hva intensjonene med ACR er. ACR har også kommentarer til planforslaget i forhold til dagens arealbruk, støy- og støvforhold, ACR som næring, kjøreveg, LNFR-områder, øvingsområde for snøskuter, og foreslår regulering av flere formål/idrettsaktiviteter.</p> <p>Det henvises til den originale høringsuttalelsen for konkretisering av punktene.</p> <p><u>Tiltakshavers kommentar:</u></p> <p>Dersom ACR ønsker å tilrettelegge for et bredt spekter av aktiviteter både innenfor planområdet og bruk av terrenget rundt, må ACR ta kontakt med planmyndigheten for ev. oppstart av planarbeid. ACR inngår i dette planforslaget fordi deler av motorsportanlegget blir berørt av dagbruddet. Disse forholdene mener tiltakshaver blir ivaretatt i planforslaget. Tiltakshaver har også føyd til en bestemmelse i pkt. 3.2 om at motorsportanlegget ACR kan bruke RU3 for enkle aktiviteter etter avtale med Rana Gruber.</p>

6.2 Merknad fra Nordland fylkeskommune - vurdering etter vannforskriftens § 12

I dette kapitlet vurderes tiltaket etter vannforskriftens § 12. Bakgrunnen for vurderingen er fylkeskommunens uttalelse ved offentlig ettersyn av planforslaget.

Vannforskriftens § 12 omhandler og setter krav til ny aktivitet eller inngrep i en vannforekomst. Ifølge forskriften, kan ny aktivitet eller nye inngrep, under visse forutsetninger, gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene i §§ 4-7 ikke nås eller at tilstanden forringes.

Fylkeskommunens uttalelse fra 21.04.2020 er rettet mot plan 6023 fra Consilium AS fra 18.01.2020 som legger opp til omlegging av ca. 4000 meter elvestrekning av Vesteråga. Planforslaget anbefalte å legge elva på en hylle på sørsiden av bruddet, og lede Vesteråga mot øst mot Ranelva. Det er foretatt justeringer i plankart og bestemmelser. Etter justeringen vil Vesteråga bevares. Det vil ikke lenger være behov for å legge om elveløpet. Vannføring gjennom grotta ved Høystakkneset og mot Vesteråga nedstrøms planområdet ivaretas.

I henhold til Miljødirektoratets database Vann-nett er miljømålene for vannforekomsten Vesteråga (156-373-R) sett som «moderat» (økologi) og «god» (vannkjemi). Vannforekomsten er klassifisert som «Sterk modifisert vannforekomst» der det ikke er realistisk å oppnå god økologisk tilstand (Vann-nett, status 17.06.22). For de økologiske miljømål er det derfor registrert unntak i henhold til § 10 (uforholdsmessig kostnadskrevende å nå miljømål).

Det vurderes at tiltaket ikke vil føre til forringet tilstand i Vesteråga, og ikke vil påvirke grunnvannet nedstrøms bruddet.

Vannkvalitet og vannmengde i elvestrekningen vil forbli uendret. Samlet vurderes det at tiltaket ikke vil forverre miljøtilstanden i aktuell vannforekomst.

6.3 Punkter fra Rana kommune i vedtak om offentlig ettersyn

I vedtak om offentlig ettersyn var det tre anbefalte endringer fra administrasjonen som skulle betraktes som en del av det offentlige ettersynet. Disse er:

- Hensynet til fagområdet naturmangfold skal sikres ytterligere
- Det skal sikres at skogsbilveg mot Tiurhaugen holdes åpen for allmenn ferdsel
- Det skal sikres i bestemmelsene at nødvendige støytiltak skal etableres ved behov

Nedenfor kommenteres kommunens anbefalinger, og hvordan disse er fulgt opp i det reviderte planforslaget.

Hensynet til naturmangfold (fugleliv, spesielt rovfugl)

Norconsult laget i 2012 en rapport (vedlegg 2) på naturmiljø og rovfugl. På side 15, i «område øst», ble det funnet 3 rede som kunne passe med spurvehauk. Rapport om fugleliv fra Faunafokus AS (vedlegg 3) fra 2019 nevner ikke dette. Asplan Viak har tatt

kontakt med Oddvar Olsen i Faunafokus, og fått videresendt en epost datert 16. januar 2020 som begrunner hvorfor denne redeplassen ikke er medtatt i vedlegg 3:

Oddvar Olsen (FaunaFokus AS) gjorde en undersøkelse av fuglelivet ved Rana Gruber vår og sommer 2019. Det ble både gått til fots i terrenget og plassert ut lyttebokser i området.

I 2012 ble det gjort en kartlegging av vegetasjon og naturtyper av Norconsult AS, og under dette arbeidet ble det funnet reir som ble antatt var av spurvehauk. Det ble altså ikke konstatert at reira var av spurvehauk og det ble heller ikke gjort noen sikre observasjoner av spurvehauk, om en ser bort fra funn av ribbeplass som kan stemme med spurvehauk.

En mulig forvekslingsart er kråke, som bygger omtrent like store reir som spurvehauk.

Under kartleggingen av fuglelivet i 2019, ble spurvehauk ikke påvist, hverken i terrenget eller på lytteutstyr som var plassert ut flere steder rundt den aktuelle plassen. Men kråke ble påvist. Spurvehauken bygger oftest nytt reir hvert år. (Svein Haftorn, Norges Fugler 1971, s. 142.)

Det nye reiret kan bygges ganske langt fra forrige års reir. (egen erfaring).

Med så mye egnet granskog for plassering av reir, som det er rundt Rana Gruber, mener vi at der er mange alternative muligheter for spurvehauken. Spurvehauken er en vanlig hekkefugl over store deler av landet og er ikke på rødlista.

På bakgrunn av denne informasjonen mener tiltakshaver at hensynet til naturmangfold er ivaretatt uten å sikre plassen med reirfunnet i planen.

Skogsbilveg mot Tiurhaugen

Kommunen påpeker at skogsbilvegen som går mot Tiurhaugen er viktig for flere brukergrupper, og derfor må holdes åpen og ev. vedlikeholdes slik at alminnelig ferdsel langs vegen kan finne sted. Dette for å sikre den allmenne ferdselen og næringsinteresser innen landbruk, skogbruk og reindrift.

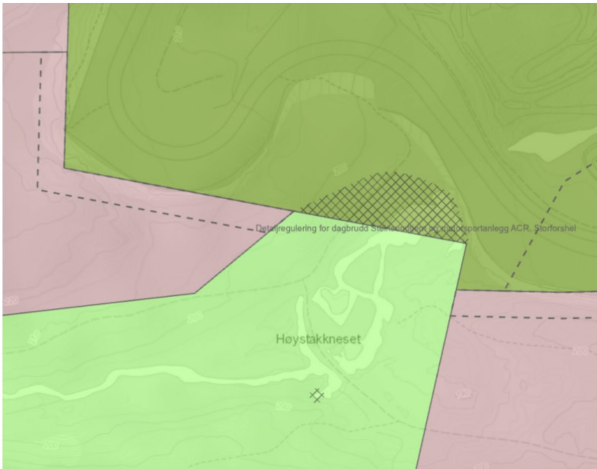
Det planlagte dagbruddet i RU1 vil medføre at eksisterende skogsbilveg må legges om på deler av strekningen. Tiltakshaver vil derfor legge inn et bestemmelsesområde på plankart og en rekkefølgebestemmelse om etablering av traktorveg, se nærmere beskrivelse i kapittel 0.

Støytiltak

Kommunen vurderer at det skal etableres bestemmelser som sier at nødvendige støytiltak skal etableres dersom det viser seg at det er behov for det.

På side 3 i merknad fra fylkesmannen ifm. offentlig ettersyn 2020, anbefaler fylkesmannen at det skal fremgå av bestemmelsene at knuseverk skal plasseres i bruddområdene og ikke ved siloanlegget på Storforshei. Tiltakshaver vil innarbeide en bestemmelse om dette, se nærmere beskrivelse i kapittel 0.

6.4 Merknader i forbindelse med begrenset høring sommeren 2023

Nr.	Navn, dato	Oppsummering av innkomne merknader med tiltakshavers kommentar
1	Statsforvalteren i Nordland, 29.08.2023	<p>Statsforvalteren forutsetter at den forslåtte planbestemmelsen § 5.2 andre ledd siste punktum utgår. Videre ber vi om at det innenfor område avsatt som motorsportanlegg ACR (MOT), jf. skravert areal i kartutsnitt under (figur 1), tas hensyn til Vesteråga og en begrenset kantsone nedstrøms Høystakknesgrotta. Dette området bør fortrinnsvis avsettes til naturformål, alternativt angis med hensynssone for natur og gis bestemmelser som ivaretar formålet med hensynssonen for natur. Det kan samtidig gis bestemmelser som tillater vedlikehold og oppgradering av eksisterende anlegg i forbindelse med lukkingen av vassdraget under motorsportanlegget.</p> <p><i>Figur 1. Vassdragsnaturen (skravert område) nedstrøms Høystakknesgrotta forutsettes sikret.</i></p> <p>Konklusjon Med forbehold om at avgrensningen av N2 opprettholdes slik skissert i planforslaget, og at forutsetningene om driftsveier legges utenom naturformålet og at vassdragsnaturen helt ned til nedløpet ved motorsportanlegget sikres, anser Statsforvalteren innsigelsen som imøtekommet.</p> <p><u>Tiltakshavers kommentar:</u> § 5.2 andre ledd siste punktum utgår. Hensynssone for bevaring av naturmiljø H_560 legges inn på plankart og i bestemmelsene pkt. 6.5. Motorsportanlegget ACR er informert om</p>

		endringen før det reviderte planforslaget sendes til Rana kommune for sluttbehandling.
2	Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), 29.08.2023	Under forutsetning av at planen blir vedtatt i samsvar med det vurderte utkastet/materialet, trekker NVE innsigelsen til detaljregulering Steinsundtjern og motorsportanlegg på Storforshei (ACR), PlanID 6023. <u>Tiltakshavers kommentar:</u> Tas til etterretning.
3	Direktoratet for mineralforvaltning (DMF), 03.08.2023	DMF oppfordrer til at det tas inn et generelt krav om sikring i bestemmelsene. Bestemmelsene kan utformes på følgende eller liknende måte: «Uttaksområdene skal til enhver tid være forsvarlig sikret». DMF har ingen ytterligere merknader til den begrensede høringen. <u>Tiltakshavers kommentar:</u> Forslag til ny bestemmelse om sikring legges inn i pkt. 3.3, siste ledd.
4	Nordland fylkeskommune, 11.07.2023	Fylkeskommunen har ingen konkrete merknader og er positive til endringene som har blitt gjort. <u>Tiltakshavers kommentar:</u> Tas til etterretning.

7 Konsekvensutredning

7.1 Hva er en konsekvensutredning

En konsekvensutredning består av ulike utredninger som skal gi et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for å vurdere om et område egnere seg for den foreslåtte arealbruken.

Utredningene kan være en sammenstilling av kjent informasjon, men også være basert på innhenting av ny kunnskap.

Formålet med bestemmelsene om konsekvensutredninger i plan- og bygningsloven er å klargjøre virkningene av planer og tiltak som kan ha vesentlige konsekvenser for miljø og eller samfunn.

Noen tiltak utløser automatisk en konsekvensutredning på grunn av omfanget. For denne reguleringsplanen utløses konsekvensutredningen både av at uttaket er over 2 mill. m³ og at den berører et areal større enn 200 daa.

Konsekvensutredningen rettes mot vesentlige virkninger av planforslaget.

Reguleringsplanen med konsekvensutredningen skal for dette tiltaket sette rammene for råstoffutvinning. Detaljutforming av tiltaket gjøres normalt i forbindelse med driftsplanleggingen.

7.2 Metode

7.2.1 Generelt

Arbeidet med konsekvensutredningen har tatt utgangspunkt i vegvesenets Håndbok V712 om konsekvensanalyser, omtalt som V712 og sitert med anvisning [V712].

«En fullstendig konsekvensanalyse med samfunnsøkonomisk analyse etter metoden i håndboka er normalt mer omfattende enn kravene som stilles til en konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven.» [V712]

Et vesentlig element i vegvesenets tilnærming til konsekvensutredninger er metodikken for å skille og velge blant alternative vegløsninger. Ved råstoffutvinning er alternativet enten å utvinne forekomsten der den er, eller å la den ligge.

Andre viktige trekk ved råstoffutvinning er:

Når forekomsten først er åpnet, søker en å utnytte denne best mulig.

I forbindelse med driftsplanlegging av et uttak skal det utarbeides en plan for tilbakestilling. Et tilbakestillt areal kan ha en større verdi enn den verdien arealet i utgangspunktet hadde.

Usikkerhet knyttet til forekomstens egenskaper som gehalt, tonnasje og råstoffvariasjoner samt den prisen markedet er villig til å betale for produktene, gjør at en må ta høyde for alternative utvinningsmetoder og omfang. For Rana Gruber AS er det spesielt usikkert hvor mye sideberg som må brytes for å få tilgang til malmen som skal utvinnes, og som derved styrer behovet for areal til deponering av sideberg.

Reguleringsplanen med konsekvensutredningen skal sette rammene for råstoffutvinning. Detaljutformingen av tiltaket gjøres normalt i forbindelse med driftsplanen som skal godkjennes av Direktoratet for mineralforvaltning. En får tilgang til arealer etter plan- og bygningsloven, mens driften styres av mineralloven.

Et vegprosjekt og et gruveprosjekt er i sin karakter forskjellig, men har likhetstrekk. Det er spesielt ved vurdering av de såkalte ikke-prissatte konsekvensene hvor vegvesenets tilnærmede til konsekvensanalyser her delvis er benyttet.

De ikke-prissatte konsekvensene i henhold til V712 omfatter:

Landskapsbildet

Friluftsliv/by- og bygdeliv

Naturmangfold

Kulturarv

Naturressurser

Denne konsekvensutredningen omfatter helt eller delvis de tema som er liste over, men er organisert forskjellig.

7.2.2 Vurdering av konsekvenser ved råstoffutvinning

Følgende beskriver hvordan konsekvenser her er vurdert og sammenstilt med utgangspunkt i V712.

Tre begrep står sentralt når det gjelder vurdering av konsekvenser. Det er verdi, påvirkning og konsekvens:

I verdivurderingen søker en å fastlegge hvor verdifullt et område eller miljø er i seg selv og i forhold til tilsvarende områder eller miljøer i nærheten.

Påvirkning uttrykker de endringer tiltaket har på de ulike områdene eller miljøene.

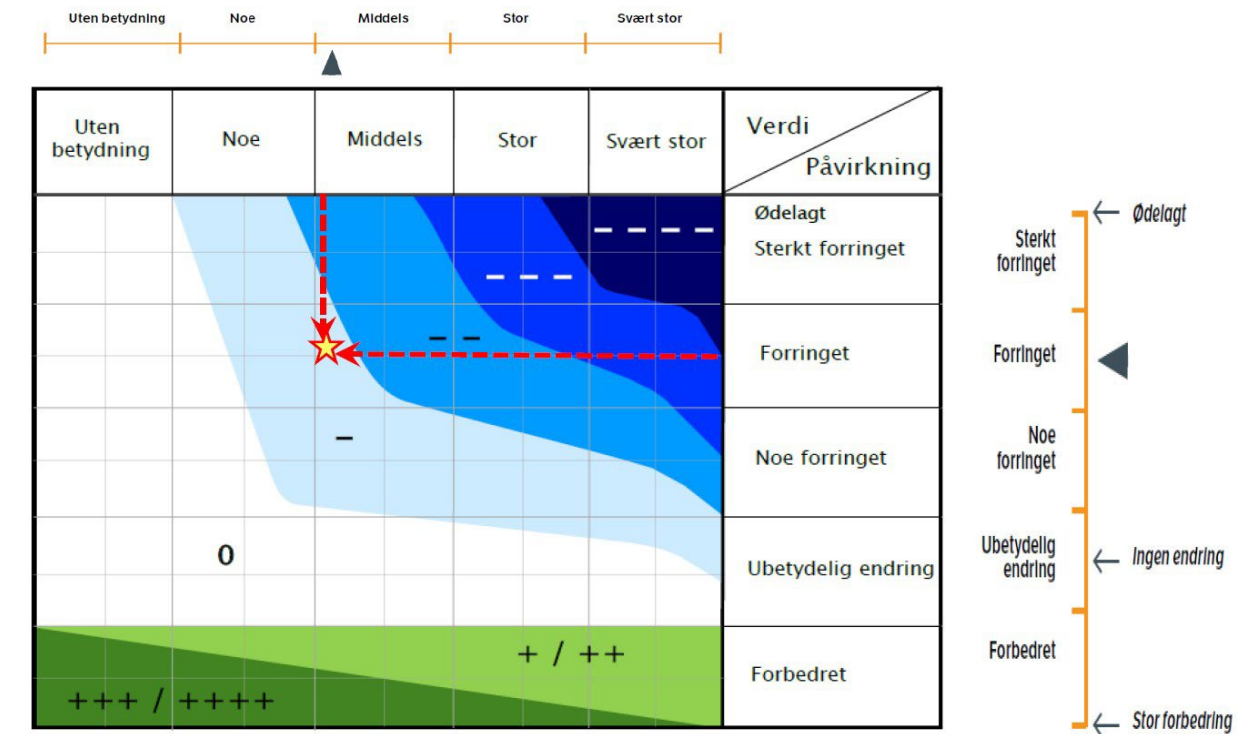
Konsekvens er en avveining mellom fordeler og ulemper tiltaket har som en funksjon av verdi og påvirkning.

V712 beskriver såkalte verdikart, hvor det avgrenses og verdisettes enhetlige områder, som så fargesettes med standardiserte farger etter verdi. Verdikart er spesielt egnet til en objektiv rangering av ulike vegalternativer. Ved denne konsekvensutredningen, knyttet til råstoffutvinning, holder vi fast på et alternativ. I stedet for verdikart er det utarbeidet et temakart hvor de ulike tema under overskriften naturmangfold er vist.

I en konsekvensmatrise vises sammenhengen mellom verdi og konsekvens for de ulike utredningstemaene.

En konsekvensmatrise er vist i følgende figur, en forklaring av ulike konsekvensgrader er vist i følgende tabell.

Konsekvens for delområder

Figur 20. Konsekvensmatrise.

Skala	Konsekvensgrad	Forklaring
----	4 minus (----)	Den mest alvorlige miljøskaden som kan oppnås for delområdet. Gjelder kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
---	3 minus (---)	Alvorlig miljøskade for delområdet.
--	2 minus (--)	Betydelig miljøskade for delområdet.
-	1 minus (-)	Noe miljøskade for delområdet.
0	Ingen/ubetydelig (0)	Ubetydelig miljøskade for delområdet.
+ / ++	1 pluss (+) 2 pluss (++)	Miljøgevinst for delområdet: Noe forbedring (+), betydelig miljøforbedring (++)
+++ / ++++	3 pluss (+++) 4 pluss (++++)	Benyttes i hovedsak der delområder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

Ulike vegalternativer vurderes ved å settes sammen konsekvenser for de ulike delområdene og utredningstemaene i en tabell, for så å komme frem til vegalternativets samlede konsekvens. Samlet konsekvensgrad grupperes og fargesettes som vist i følgende tabell. I denne konsekvensutredningen er metodikken brukt for å få frem samlet konsekvensgrad for temaene under naturmangfold.

Figur 21. Inndeling for samlet konsekvensgrad.

I henhold til V712 gjennomføres en samfunnsøkonomisk analyse, hvor prissatte virkninger uttrykt i kroner og ikke-prissatte virkninger uttrykt med pluss og minus, holdes opp mot hverandre.

De prissatte virkningene er ikke systematisk beregnet i henhold til V712, men verdien av forslaget til reguleringsplan for Rana Gruber AS og for samfunnet er beskrevet i et eget kapittel.

Vurdering av verdi og påvirkning slik denne vises i konsekvensmatrisen, bygger dels på kompetanse i Rana Gruber AS og Consilium AS sine organisasjoner (egne vurderinger), dels på egne vurderinger av fagrapportene, og dels på egne vurderinger og medvirkning fra forfatterne av fagrapportene.

7.3 Utredningstemaer

Planprogrammet har gruppert utredningsteamene, med følgende overskrifter, i 0alternativet, Naturmangfold inkl. vurdering i forhold til naturmangfoldlovens §§ 8-12, Verneområder, Vann og vassdrag, Kraftanlegg, Transport av malm, Støv, støy og rystelser, Nærhet til Artic Circle Raceway (ACR), Avrenning fra deponier, Uttak av jernmalm, Øvingsområde for snøskuter, og Beitebruk for husdyr.

Det er valgt å gi overskriftene endret innhold. Beiteområder for rein og elg er i planprogrammet listet under naturmangfold. Det er holdt fast på dette, og i tillegg er beiteområder for husdyr tatt med her.

I tillegg er det tatt med et kapittel om naboer og kulturmiljø.

Vurdering i henhold til Naturmangfoldloven §§ 8-12 er gitt i et eget kapittel.

7.4 0-alternativet

Forekomstens beliggenhet er gitt. Dette begrenser antall alternativer. Tidligere drift i området har gitt føringer som det er hensiktsmessig å videreføre.

0-alternativet vil være at det ikke startes drift i området, og at området i fremtiden vil fremstå som i dag, uten den verdiskapning og tilbakestilling en gjenoptakelse av driften vil gi.

7.5 Naturmangfold

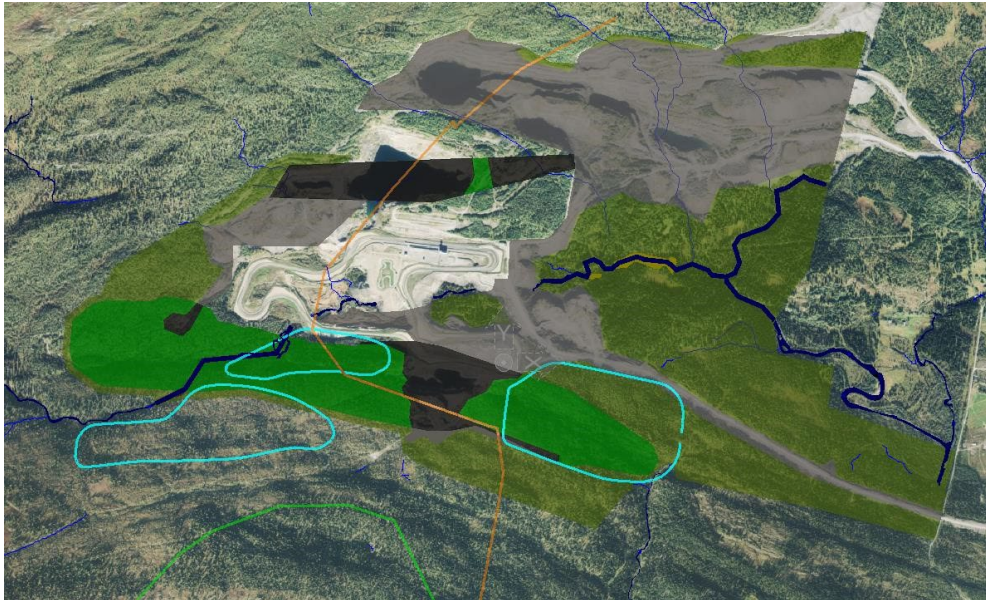
Naturmangfold omfatter her beiteområder for rein, elg og husdyr. Videre omhandles vegetasjon, naturtyper, bonitet, fugleliv og karst.

Med utgangspunkt i markslag AR5, hovedgrupper, fra NIBIO sin innsynsløsning Kilden, er delområder innen plangrensen avgrenset. Det er skilt mellom produktiv skog og åpen fast mark, som vist på følgende figur.

Figur 22. Avgrensning av delområder for markslag.

De ulike tema som her omfattes av naturmangfold, kommer frem av følgende temakart. Fargekodet vises de areal hvor inngrep vil være mulig i henhold til reguleringsplanen. Inngrepene vil i hovedsak være i form av malmbryting i områder regulert til råstoffutvinning eller deponering av sideberg avgrenset med reguleringsformålet steinbrudd og masseuttak.

Figur 23. Tema som omfattes av naturmangfold.

Med utgangspunktet i avgrensningen produktiv skog og åpen fast mark, er arealer foreslått regulert til råstoffutvinning som er dekt med skog vist med mørk grønn farge, mens områder dekt med fast mark er vist med mørk grå farge.

Tilsvarende er deler av områdene regulert til steinbrudd og masseuttak med skog vist med lys grønn farge, mens områdene dekt med fast mark er vist med lys grå farge.

Videre, for å vise andre forhold, er naturtyper langs Vesteråga øst for motorsportbanen, omtalt i rapporten om naturmiljøet, vedlegg2, vist med gult. Den nordlige grensen av Tiurhaugen naturreservat er vist med grønn strek. Karstiferte områder er avgrenset med lys blå strek.

Hele området avgrenset av plangrensen er aktuelt for beitende rein, elg og eventuelt husdyr. Oppsamlingsområdet for rein er vest for den brune linjen i ovenstående figur.

7.5.1 Beiteområde for rein, elg og husdyr

Innledningsvis er det å bemerke at sammenlignet med tidligere tiders drift, skal deponiområder nå tilbakeføres på en måte som vil gi mer produktive beitearealer.

Dette skyldes bruken av mindre utstyr, og derav finere masser som deponeres. Videre at det er lagt inn i planen at deponiene skal avsluttes med stabile skråninger slik at stedegen vegetasjon kan etablere seg.

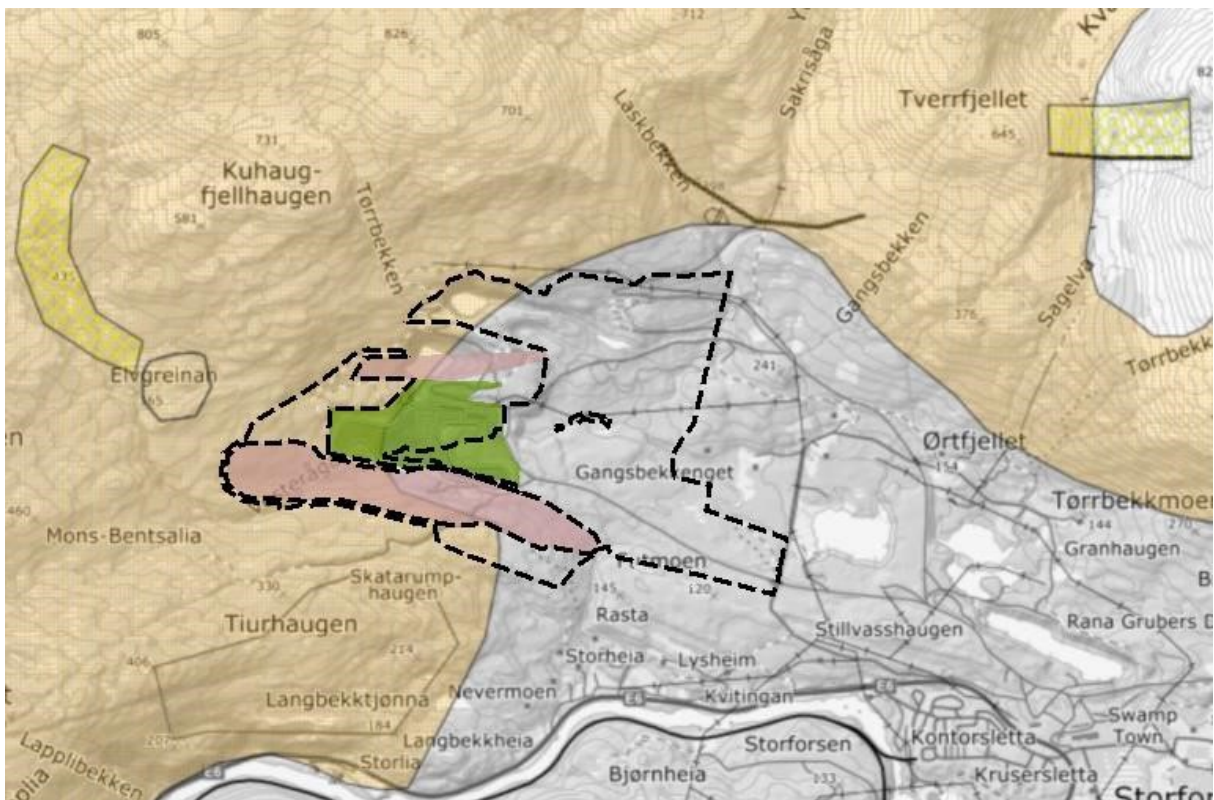
Deponiene i området vil i stor utstrekning videreutvikle gamle deponier og avslutte disse på en mer fremtidsrettet måte til gode for rein, elg og eventuelt husdyr.

Ser en bort fra selve dagbruddet, vil områder som i dag kan brukes til beite, bli utilgjengelig for dette formålet i en begrenset tid, men tiltaket vil medføre at store områder med tid blir bedre egnet til beite.

7.5.1.1 Beiteområde for rein

Planområdet ligger innen Nordland reinbeiteområdet og Saltfjellet reinbeitedistrikt.

I følgende figur er områdene hvor inngrep i forbindelse med deponering av masser er mulig, vist med stiplet svart strek. Med rosa er vist områdene for råstoffutvinning, med grønt motorsportanlegget.

Figur 24. Beiteområder for rein.

Figur 24. Beiteområder for rein.

Med brunt er vist oppsamlingsområder for rein. I nord er en trekklei vist med heltrukken linje. Symbolene under linjen, en trekant og sirkel, markerer henholdsvis et feltslakteanlegg og et mobilt arbeidsgjerde. Det er også et feltslakteanlegg i det nordvestre hjørnet av motorsportanlegget. Flyttleier er vist med gult.

Ellers ligger reguleringsplanen innen grensene for lavtliggende sommerbeite, spedt brukt høstvinterbeite og senvinterland.

Det foreligger en avtale mellom Rana Gruber AS (da Norsk Jernverk AS) og Dunderland reinbeitedistrikt som ble signert den 10.04.85.

I og med denne avtalen fraskriver Dunderland reinbeitedistrikt seg alle rettigheter i forhold til arealet innenfor konsesjonsområdet til Rana Gruber AS. Dette er ikke til hinder for at området fortsatt kan benyttes til beite også i fremtiden.

En kopi av avtalen er tatt med i vedlegg 7.

7.5.1.2 Beiteområde for elg

Fra rapporten om naturmiljø, vedlegg 2.

Deler av tiltaksområdet inngår i det svært store Mellomfjellet-Tiurhaugen elgbeiteområde. Området er gitt den laveste oppnåelige viltvekten en, på en skala fra en til fem.

7.5.1.3 Beiteområde for husdyr

Deponier er planlagt avsluttet med en helling 1:2, dette er en helling som ikke er brattere enn at sauer kan beite.

Ellers er det å bemerke at Rana Gruber AS ikke har i sine arkiver avtaler om beiterett på sine eiendommer berørt av planforslaget.

Statskog som eier tilgrensende grunn berørt av planforslaget, har heller ikke registrert beiteretter i området.

NIBIOS innsynsløsning Kilden har ingen oppslag for beitebruk i nærheten av planområdet. Ranen beitelag i øst, er det nærmeste registrerte området.

Deler av Rana Gruber AS sitt vegnett vil kunne være tilgjengelig for allmenheten, mens andre deler, på grunn av krav fra tilsynsmyndighetene knyttet til sikkerhet, må ha adgangsbegrensning.

Bedriften vil søke å opprettholde en vegadkomst mot Tiurhaugen åpen for allmenheten, men vil måtte vurdere dette opp mot kostnader.

7.5.1.4 Konsekvenser for beitende dyr

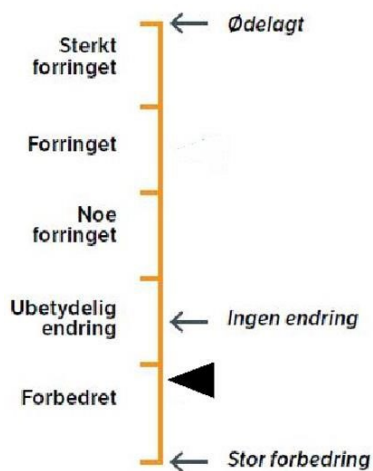
Verdi

Store deler av området er uproduktiv fast mark. Dagens bruk av området er begrenset.

Påvirkning

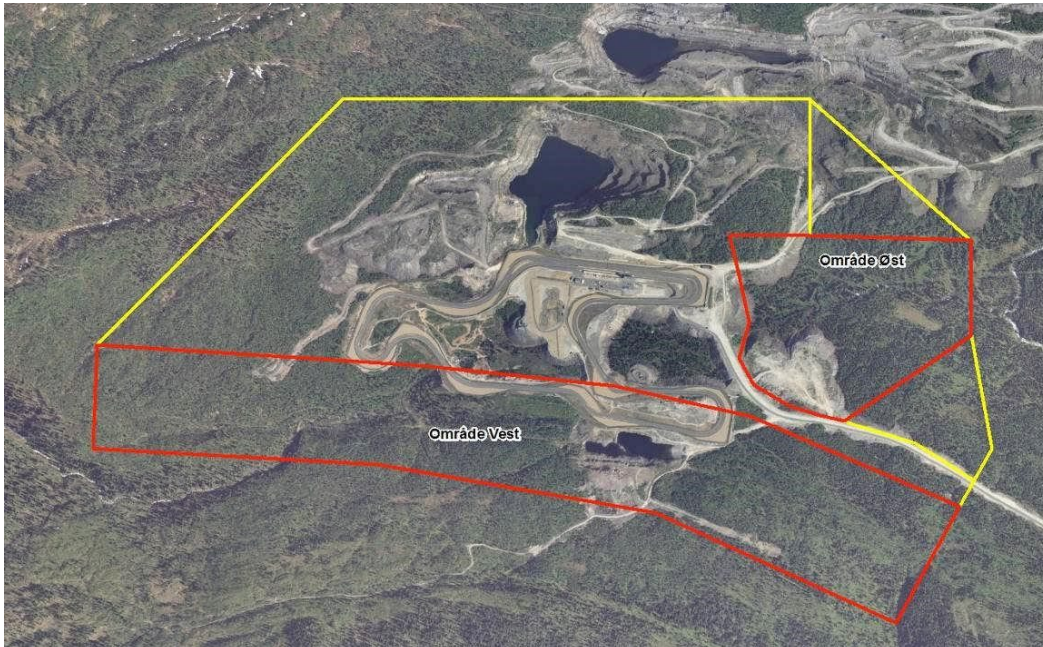
Et større dagbrudd vil gi en varig arealreduksjon for beitende dyr. Aktive deponiområder vil gi en ytterligere reduksjon av arelet. Tilbakestilte deponiområder vil gi større produktive areal enn det som er tilfelle i dag.

Konsekvensmatrise – beitende dyr

7.5.2 Vegetasjon og naturtyper

Norconsult AS har på oppdrag for Rana Gruber AS gjennomført en naturfaglig vurdering av området. Det er spesielt sett på de to områdene omtalt som område øst og område vest, markert med rødt på følgende figur.

Figur 26. Avgrensning av områder for naturfaglig vurdering.

Det er avgrenset to prioriterte naturtyper som vist i følgende figur.

Figur 27. Avgrensning av prioriterte naturtyper.

Figur 27. Avgrensning av prioriterte naturtyper.

I område 1 er det gråor. Område 2 er en bekkegrøft med gammel granskog.

I område øst ble det antatt at det ble funnet reir av spurvehauk.

En mulig forvekslingsart er kråke, som bygger omtrent like store reir som spurvehauk.

Under kartleggingen av fuglelivet i 2019, ble spurvehauk ikke påvist, hverken i terrenget eller på lytteutstyr som var plassert ut flere steder rundt den aktuelle plassen, men kråke ble påvist.

Rapporten, «Kartlegging av vegetasjon og naturtyper», er tatt med i vedlegg 2.

7.5.3 Konsekvenser for vegetasjon og naturtyper

Verdi.

Fra rapporten Kartlegging av vegetasjon og naturtyper, vedlegg 2:

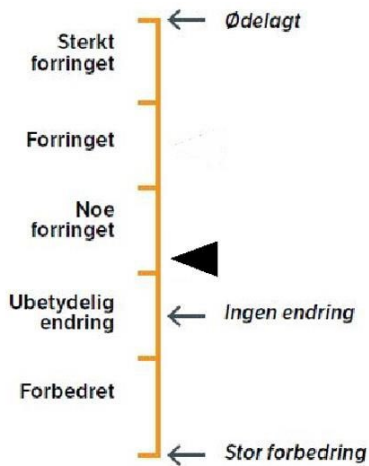
«Det ble under kartleggingen funnet flere lav, moser og karplanter som er knyttet til kalkrik grunn, men det ble ikke funnet områder med naturverdier som kan sies å være spesielt verdifulle. Det har tidligere blitt hogd hardt i området og i dag finnes kun spredte rester av gammel granskog i området.»

Figur 28. Verdi for vegetasjon og naturtyper.

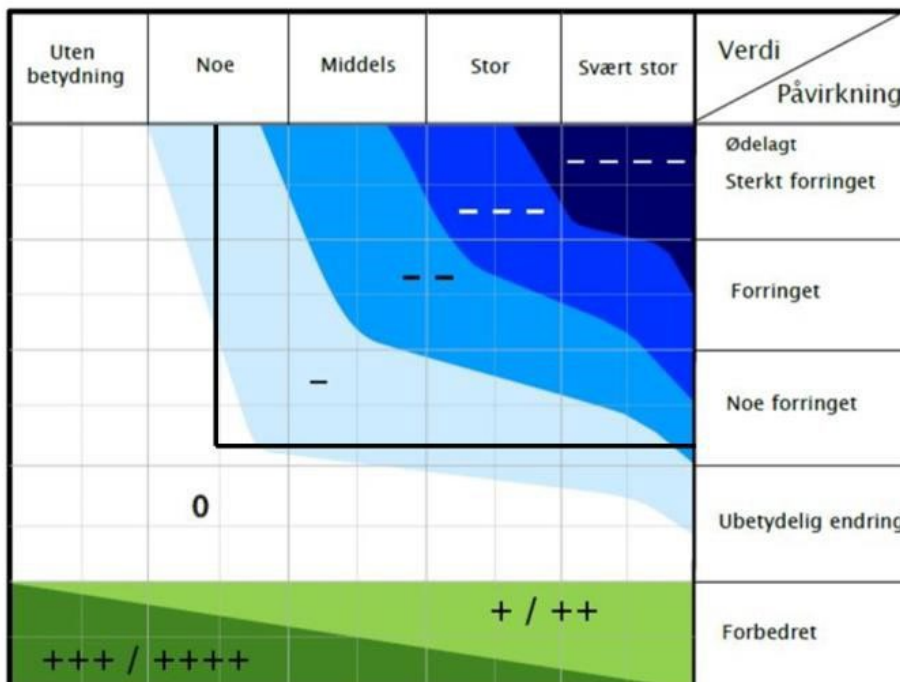
Påvirkning

Det er spesielt det sørlige dagbruddets arealbeslag, som vil ha betydning for vegetasjonen. De prioriterte naturtypene vil ikke bli berørt. Langs Vesteråga, i deponiområdene, vil vegetasjonsbeltet bli bevart.

Figur 29. Påvirkning for vegetasjon og naturtyper.

Konsekvensmatrise for vegetasjon og naturtyper.

Figur 30. Konsekvensmatrise for vegetasjon og naturtyper.

Konsekvensmatrisen bygger på egne vurderinger med støtte i rapporten Vegetasjon og naturtyper, vedlegg2.

Tiltaket vil ha en ubetydelig konsekvens for vegetasjon og naturtyper.

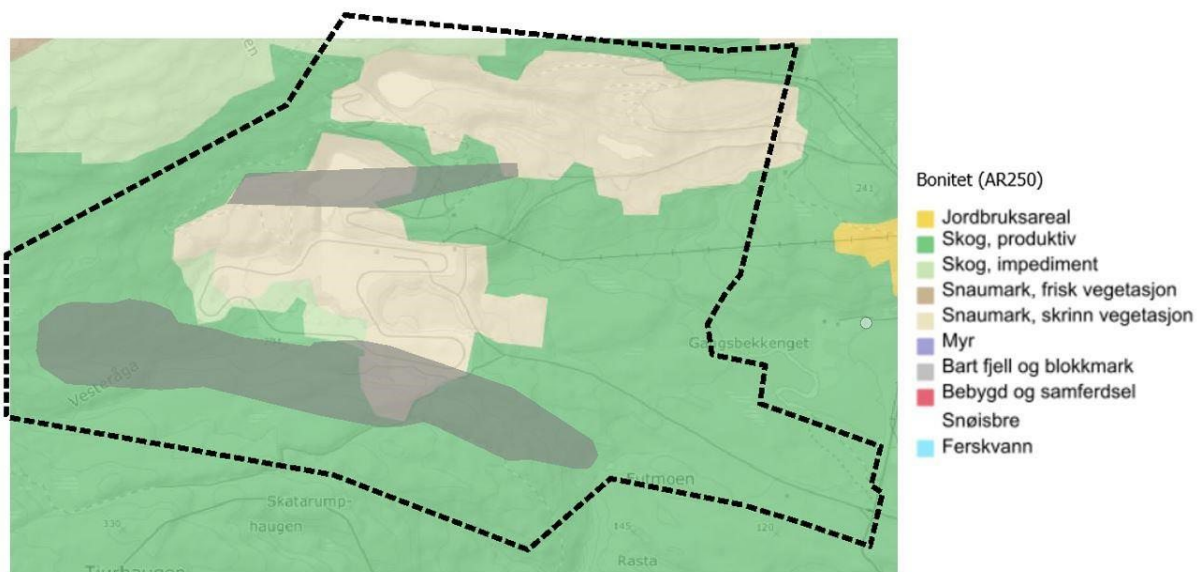
For forhold knyttet til omlegging av Vesteråga, henvises det til kapitlet om Vann og vassdrag.

7.5.4 Bonitet

Følgende figur viser et bonitetskart. Kartet viser også plangrensen med stiplet linje, samt med grått området planlagt regulert til råstoffutvinning.

Området er preget av tidligere tiders drift og av ACR. Med grønt er vist, i følgende figur, produktiv skog.

Den kalkrike grunnen vil medføre at skog raskt vil etablere seg i avsluttede deponiområder.

Figur 31. Bonitetskart.

7.5.4.1 Konsekvenser for bonitet

Verdi

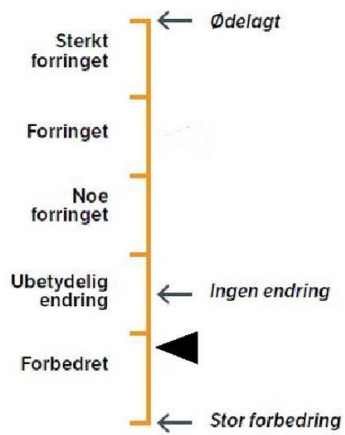
Området er vurdert å ha noe verdi.

Figur 32. Verdi for bonitet.

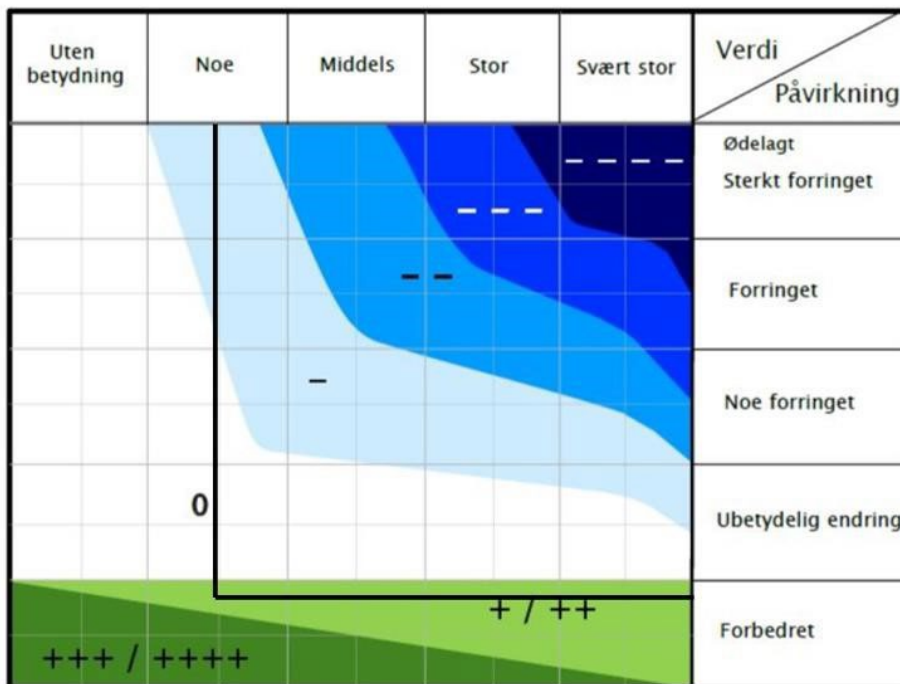
Påvirkning

Store områder som i dag er uproduktiv fast mark, vil etter tilbakestilling bli produktive.

Figur 33. Påvirkning for bonitet.

Konsekvensmatrise for bonitet

Figur 34. Konsekvensmatrise for bonitet.

Konsekvensviften bygger på egne vurderinger.

Tiltaket vil ha positiv konsekvens for bonitet.

7.5.5 Fugleliv

Området har et rikt fugleliv. Det henvises til rapporten «Undersøking av fuglelivet med søkelys på rovfugl og ugler i og ved planlagt gjenopptagelse av driften ved Stensundtjern og Finnkåtaeng, nær Storforshei i Rana kommune i Nordland». Rapporten er tatt med i vedlegg 3.

Fra rapportens konklusjoner:

Av arter på rødlisten ble de fire fugleartene lirype, hønehawk, gjøk og fiskemåke registrert, alle i kategori NT (nær truet). I tillegg til fugleartene på rødlisten er storfugl omtalt spesielt. Denne er ikke på rødlisten i dag, men det er forventet at den vil komme inn som nært truet. Storfugl er alminnelig og utbredt i Norge.

Det er usikkerhet knyttet til om hønehawk hekker i området, og eventuelt hvor stor avstand det er fra reiret til den planlagte aktiviteten, men med de antagelser som er gjort, er det konkludert med at avstanden er tilstrekkelig til at tiltaket ikke vil påvirke hønehawk negativt.

7.5.5.1 Konsekvenser for storfugl

Storfugl er den arten som vil bli mest påvirket av planene om gjenopptak av drift i området.

Verdi

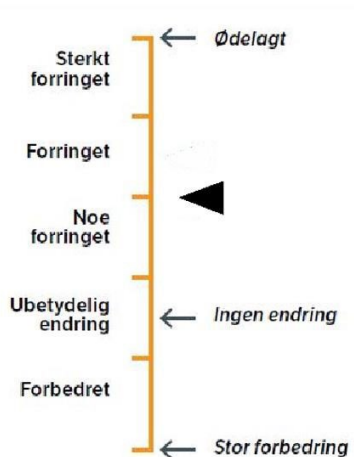
Planen vil påvirke det økologiske funksjonsområdet for storfugl. Storfugl er en alminnelig og vidt utbredt «NT» art, og plasseres etter dette i kategorien noe.

Figur 35. Verdi for storfugl.

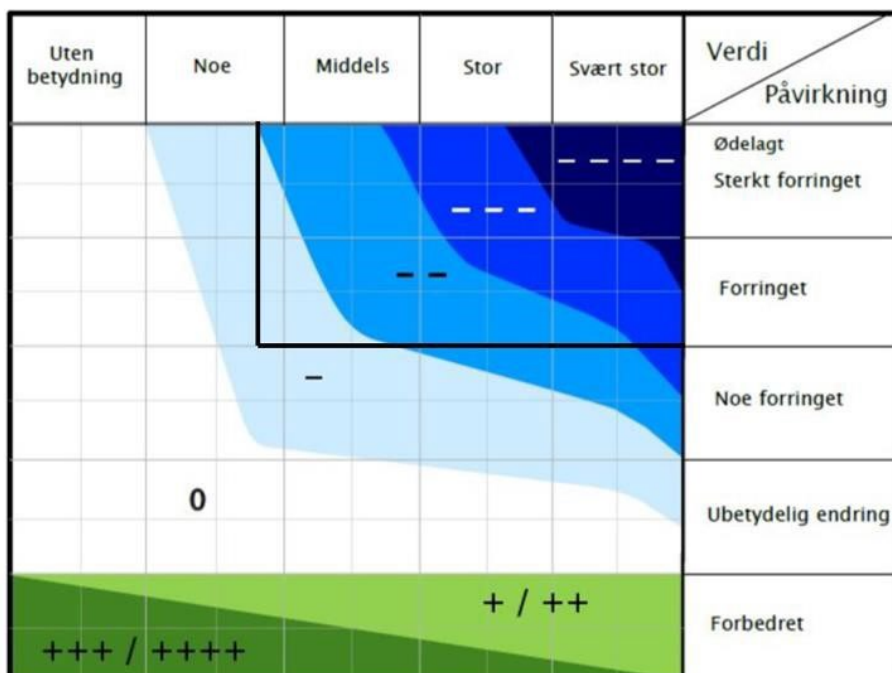
Påvirkning

Det sørlige bruddet vil gi arealbeslag i et attraktivt område for storfugl.

Figur 36. Påvirkning for storfugl.

Konsekvensmatrise for storfugl

Figur 37. Konsekvensmatrise for storfugl.

Konsekvensmatrisen bygger på egne vurderinger, på rapporten om fugleliv, vedlegg 3, og bidrag fra forfatteren av rapporten.

Tiltaket vil gi en noe negativ konsekvens.

7.5.6 Karst

Kartlegging av karst er av betydning som et naturfenomen, men også for hvordan fenomenet vil påvirke uttak av jernmalm. I dette kapitlet er det spesielt konsekvensene for naturfenomenet som er omhandlet.

I rapporten «Karstformer i nærområdet rundt Stensrudtjernmalmen ved Storforshei» beskriver Dr. philos. Stein-Erik Lauritzen, Institutt for geovitenskap, UiB, situasjonen i området. Rapporten er tatt med i vedlegg 4.

Det følgende er utdrag fra sammendrag og konklusjoner.

a) Epikarst.

Observasjoner av overflateformer, og mangel på overflatevann på tross av kraftig regn, viser at området har relativt velutviklet epikarst. Den er anslagsvis 3 - 5 m dyp, unntaksvis dypere i vertikale sprekkesoner.

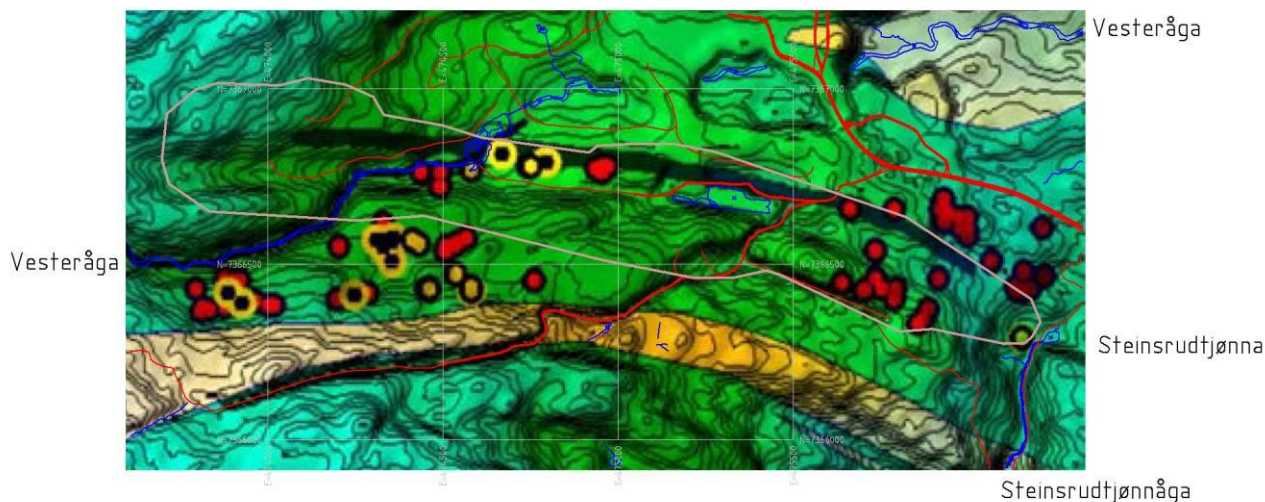
Den underjordiske dreneringen følger ventelig strøket, men vil også gå langsmed terrengets skråningsretning (mot nord) der det er gjennomgående og steiltstående sprekker som stryker i denne retningen.

b) Allogetisk vann

Vesterågas allogetiske drenering krysser igjennom feltet og fortsetter på nordsiden mot bilbanen. Vesteråga mater grunnvann fra elveløpet, især langs elveløpets sørvegg hvor det er grov steinur i marmor. Her er påvist grotter hvis utforskbare deler går parallelt med elveløpet. Vesterågas vannføring nedstrøms dette punktet blir påvirket av malmuttaket dersom det blir dagbrudd.

c) Autogenetisk vann (epikarst-drenering)

Dreneringskapasitet og faktiske grunnvannsforbindelser mellom karstområdet og Vesteråga, respektive Steinrudtjernåga kan dokumenteres og kvantifiseres igjennom tracerforsøk. Dette bør gjøres på høye vannføringer, slik som en hadde i juli 2012.

Figur 38. Karst, undersøkelsesområdet.

Undersøkelsesområdet med alle observasjoner.

Røde prikker: doliner og karstsprekker. Sort med gul ring: grotter.

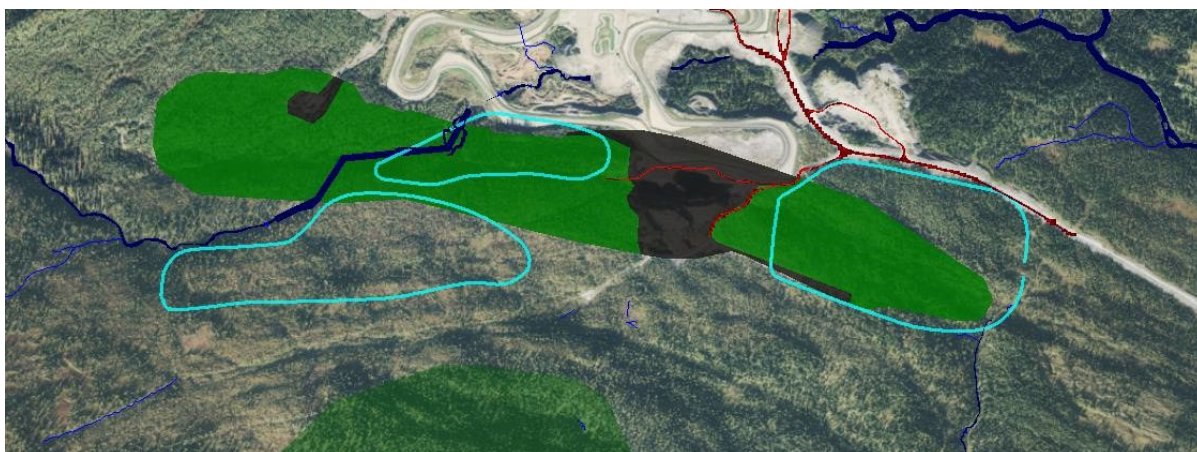
Gul med sort ring: nedløp og kilder. Svart polygon: malmkroppens utgående.

I tillegg til observasjonene slik disse kommer frem i rapporten, er arealet planlagt regulert til råstoffutvinning lagt inn med rosa. Veger er lagt inn med rødt, vannsystemer med blått.

Det er gjennomført tracerforsøk, som anbefalt i rapporten. Det henvises til kapitlet om Vann og vassdrag.

7.5.6.1 Konsekvenser for karst

Karstifiserte områder er vist i følgende figur med turkis. Karst opptrer i de to vestlige områdene.

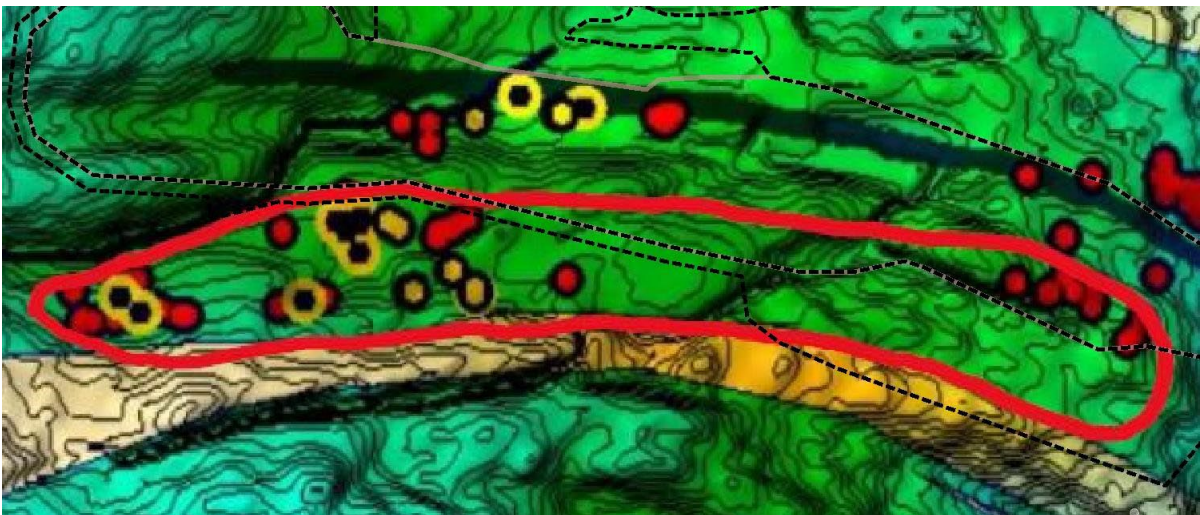
Figur 39. Karstifiserte områder.

Verdi

Verdisetting av karstformer i Norge er i utgangspunktet problematisk, da en ikke har full oversikt over ressursen og heller ikke noe godt datasett over kvalitet og urørthet av de enkelte områdene. En må derfor trekke på erfaring. Stein-Erik Lauritzen har arbeidet med karstformer i mer enn 40 år, og kan derfor bedømme kvalitet og sårbarhet ut fra de observasjoner som er gjort i felt. Verdisettingen er gjort i forhold til a) urørthet, b) kvalitet (utviklingsgrad), og c) sjeldenhet.

Området som er ringet inn med rødt i følgende figur er særlig fint utviklet med intakt vegetasjon og relativt dyp epikarstdrenering. Slike områder med skogdekt epikarst er ikke unike, men de er utsatte for destruksjon også i mange andre områder. Verdien settes derfor til stor for dette området.

Figuren viser også bestemmelsesområder med svart stiplet strek, og arealet foreslått regulert til råstoffutvinning med rosa. Disse linjene er til dels sammenfallende.

Figur 40. Avgrenset med rødt er karstifisert område med stor verdi.

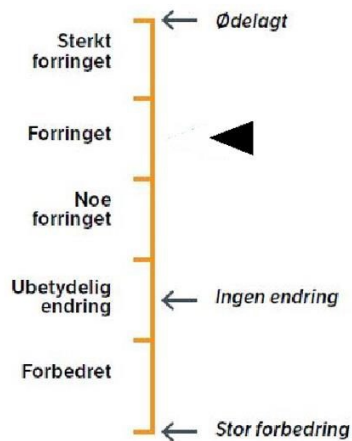
Innringet registrert epikarstdrenering øst i området, ligger i området foreslått regulert til råstoffutvinning, og vil trolig gå tapt. Sør for registreringene er det et gammelt deponi som kan bli videreutviklet.

Figur 41. Verdi for karstifisert område.

Påvirkning

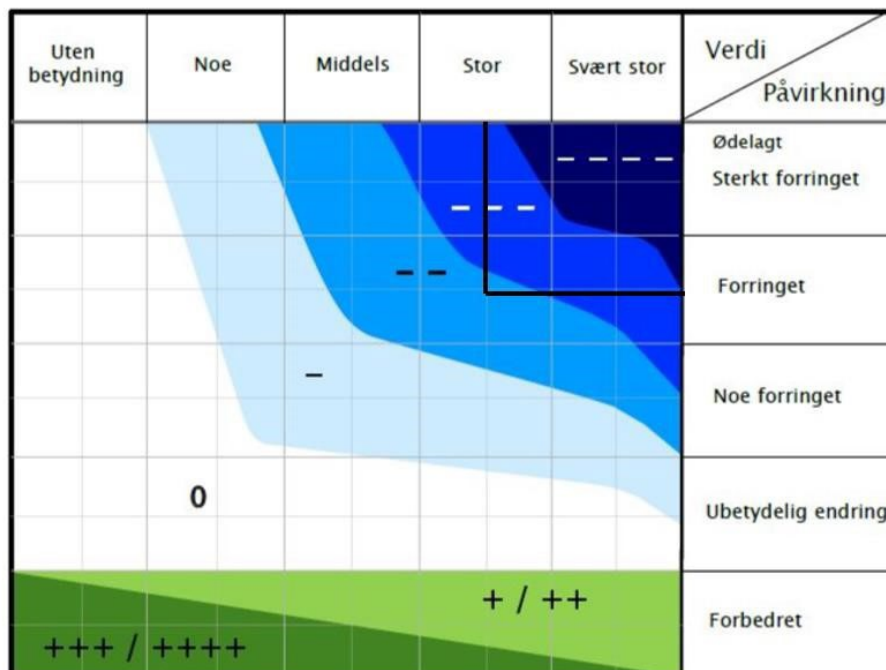
Av de to områdene med karst vil deler av det nordlige gå tapt, mens det største sørlige vil bli påvirket i liten grad.

Figur 42. Påvirkning for karstifiserte områder.

Konsekvensmatrise for karstifiserte områder.

Konsekvensvifte- Karst

Figur 43. Konsekvensmatrise for karstifiserte områder.

Konsekvensmatrisen bygger på egne vurderinger, på rapporten om karst, vedlegg 4, samt bidrag fra forfatteren av rapporten.

De nordlige karstifiserte områdene vil bli berørt av malmuttaket og vil trolig gå tapt. Det samme gjelder de østlige 48% av det avgrensede området i figur 39. De resterende 52% vil bli forsøkt holdt upåvirket av tiltaket.

Tiltaket vil gi en stor negativ konsekvens for karstifiseringen i området.

7.5.7 Verneområder – Tiurhaugen naturreservat

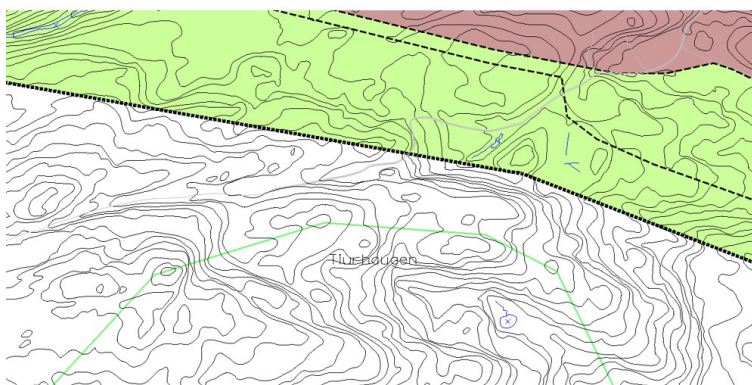
Faktaark fra Direktoratet for naturforvaltning om Tiurhaugen:

Formålet er å bevare et relativt lite barskogområde med stedvis preg av urskog. Innslag av kalk gir området en interessant veksling i berggrunnsgeologi og flora. Områdets variasjon og naturskogspreget gjør det videre til et viktig storfuglområde.

Området utgjør en sør- sørøstvendt li som i øst er svært småkupert. Det er en rekke mindre myrpartier med små tjern spredt i området. Berggrunnen i området har innslag av kalk. Jordsmonnet varierer, men i deler av lia finner en stabil skredjord. Området har vekslende gran- og furuskog. Lokalt innslag av kalk gir svært rik og frodig vegetasjon med innslag av høgstaudegranskog, hegg- /olderskog samt varmekjære arter som myske. Oppover får skogen stadig mer urskogpreg. I de kalkrike delene av naturreservatet fins en del bekker og sig som har sitt utspring fra mindre grotter. Skogen i den nordøstlige delen av området er glissen med stor treavstand og rik kvistsetting. Dette gir, sammen med kalkrik berggrunn og småkupert terreng, et særpreget og viltvennlig område. I hele området er det også innslag av ulike myrtyper fra fattig- til rikmyr. 150 plantearter er registrert i området. Det er spor etter plukkhogst i søndre kant av området. Området er et viktig storfuglområde.

Følgende figur viser plangrensen med tykk stiplet linje, og området hvor deponering av masser er mulig med tynn stiplet linje, utvinningsområdet med rosa. Verneområdet Tiurhaugen i sør er avgrenset med grønn linje.

Korteste avstand fra naturreservatet til deponeringsområdet er ca. 300m.

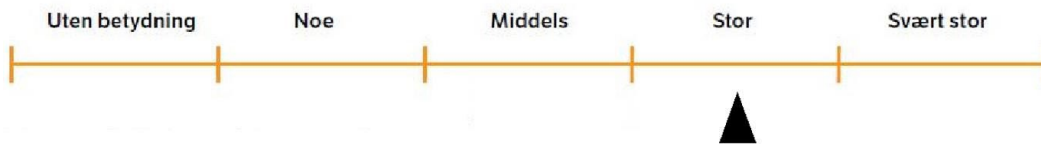

Figur 44. Avstand til naturreservatet.

7.5.7.1 Konsekvenser for verneområder

Verdi

Tiurhaugen er regionalt viktig og har som naturreservat en stor verdi.

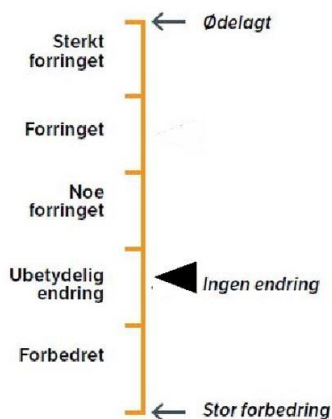

Figur 45. Verdi for verneområdet.

Påvirkning

De topografiske forhold gjør at den vesentligste delen av reservatet er skjermet for støy fra dagbruddsdriften. Transport av så vel malm som gråberg vil være mot nordøst, vekk fra reservatet. I en tid vil området mot reservatet bli påvirket av arbeid knyttet til deponering av sideberg, men deponering i området vil ha et begrenset omfang.

Ut fra erfaringer fra tilsvarende drift mener vi tålegrensen for de dyrearter som har tilhold i selve reservatet ikke blir overskredet. I og med at aktivitet kommer nærmere naturreservatet, vil det økologiske funksjonsområdet for arter med tilhold i og rundt reservatet bli begrenset. Det er spesielt storfugl som mister en del av sitt leve- og beiteområde.

Figur 46. Påvirkning for verneområdet.

Konsekvensmatrise for Tiurhaugen naturreservat

Karst	0	- -	
Verneområder	0	0	
Samlet vurdering	0	-	

Orange felt, stor negativ konsekvens, Gult felt, noe negativ konsekvens, Grått felt, Ubetydelig konsekvens, Grønt felt og Positiv konsekvens.

Samlet vurdering, slik de enkelte temaer knyttet til naturmangfoldet er vurdert, gir en noe negativ konsekvens for naturmangfoldet. Dette under forutsetning av at deponier er avsluttet og tilbakestillt.

Eventuell omlegging av Vesteråga er videre omtalt i kapitlet om Vann og vassdrag.

7.6 Vurdering i forhold til naturmangfoldlovens §§ 8.12

Fra Miljødepartementets veileder til Naturmangfoldloven, kapittel II:

«Forvaltningsloven § 17 sier at forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. Dette medfører plikt til også å utrede og vurdere konsekvensene vedtaket får for naturmangfoldet. Naturmangfoldloven §§ 8–12 omtales i § 7 som prinsipper for offentlig beslutningstaking.»

«Grunnleggende er at alle beslutninger skal bygge på kunnskap om naturmangfoldet og hvordan et planlagt tiltak påvirker naturmangfoldet (§ 8). Ved vurderingen av om et tiltak skal tillates eller ikke, skal prinsippene (§§ 8-12) legges til grunn som retningslinjer ved skjønnsutøvingen, jf. § 7. Det skal gjøres en vurdering av den samlede belastningen som naturmangfoldet blir, eller vil bli, utsatt for (§ 10). Kostnadene ved miljøforringelse som vedtaket innebærer, skal bæres av tiltakshaver (§ 11). Det skal legges vekt på miljøforsvarlige driftsmetoder, teknikker og lokalisering (§ 12). Vet man lite om virkningene av tiltaket, skal føre-var-prinsippet tillegges stor vekt i saken (§ 9).»

7.6.1 Kunnskapsgrunnlaget

Naturmangfoldloven:

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers

utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, her under samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

Naturgrunnlaget slik det er behandlet i konsekvensutredningen, omfatter vegetasjon, naturtyper, bonitet, fugleliv og kart. I tillegg er beiteområder for rein, elg og husdyr tatt med under denne overskriften. Kunnskapsgrunnlaget er basert på offentlig tilgjengelige data, samt egne undersøkelser.

Det er ikke opplysninger i Miljødirektoratets naturbase, som er etablert for å gi beslutningsstøtte ved arealforvaltning, som berører området.

Videre har ikke artsdatabasen oppslag som påvirkes av tiltaket.

Planen omfatter en del av det svært store Mellomfjellet-Tiurhaugen elgbeiteområde.

Avstanden og topografi gjør at verneområdet Tiurhaugen ikke blir direkte berørt, men arealbeslag i omlandet vil redusere leve- og beiteområdet for flere arter, spesielt for storfugl.

Planen omfatter et reinbeiteområde. Tiltaket vil i en periode gi et arealtap, men dette kompenseres ved at større arealer enn i dag vil bli tilgjengelig for beite etter at deponier er avsluttet og tilbakestilt.

Det er utarbeidet følgende fagrapporter:

«Kartlegging av vegetasjon og naturtyper», vedlegg 2.

«Undersøking av fuglelivet med søkelys på rovfugl og ugler i og ved planlagt gjenopptagelse av driften ved Stensundtjern og Finnkåtaeng, nær Storforshei i Rana kommune i Nordland», vedlegg 3.

«Karstformer i nærområdet rundt Stensrudtjernmalmen ved Storforshei», vedlegg 4.

«Rapport vedrørende sporstofforsøk og vannveikartlegging av elver og bekker i Ørtfjellomårdet», vedlegg 5.

Tiltaket er en videreføring av tidligere tiders tilsvarende drift i området.

Det er avgrenset et karstifisert område med stor verdi, 48 % av dette området vil trolig gå tapt på grunn av tiltaket.

Etter at deponiområder er tilbakestilt, gir tiltaket en noe negativ konsekvens for naturmangfoldet.

7.6.2 Føre-var-prinsippet

Naturmangfoldloven:

§ 9. (føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

Denne paragrafen er knyttet til kunnskapsgrunnlaget. Tiltakshaver mener kunnskapsgrunnlaget gir tilstrekkelig svar på hvilke virkninger tiltaket kan ha for naturmangfoldet, og dette prinsippet ikke er aktuelt i denne saken.

7.6.3 Økosystemtilnærming og samlet belastning

Naturmangfoldloven:

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

Økosystemet er innenfor planområdet i utgangspunktet preget av menneskelig aktivitet og inngrep. Området er preget av tidligere tiders gruvedrift, som nå skal videreføres etter dagens miljøstandard.

7.6.4 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Naturmangfoldloven:

§ 11. (kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)

Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.

Tiltakshaver har dekket kostnadene for å øke kunnskapene om naturmangfoldet. Det er ikke lagt opp til å overvåke naturtilstanden utover de krav til utslipp som ligger i forurensningsforskriften kapittel 30, og i internkontrollsystemet til bedriften.

Driften vil medføre at en del av de gamle deponiene i området vil kunne avsluttes på en moderne måte slik at vegetasjon kan etablere seg i områder som i dag ikke er produktive.

Tiltakshaver skal bære kostnadene ved tilbakestilling.

7.6.5 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Naturmangfoldloven:

§ 12. (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.

Tiltakshaver anvender teknikker for uttak og tilbakestilling, som er basert på den best tilgjengelige teknologi med tanke på så vel drift som miljø.

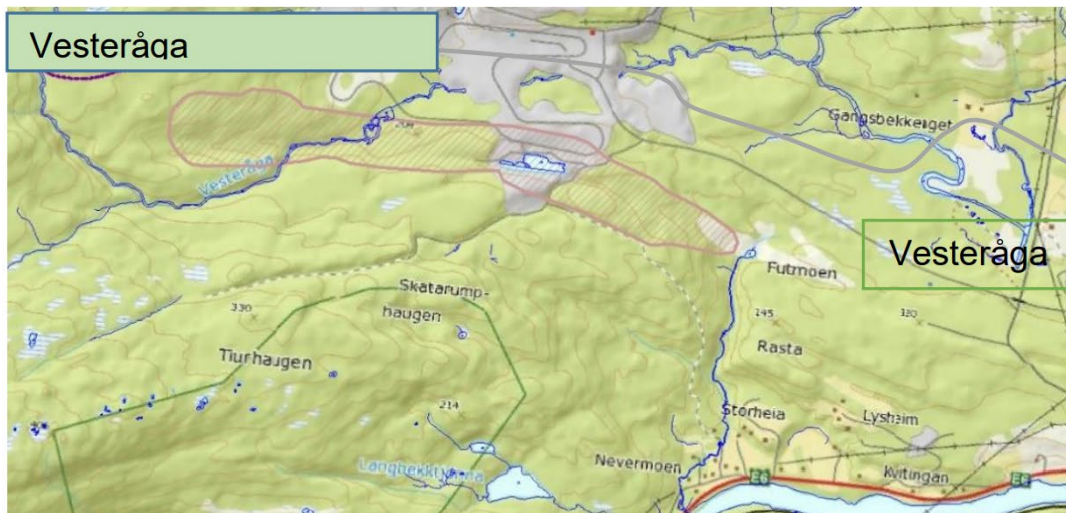
Området er påvirket av tidligere tiders drift. Ved avsluttet drift i området vil det fremstå som mer harmonisk enn i dag ved at stedegen vegetasjon bedre vil kunne etablere seg i så vel uttaksområdene som deponiområdene.

7.7 Vann og vassdrag

Elva Vesteråga renner gjennom planområdet, og vil, om det skal utvikles et så stort dagbrudd som reguleringsplanen åpner for, på et tidspunkt måtte legges om. Temaet skal belyse hvordan dette kan gjøres.

Avrenning fra området er ikke spesielt omtalt i planprogrammet, men er tatt med her.

Vannsystemet i området kommer frem av følgende figur, hvor omrisset av et planlagt dagbrudd er vist med rosa. En ser av figuren at Vesteråga i øst forsvinner. Den går her inn i en «tunnel» og renner ut i Ranelva.

Figur 48. Oversikt over vannsystemet.

Vesteråga Elva kan legges om slik at den følger elva som renner ut i Ranelva ved Nevermoen, eller den kan legges om slik at den kommer inn på dagens løp.

I rapporten «Karstformer i nærområdet rundt Stensrudtjernmalmen ved Storforshei», beskriver Dr. philos. Stein-Erik Lauritzen, Institutt for geovitenskap, UiB, situasjonen i området, og foreslår metoder for omlegging av Vesteråga.

Rapporten, som er tatt med i vedlegg 4, går også inn på grunnvann og dagbruddsdriftens påvirkning på grunnvannet.

Området er sterkt karstifisert. Vesteråga mater grunnvannet fra elveløpet. Et dagbrudd som avskjærer Vesteråga vil påvirke grunnvannet nedstrøms dagbruddet.

Fra vedlegg 4.

«Dreneringskapasitet og faktisk grunnvannsforbindelse mellom karstområdet og Vesteråga, respektive Stensundtjønåga kan dokumenteres og kvantifiseres gjennom tracerforsøk.»

Vesteråga ble tatt med i et vannkartleggingsprosjekt utført sommeren 2013.

Kartleggingen ble gjort ved å tilsette et fargestoff (Dyno MS-200) til vannet oppstrøms og observere nedstrøms. Ved å ha flere observasjonsposter nedstrøms kunne vannet følges over tid. Det ble ikke observert farge hverken i eller ved Steinsuntjønna, heller ikke i elven som renner ut i Ranelva ved Nevermoen.

Følgende bilde viser vann med fargestoff, like før det renner inn under og gjennom ACR

Figur 49. Vann tilsatt fargestoff i forbindelse med tracerforsøk.

Karleggingen konkluderte med at Vesteråga ikke har forbindelse til tilgrensende vannsystemer i området ved ACR.

Rapporten «Rapport vedrørende sporstofforsøk og vannveikartlegging av elver og bekker i Ørtfjellområdet» er tatt med i vedlegg 5.

Konklusjonen i rapporten har medført at alternativet å lede Vesteråga inn på dagens løp, er valgt. Det skal gjøres ved at elven legges på en bred hylle på sørsiden av bruddet Stensundtjern, som vist med grå linje i følgende figur.

Figur 50. Prinsipp for omlegging av Vesteråga.

Vannet vil videre bli ledet slik at det følger transportvegen i en grøft mot øst, og videre i en sjakt ned i «tunnelen» som går til Ranelva.

Området er, som det kommer frem av vedlegg 4, karstifisert, slik at en kan forvente vanninnslag i dagbruddet. En søker blant annet på grunn av dette at adkomsten til dagbruddet legges lavt, slik at vann kan renne ut. Det er planlagt at transportveien skal gå inn i dagbruddet med en tunnel fra sør-øst.

Vann som kommer inn i dagbruddet vil bli ledet til slambasseng inne i bruddet. Bassengene vil bli dimensjonert slik at kravet til faststoffinnhold, i henhold til forurensningsforskriften, ikke overskrides. Fra dypere områder i bruddet vil vann bli pumpet og ledet til Vesteråga.

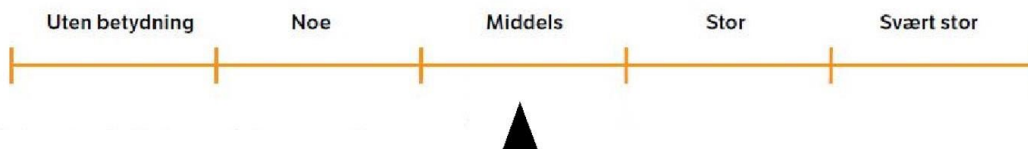
Med dagens pris på jernmalm er det sannsynlig at dagbruddet ikke blir utviklet så langt at det blir nødvendig å legge om Vesteråga. Men om dette blir tilfelle, må planen for omlegging detaljeres. Dette er lagt inn som en rekkefølgebestemmelse i reguleringsbestemmelsene.

7.7.1 Konsekvenser ved omlegging av Vesteråga

Omlegging av Vesteråga vil få konsekvenser for naturmangfoldet over en strekning langs elven på ca. 4 km.

Verdi

Med støtte i rapportene i vedlegg 2-4 er området gitt middels verdi.

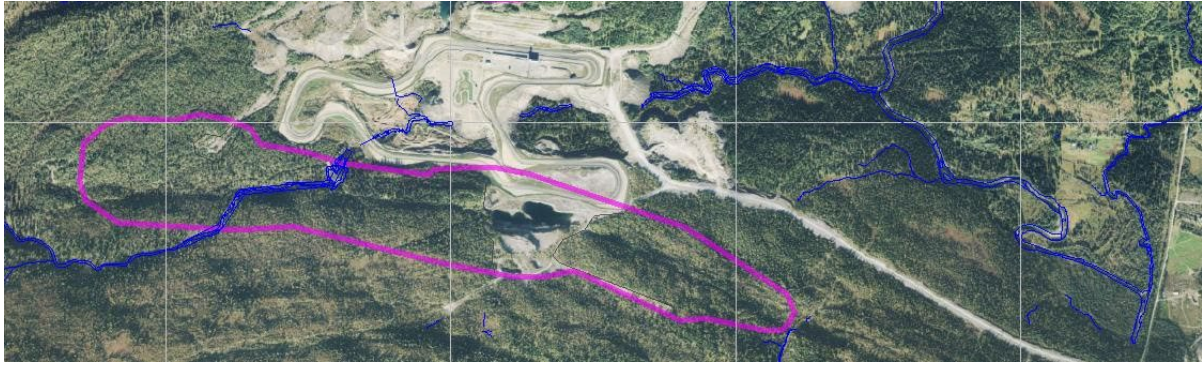

Figur 51. Verdi for Vesteråga.

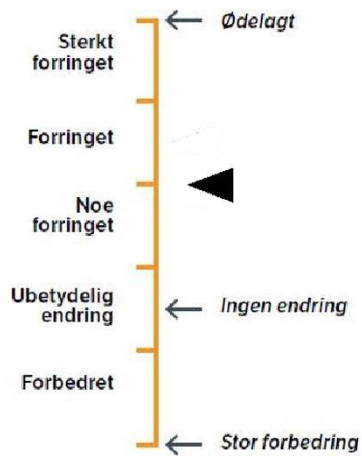
Påvirkning

Vesteråga vil ikke bli fullstendig tørrlagt nedstrøms dagbruddet. Som det går frem av følgende figur får elven tilsig fra nord, først beskjedent men etter hvert betydelig.

Ved omleggingen får Vesteråga et nytt løp som ved riktig utforming og etablering av kantvegetasjon vi kunne bidra positivt til naturmangfoldet.

Figur 52. Vesteråga får tilsig fra nord.

Figur 53. Påvirkning for Vesteråga.

Konsekvensmatrise for vann og vassdrag.

Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor	Verdi / Påvirkning
					Ødelagt
					Sterkt forringet
					Forringet
					Noe forringet
	0				Ubetydelig endring
					Forbedret
					+
					++
					+++ / +++++

Figur 54. Konsekvensmatrise for Vesteråga.

Konsekvensmatrisen bygger på egne vurderinger med støtte i fagrapporter.

Omlegging av Vesteråga vil ha en noe negativ konsekvens.

En omlegging av Vesteråga vil kreve en detaljering av planene og en konsesjonspliktavurdering.

7.8 Kraftanlegg

Temaet skal få frem eventuelle konsekvenser for nærliggende kraftanlegg.

Kraftanlegget som forsynes med vann fra Vesteråga, ligger nede ved Ranelva.

Det kan bli aktuelt å legge om Vesteråga på grunn av dagbruddsdriften, men på en slik måte at vannet etter å ha passert bruddet ledes inn på dagens løp.

7.9 Transport av malm

Hensikten med dette temaet i planprogrammet var å klargjøre konsekvensene knyttet til å ta i bruk det gamle lasteanlegget på Storforshei. Opprusting av dette anlegget omfattes ikke av denne planen.

Planene, slik de nå foreligger, innebærer at malm transporteres til eksisterende knuser. Etablert infrastruktur for transport med tog til Mo vil bli benyttet.

Transportveien til eksisterende knuser går på interne veger.

Reguleringsplanen innebærer at transportvegen for malm og adkomstvegen til ACR blir adskilt.

Ellers henvises det til kapitlet om støv, støy og rystelser.

7.10 Støy, støv og rystelser

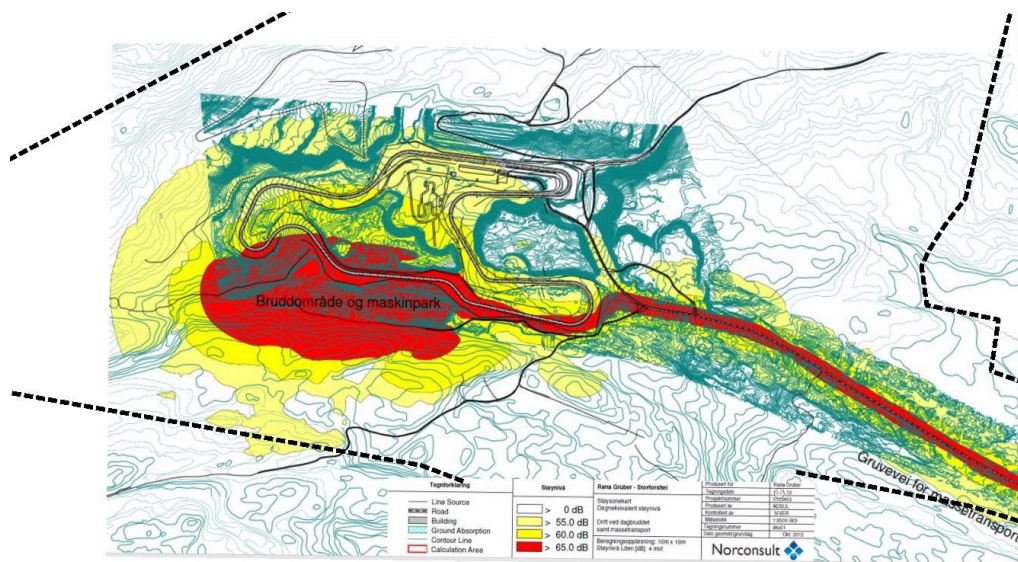
Temaet skal belyse eventuelle problemer et dagbrudd vil føre med seg, knyttet til utslipp av støy, støv og rystelser-

Norconsult AS har vurdert støyforholdene ved den planlagte virksomheten i henhold til Miljøverndepartementets "Retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging" T-1442. Det er også beregnet forventet støvspredning fra gruvedriften til omgivelsene. Rapporten er tatt med i vedlegg 6.

Modelleringene som er utført, forutsetter at det gamle silo- og lasteanlegget skal oppgraderes og tas i bruk. Vurdering av støy- og støvsituasjonen viser at det er mulig å ta i bruk dette anlegget, uten at etablerte normer for miljøbelastning overskrides.

Transportløsningen som nå er aktuell, gir en vesentlig reduksjon av utslippet av støy og støv i området ved Storforshei. Nærmeste bebyggelse ligger over 300 m fra transportveien.

Støysonekartet for driftsområdet (dagbruddsdrift) er vist i følgende figur.

Figur 55. Støysonekart for dagbruddsdrift.

Sammenlignet med tidlige tiders drift i området, skal det brukes mindre utstyr, og skytes mindre salver. Avstanden til naboer, over en kilometer, tilsier at rystelser ikke vil være på et nivå som kan skade bygninger.

Bedriften vil legge Forurensningsforskriften kapittel 30 til grunn for oppfølging av ytre miljø. Støy fra sprengninger er unntatt fra bestemmelsene i forskriften. I henhold til forskriften skal sprengninger bare skje i tidsrommet mandag til fredag kl. 0700-1600. Naboer skal være varslet om når sprengninger skal finne sted.

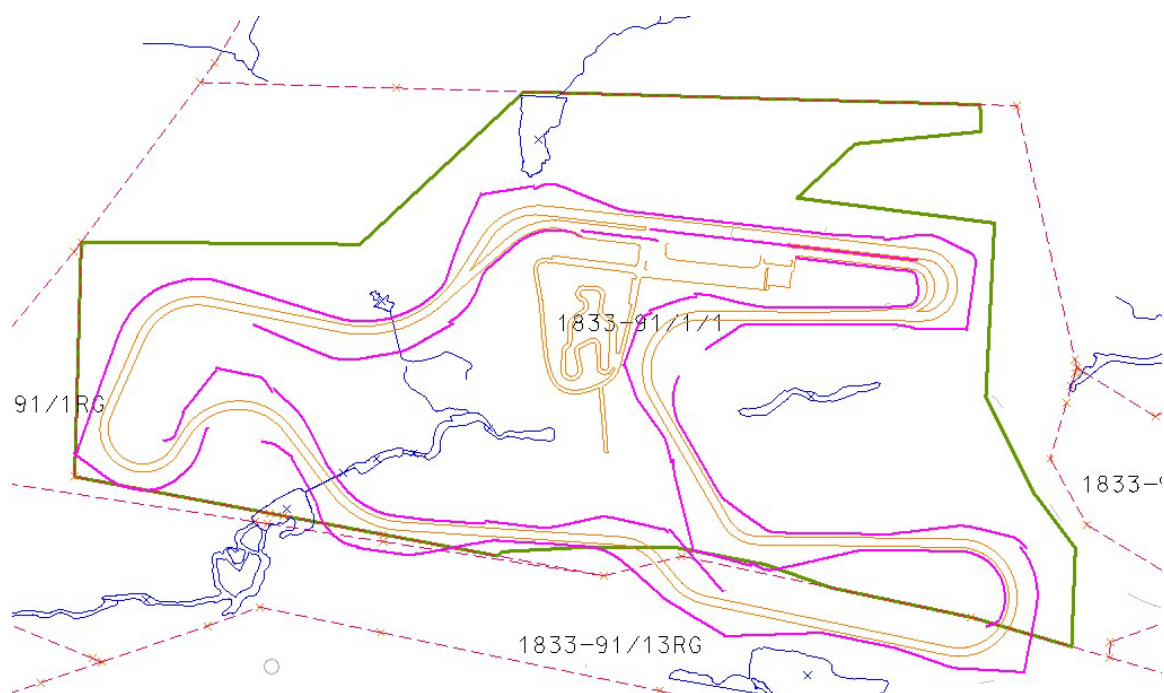
Med de aktuelle avstander til bebyggelse, vil krav knyttet til støy og rystelser overholdes. Når motorsport utøves, vil denne aktiviteten gi den dominerende støykilden.

På grunn av nærheten til motorsportanlegget må spesielt steinsprut fra sprengning og støvnedfall vies spesiell oppmerksomhet. Det henvises til kapitlet, Nærhet til ACR.

7.11 Nærhet til Artic Circle Raceway (ACR)

Temaet skal belyse konsekvensene et dagbrudd vil ha for ACR, og undersøke hvordan en eventuell omlegging av banelegemet kan løses.

Areal planlagt regulert til motorsportanlegg er avgrenset med grønt i følgende figur.

Figur 56. Arealet avgrenset for motorsport.

Figuren viser også eiendomsgrenser, selve banelegemet med brunt og rekkverk med fiolett. Vannsystemer er vist med blått.

Avtalen med Rana Gruber AS for bygging av anlegget omfatter eiendommen 183391/1/1. Som det kommer frem av figuren, er banen bygget utenfor avtalt område.

Dagbruddet vil medføre at banen må legges om. En tidligere plan for uttak i området omfattet en veg på nordsiden av bruddet. Ved å flytte den planlagte vegen, er behovet for omlegging av banen noe redusert og tidspunktet utsatt.

Rana Gruber vil søke å legge opp driften slik at motorsportanlegget kan holdes uendret så lenge som mulig. Videre vil området i øst som gjør det mulig med en omlegging, bli fylt opp i en tidlig fase av driften. Oppfyllingen vil bli begrenset av vannsystemet.

Planene medfører ikke endringer av anlegget innen avtaleområdet. Utover de tiltak som er nevnt, er det ikke sett på hvordan en omlegging av banelegemet kan løses.

Hvilke hensyn som må vises til ACR, vil variere over tid. For å sikre at gruvedriften ikke medfører en fare for driften av anlegget, må det gjøres konkret vurdering for hver driftssituasjon. Videre må det etableres et formalisert samarbeid mellom gruveselskapet og ACR og utarbeides sikkerhetsrutiner.

Størst risiko er knyttet til steinsprut i forbindelse med sprengning.

Reguleringsbestemmelsene omfatter rekkefølgebestemmelser.

Før uttaket er utviklet så langt at det påvirker motorsportanlegget, skal området i øst mellom de to banelegemene fylles i den utstrekning det er mulig uten at Vesteråga påvirkes.

Før gruvedrift i området gjenopptas, må det være etablert samhandlingsrutiner som skal sikre sikker drift i motorsportanlegget.

Det er altså ikke tatt til stilling til hvordan banen kan legges om.

7.12 Avrenning fra deponiområder

Temaet skal redegjøre for hvilke masser som vil bli deponert innenfor planområdet, og om det er forurensningsfare forbundet med disse.

Rana Gruber AS er av Miljødirektoratet pålagt å utarbeide en avfallshåndteringsplan for mineralavfall som beskriver avfall fra gruvedrift og oppredningsprosesser, overvåking og kontroll av deponier, alternativ bruk av avgangsmasser og avslutning/etterdrift av deponier/rehabilitering. Kravet er en del av bedriftens utslippstillatelse av 17. desember 2012.

Begrepet avfall er i denne planen mineralavfall i form av gråberg fra gruvedriften eller avgang fra oppredningsprosessene.

SINTEF har på vegne av Rana Gruber utarbeidet planen for mineralavfallet som bedriften løpende produserer.

Følgende er et omarbeidet utdrag fra rapporten:

Ved åpning av et dagbrudd fjernes først overdekningsmasser som består av humus, torv og jord.

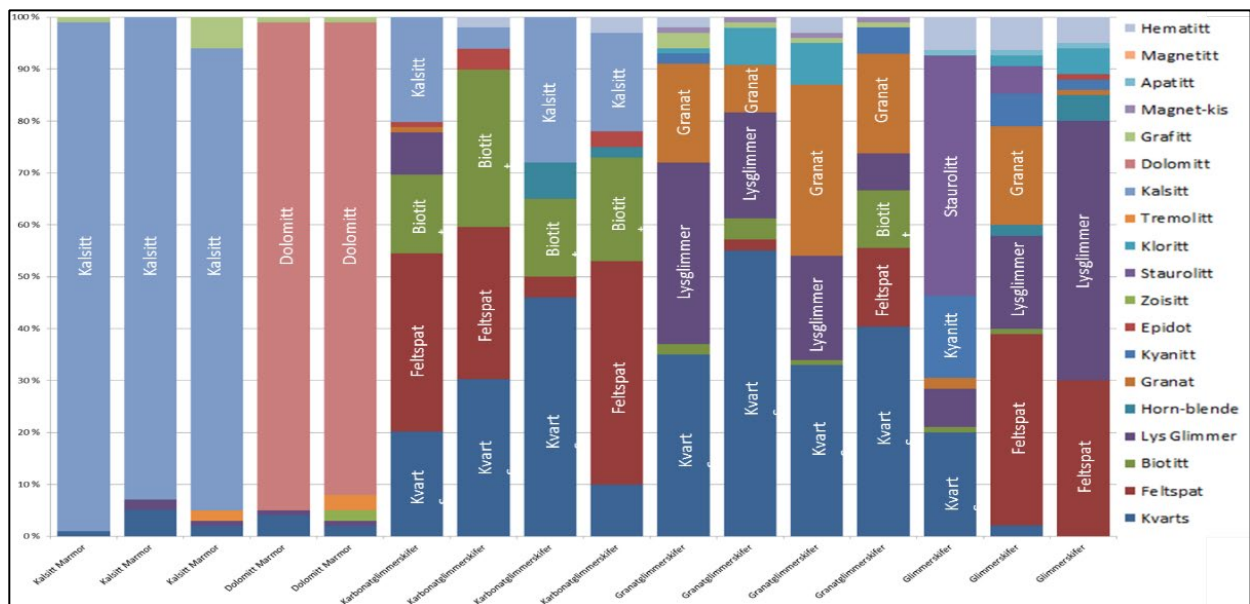
Parallelt med uttak av malm brytes gråberg.

Overdekningsmassene blir lagret separat og tatt vare på for bruk ved senere rehabilitering av berørte areal. Gråberget legges i deponi.

Deponerte masser vil bestå av dolomittmarmor (ca. 45 %), kalsittmarmor (ca. 35 %) samt lag av glimmerskifer (ca. 10 %). I tillegg opptrer lag av grafittskifer og granatglimmerskifer.

De viktigste mineralene som forekommer i gråberget, er kvarts, feltspat, biotitt, kalsitt, dolomitt, granat og epidot. Små mengder magnetkis og grafitt kan finnes sporadisk.

Følgende figur viser mineralsammensetningen for gråberg innenfor Rana Grubers driftsområde.

Figur 57. Mineralsammensetning for gråberg.

Mineralene som utgjør gråberget, er stabile og ingen dekomponering vil finne sted.

7.13 Uttak av jernmalm

Temaet skal redegjøre for verdien mineraluttaket representerer for Rana Gruber AS, og den samfunnsnyttene dette representerer. I tillegg gis opplysninger om selve forekomsten og forhold knyttet til uttak av mineralske råstoffer som er viktig for å forstå bakgrunnen for den planløsningen som er valgt.

Området ligger innen Rana Gruber AS sitt konsesjonsområde, og er en videreføring av tidligere tiders drift.

Ressurspotensialet innenfor bedriftens konsesjonsområde er stort. Moderne driftsformer gjør områder som tidligere er forlatt, interessante. Det pågår omfattende undersøkelser i disse områdene.

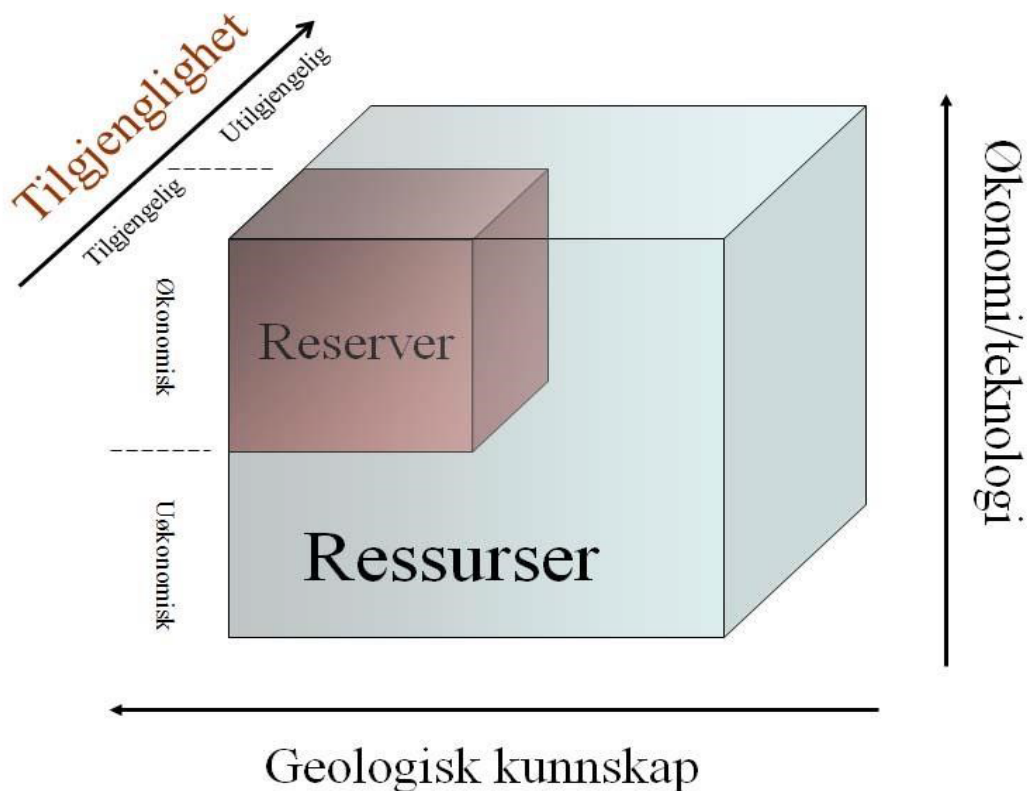
Mineralressursforvaltning handler om å forvalte forekomster både for eier av bergverkselskapet og samfunnet. Det er bedriftens samfunnsansvar etter beste evne å sikre en kontinuerlig drift.

En mineralforekomst er en ikke fornybar ressurs. Det søkes en bærekraftig forvaltning av ressursen. Bærekraftig råstoffutvinning kan synes selvmotsigende, men industrien har indikatorer blant annet for økonomisk og teknisk utvikling, miljø, og sosiale forhold, som tilkjenner bærekraft.

Det skilles mellom ressurser og reserver. Reservene er den delen av forekomsten som kan utvinnes. Overgangen fra den delen av forekomsten som i utgangspunktet var ressursen, til reservene som kan utvinnes, styres blant annet av forekomstens geometri og variometri (interne råstoffvariasjoner), som igjen påvirker kostnader ved utvinning og inntekter fra forekomsten.

De forhold som påvirker overgangen fra ressurser til reserver, forandres over tid. For eksempel kan ny teknologi, endret etterspørsel og pris betalt for produktene styre overgangen.

Som det kommer frem av følgende figur, er overgangen fra ressurs til reserve avhengig av tilgjengelighet. Tilgjengelighet handler i stor utstrekning om samfunnsaksept slik den kommer frem gjennom arbeidet med reguleringsplanen.

Figur 58. Sammenheng mellom ressurser og reserver.

7.13.1 Forekomsten

Det er tatt med en kort omtale av forekomsten fordi forekomstens geometri og kvalimetri (råstoffvariasjoner) har stor betydning for de rammene for drift reguleringsplanen skal gi.

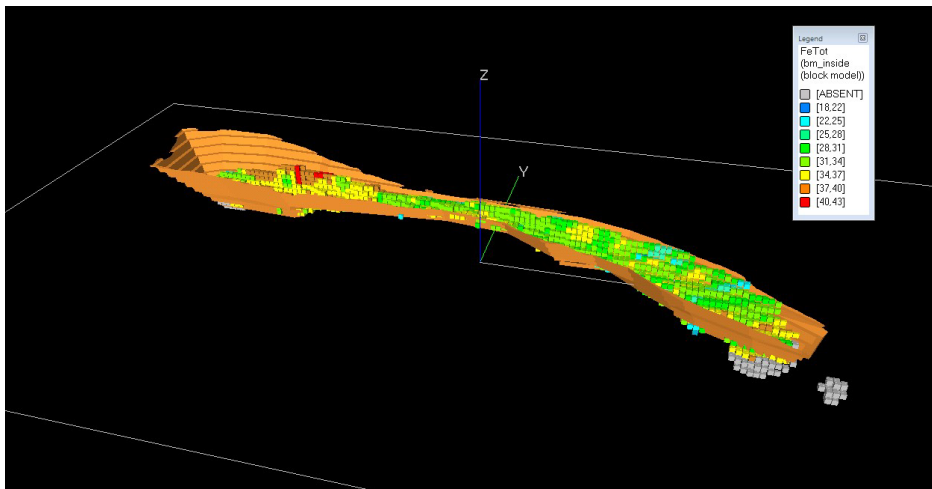
De to jernformasjonene Storforshei og Lasken er del av den såkalte Dunderlandsformasjonen. Denne er en del av en jernmalmprovins som strekker seg fra Tromsø til Eiterådalen sør for Mo i Rana.

Malmen er en i utgangspunktet sedimentær magnetitt-hematitt malm. Den er intenst foldet og malmmineralogien domineres i tillegg til malmmineralene av kvarts.

Bergartene i området omfatter foruten malmen, en feltspatisk kontaktglimmerskifer også rik på kvarts, en karbonatglimmerskifer med et karbonatinnhold opp mot 20 % og karbonat- og dolomittmarmor.

7.13.1.1 Variasjoner i forekomsten

Figuren under viser et planalternativ sammen med en geometrisk og kvalimetrisk modell som viser råstoffvariasjonene (FeTotal). Modellen viser høyere jerngehalt i den vestligste delen sammenlignet med den østlige.

Figur 59. Blokkmodell som viser råstoffvariasjoner.

Magnetittinnholdet (FeMagn) som er en viktig beslutningsparameter, viser betydelige variasjoner. Andre parametere som har betydning for driften, er svovel og fosfor. Svovel viser jevnt over lave verdier, med høyest innhold i den østligste og vestligste delen. Fosfor viser relativt små variasjoner med et noe forhøyet innhold i den vestligste delen.

Variasjonene i FeTotal, FeMagn, svovel og fosfor er altså avgjørende for hvordan forekomsten angripes og drives.

7.13.1.2 Ressursgrunlaget

Stensundtjern inneholder ca. 36 millioner tonn jernmalm med en gjennomsnittsgehalt på ca. 34 % FeTotal og ca. 9 % FeMagn.

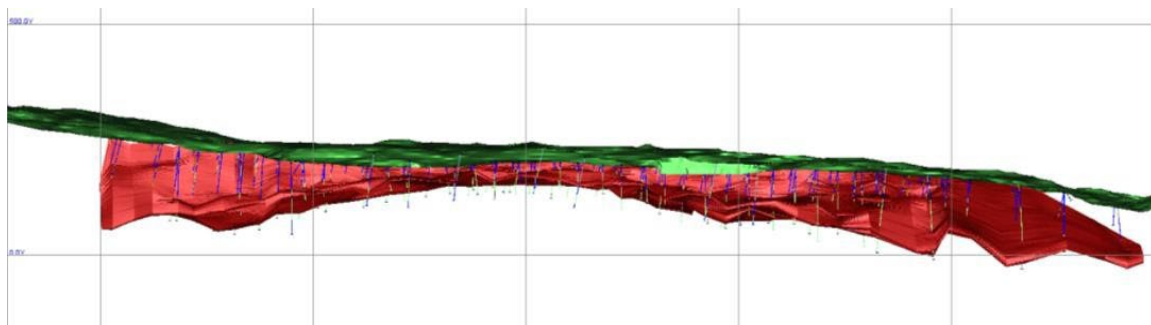
Finnkåtaeng inneholder ca. 8 millioner tonn jernmalm med de samme gehalter.

Som tidligere nevnt, er det forskjell på ressurser og reserver. Det er driftskostnader og prisutviklingen som bestemmer hvor stor del av forekomsten som totalt kan utvinnes, og hvor stor del av dette som kan tas ved dagbruddsdrift.

7.13.1.3 Utvinning

Stensundtjern-malmen, vist med rødt i følgende figur, er langstrakt med en utgående som strekker seg over ca. 2,5 km i vest-øst-retning. I utgående har malmkroppen en varierende bredde, mellom 20 og 30 m.

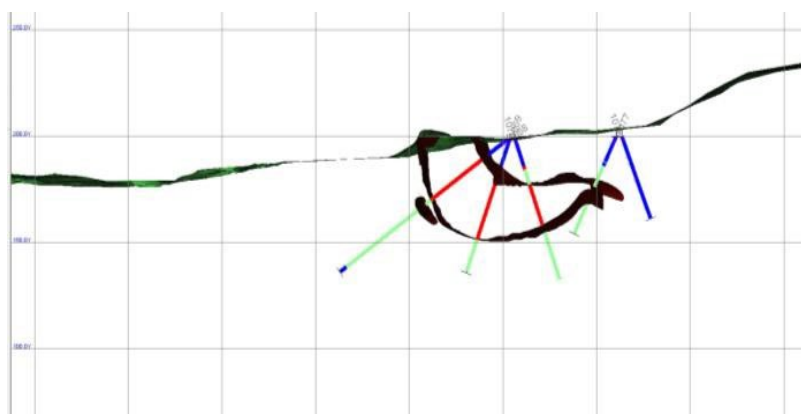
Malmen har en definert bunn, 150 moh., i den sentrale delen av forekomsten. Kroppen stuper så med ca. 10° mot både vest og øst. Malmen er påvist ned til 50 moh. i vest og 0 moh. i øst.

Figur 60. 3D modell av Stensundtjern-forekomsten.

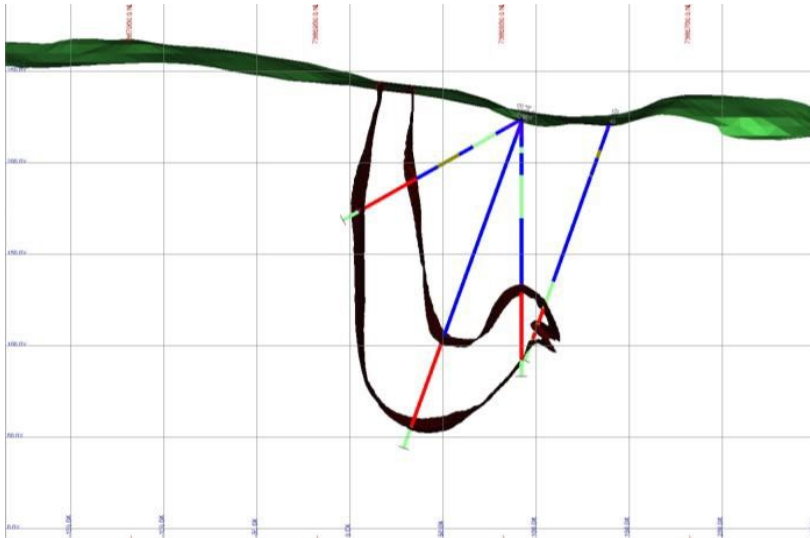
På tvers stuper malmen ca. 80° mot sør, før den blir foldet som vist i følgende snitt. Borekjernene som er vist i snittene; lysgrønt er glimmerskifer, blå er kalsittmarmor, mørkt grønt er karbonatglimmerskifer, rød er Fe-malm, og blågrå er dolomitt.

N-S snitt gjennom Stensundtjern-malmen ved profil 950ST

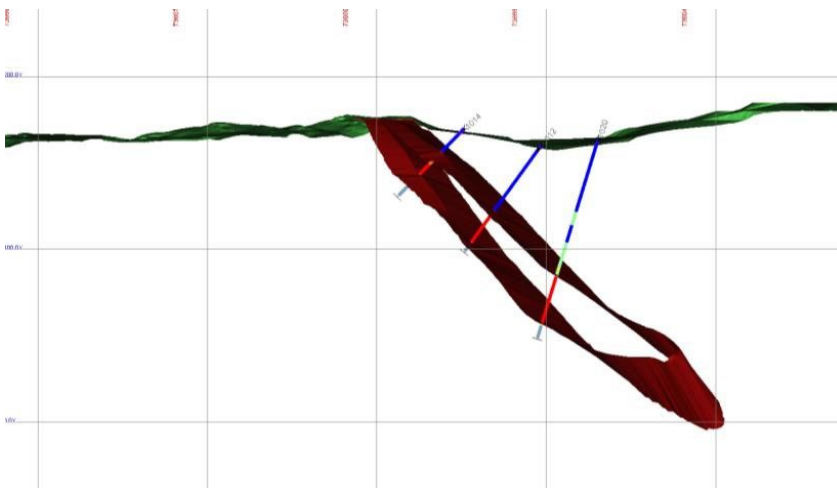
Figur 61. Vertikalsnitt gjennom Stensundtjern-malmen.

N-S snitt gjennom Stensundtjern-malmen ved profil 300ST

Figur 62. Vertikalsnitt gjennom Stensundtjern-malmen.

N-S snitt gjennom Stensundtjern-malmen ved profil 2000ST

Figur 63. Vertikalsnitt gjennom Stensundtjern-malmen.

Dagbruddsdriften vil starte i den sentrale delen, med et brudd ned til 150 moh., Bruddet er planlagt med en totalvinkel som ikke skal overskride 56° , med en pallvinkel 80° , og en endelig pallhøyde på 30m.

Interne hovedveger er planlagt med stigning 1:10.

Utstyr for dagbruddsdrift vil være basert på standard borerigger, f.eks. av type Atlas Copco FlexiROC T50 eller tilsvarende. Transport av masser vil gjøres med trucker med 60 eller 80 tonn lastekapasitet. Massene vil transporteres til eksisterende knuser i Ørtfjellet, men knusing i bruddet vil bli vurdert dersom man på et senere tidspunkt re-etablerer utlasting gjennom det gamle anlegget på Storforshei.

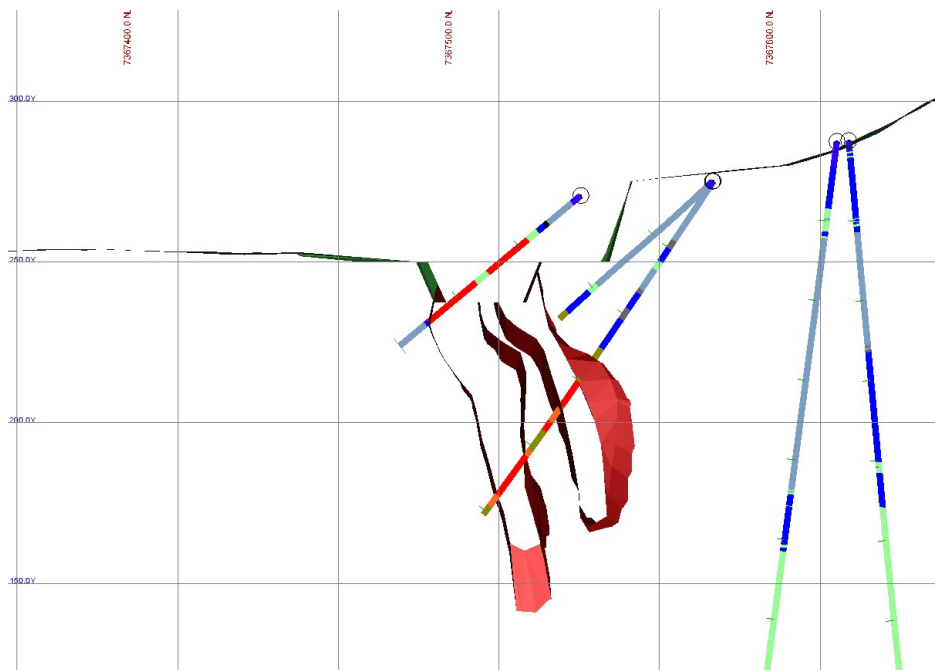
Bruddet vil etter drift bli tilbakestilt med vegetasjon på hyllene. Dette arbeidet vil bli gjort suksessivt etter hvert som deler av bruddet er ferdig drevet.

Avhengig av prisene på de produktene Rana Gruber AS leverer, kan det være aktuelt med underjordsdrift i deler av forekomsten.

Driften i Finnkåtaeng bli tilsvarende som i Stensundtjern.

Følgende figur viser et karakteristisk snitt gjennom forekomsten.

N-S snitt gjennom Finnkåtaeng-malmen ved profil 650FIN

Figur 64. Vertikalsnitt gjennom Finnkåtaeng-malmen.

7.13.2 Verdien mineraluttaket representerer for Rana Gruber AS, samfunnet.

Forekomstene til Rana Gruber AS er i dag vidt spredt over konsesjonsområdet. Den neste aktuelle, store forekomsten vil for Rana Gruber være Stensundtjern, og sammen med denne Finnkåtaeng. Dagens underjordsgruve klarer ikke alene å levere all råmalmen selskapet trenger, og selskapet er derfor avhengig av supplerende forekomster for å holde driften på et lønnsomt nivå. Med kun mindre andre forekomster i nærhet av dagens drifts- og infrastrukturområde vil forekomstene i Steinsundtjernområdet være viktig for fremtiden til Rana Gruber AS og den videre utviklingen av selskapet.

Utviklingen av nye forekomster og planlegging for effektiv og lønnsom drift er et omfattende arbeid, og krever langsiktige beslutningsgrunnlag. Steinsundtjernområdet vil i så måte være sentralt i utviklingen av Rana Gruber AS og sikre malmproduksjon i Rana i tiår fremover, samtidig som det vil bidra til å styrke Rana som industrisamfunn. Oppstart av en ny gruve lokalisert såpass langt fra dagens infrastruktur vil initiere store investeringer, noe som vil gi betydelige ringvirkninger i lokalsamfunnet. Dette gir muligheter til å tenke nytt, og vil gi Rana Gruber AS en unik sjans til å ta gruve drift til et nytt nivå i forhold til ny teknologi, bærekraft og redusert miljømessig fotavtrykk. Det å bygge en ny infrastruktur basert på elektrisk kraft, automasjon og sikkerhet, vil bidra positivt til samfunnet og styrke teknologikompetansen i industrien i Rana. En ny infrastruktur vil også gi Rana Gruber AS en nødvendig redundans i selskapets verdikjede, da selskapet i dag er svært utsatt for driftsstans ved feil på sentrale steder i malmproduksjonen.

Steinsundtjernområdet vil være med på å sikre de om lag 350 arbeidsplassene som i dag er direkte knyttet til malmproduksjon på Storforshei. Med den antatte tonnasje på 44 millioner tonn råmalm, vil dette alene sikre drift i selskapet i om lag 20 år. Forventet ferdigprodukt av denne råmalmen har i dag en markedsverdi på om lag 10 milliarder kroner.

I 2018 bidro Rana Gruber AS sin aktivitet til vesentlige ringvirkninger for samfunnet gjennom skatter, avgifter og indirekte bidrag gjennom ansatte, varekjøp og tjenester. I tillegg til disse ringvirkningene gir bedriftens aktivitet en rekke indirekte ringvirkninger gjennom underleverandørers innkjøp av varer og tjenester.

Rana Gruber AS er i dag Norges eneste operative produsent av jernmalmprodukter, og spiller en viktig rolle i europeisk stålindustri råvaretilgang. Gjennom nærhet til de europeiske stålprodusentene bidrar selskapet til kortere skipningstid og en raskere responstid enn konkurrentene på verdensmarkedet. Bærekraft, redusert fotavtrykk og etiske standarder blir stadig viktigere i dagens samfunn, dette gjelder også for de globale stålprodusentene. Rana Gruber AS sin produksjon av ferdigprodukter er blant de beste i klassen med tanke på bærekraft pga. korte transportavstander, ingen bruk av kjemikalier og et høyt fokus på bruk av best tilgjengelige teknikker for redusert miljøpåvirkning. Etablering i Steinsundtjernområdet vil kunne bidra til å styrke denne posisjonen og sikre at Rana Gruber AS vil være en foretrukket og bærekraftig leverandør for stålindustrien.

Råvareprisene til Rana Gruber AS har stor variasjon og henger tett sammen med utviklingen og hendelser i verdensøkonomien. Forutsigbare rammebetingelser og planlegging for effektiv drift er derfor en forutsetning for at man skal kunne klare å etablere og sikre fremtidsrettede og bærekraftige produksjonsløsninger.

Rana Gruber AS anser Steinsundtjernområdet som viktig med tanke på å skape en fremtidsrettet, solid og trygg arbeidsplass i flere tiår, med søkelys på bærekraftige løsninger og langsiktig tankegang.

7.14 Øvingsområde for snøskuter

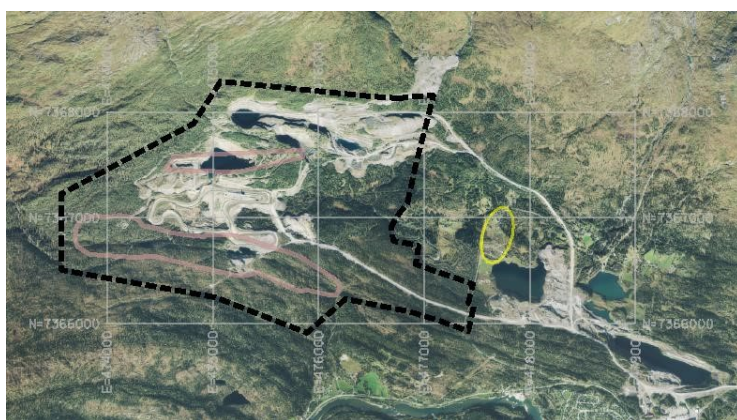
Det tiltaket vil ikke ha betydning for et planlagt øvingsområde, som etter det vi forstår ikke vil bli realisert.

7.15 Beitebruk for husdyr

Det henvises til 7.5.1.3.

7.16 Naboer

Det er valgt å ta med et kapittel om naboer som påvirkes av tiltaket. Nærmeste naboer ligger i området markert med en gul ellipse på følgende figur. Arealer søkt regulert til råstoffutvinning er markert med rosa. Rutenettet som er lagt inn med grått har kilometerruter.

Figur 65. Nærmeste naboer.

Planområdet sett fra området med boliger er vist i følgende bilde.

Figur 66. Planområdet sett fra naboer.

Sentralt i bildet ligger motorsportanlegget. Til venstre ser en avkjørsel inn til selve Stensundtjernbruddet, det sørlige bruddområdet. Til høyre i bildet er deponier fra tidligere tiders drift.

Det vil ikke være direkte innsyn til bruddområdene fra boligområdene. Det vil bli innsyn til planlagte deponiområder.

Nye og videreutviklede gamle deponier vil som tidligere nevnt, bli avsluttet stabilt og påført masser slik at vegetasjon kan etablere seg.

Avstanden fra området med boliger til bruddområdet er over en kilometer.

I henhold til forurensningsforskriften skal bedriften kunne dokumentere at støv og støyforholdene ikke overskrider de fastsatte normene. Støvnedfallsmålinger gjennomføres normalt ved nærmeste nabo når avstanden er kortere enn 500 m.

Arbeid i bruddet vil være skjermet for støy. Ulike arbeidsoperasjoner vil kunne høres, spesielt tipping av masser og arbeid i fronten av deponiene. Forholdet mellom støynivå og avstand tilsier at grensen for utslipp av støy til naboer ikke overskrides.

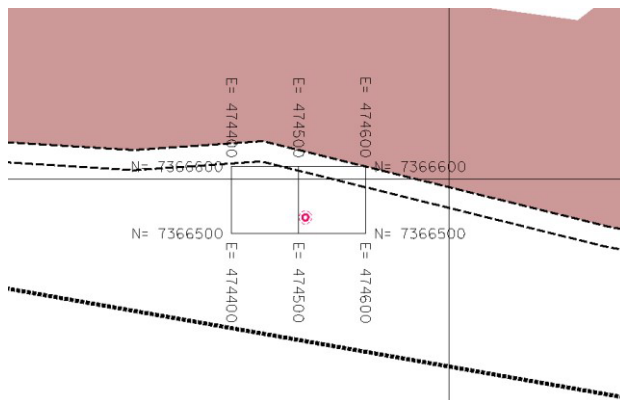
ACR, når banen er i drift, vil være den dominerende støykilden i området.

Støy fra sprengninger er unntatt fra de generelle bestemmelsene. Sprengninger skal bare skje i tidsrommet mandag til fredag kl. 0700-1600. Naboer skal være varslet om når sprengninger skal finne sted.

7.17 Kulturmiljø

Planarbeidet har resultert i at et automatisk fredet kulturminne er registrert. Dette kapitlet er tatt med for å omtale kulturminnet. Kulturminnet er vist på kartet som et område med bestemmelser. Videre er kravet om at arbeider må stanses og at Sametinget må varsles om automatisk fredede kulturminner påtreffes, tatt med i reguleringsbestemmelsene.

Det er ikke planlagt aktivitet i nærheten av kulturminnet. Følgende figur viser kulturminnets beliggenhet med rødt, området regulert til råstoffutvinning med rosa, grensen for hvor deponering er mulig med tynn stiplet linje, og plangrensen med tykk stiplet linje.

Figur 67. Plassering av automatisk fredet kulturminne.

Uttalelse etter befaring - Planoppstart dagbrudd Steinsundtjern, Rana kommune

Vi viser til vårt befaringsvarsel av 27.2.2012 og deres svar av 15.3.2012 angående planoppstart for dagbrudd ved Steinsundtjern i Rana.

Sametinget befarte området fra 10.9.2012 til 13.9.2012. Det ble under befaringen påvist ett automatisk fredet kulturminne. Dette er en kullgrop og er lagt inn i Riksantikvarens database for kulturminner ("Askeladden") og har ID 158523. Kullgropa ligger helt på grensen av planområdet i sør, og det anbefales at planområdet justeres i henhold til dette. Se for øvrig vedlagte kart.

Ut over dette har ikke Sametinget noen videre merknader til planforslaget.

Skulle det under arbeid i marken komme fram gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget omgående, jf. lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.) § 8 annet ledd. Vi forutsetter at dette pålegg formidles videre til dem som skal utføre arbeidet i marken.

Vi minner om at alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk freda i følge kml. § 4 annet ledd. Samiske kulturminner kan for eksempel være hustufter, gammetufter, teltplasser (synlig som et steinsatt ildsted), ulike typer anlegg brukt ved jakt, fangst, fiske, reindrift eller husdyrhold, graver, offerplasser eller steder det knytter seg sagn til. Mange av disse er fortsatt ikke funnet og registrert av kulturminnevernet. Det er ikke tillatt å skade eller skjemme fredet kulturminne, eller sikringssonen på 5 meter rundt kulturminnet, jf. kml. §§ 3 og 6.

8 Virkninger av planforslaget

Med utgangspunkt i vedtatt planprogram for konsekvensutredningen, er virkningen av planforslaget beskrevet.

En malmforekomst må utvinnes der den en gang er dannet. Videre søker en, når det først gjøres inngrep i et område, å utnytte forekomsten best mulig.

Det er aktuelt å gjenoppta drift i et område som er preget av tidligere tiders aktivitet, men nå med mindre utsyr og med metoder som i mindre grad påvirker miljøet. Spesielt er det måten deponiområdene avsluttes på, som skiller dagens fra tidligere tiders drift.

Slik de enkelte temaer knyttet til naturmangfoldet er vurdert, medfører tiltaket samlet en noe negativ konsekvens for naturmangfoldet. Bortsett fra karstifiserte områder som blir direkte påvirket av selve dagbrudds- og eventuelt gruvedriften, vil tiltaket ha en lite negativ konsekvens for naturmiljøet.

Karstifiserte områder er ikke uvanlig i regionen, men en del av området, påvirket av tiltaket, er gitt stor verdi. Den mest interessante delen av dette området vil ikke direkte bli påvirket av inngrepet.

Verneområdet Tiurhagen vil ikke direkte bli påvirket av tiltaket.

Vann og vassdrag er behandlet spesielt fordi det kan bli aktuelt å legge om elven Vesteråga. Det er vurdert alternativer for omlegging. Det er funnet ved kartlegging at karstifiserte områder har forbindelse med Vesteråga. Blant annet av denne grunn er det valgt et alternativ hvor Vesteråga føres inn på sitt opphavelige løp. Før en omlegging må planen for omlegging detaljeres. Dette er lagt inn som en rekkefølgebestemmelse i reguleringsbestemmelsene.

Det er et kraftanlegg som kan bli påvirket av tiltaket. Dette får vann fra Vesteråga, og ligger nede ved Ranelva. Vannmengden som tilføres kraftanlegget vil ikke bli påvirket av tiltaket.

Transport av malm var et aktuelt utredningstema, fordi det kunne være aktuelt å ta i bruk et gammelt anlegg på Storforshei. Planen er nå å transportere malm på interne vegger frem til operativ knuser og lasteanlegg.

Når det gjelder støv og støy, vil bedriften forholde seg til kravene i forurensningsforskriften kapittel 30. Rystelser vil ikke ha betydning for objekter i nærheten.

Tiltaket vil kreve en omlegging av banelegemet til ACR. Det er i planleggingen lagt vekt på å begrense påvirkningen og utsette tidspunktet for omlegging lengst mulig. Det er også lagt opp til at en tidlig kan deponere masser nær ACR, som kan inngå i en omleggingsplan. Utover dette er konsekvensene tiltaket vil ha for ACR ikke vurdert.

Temaet avrenning fra deponiområder (forurensning i grunnen), skal redegjøre for hvilke masser som vil bli deponert innenfor planområdet, og om det er forurensningsfare forbundet med disse. Mineralene som utgjør gråberget, er stabile og ingen dekomponering vil finne sted.

Malmen er langstrakt og steiltstående. Planen legger opp til at det kan åpnes et stort dagbrudd, men det kan bli aktuelt med en kombinasjon av dagbrudd og underjordsdrift. Ressursgrunnlaget, Stensundtjern-forekomsten, inneholder ca. 36 millioner tonn jernmalm med en gjennomsnittsgehalt på ca. 34 % FeTotal og ca. 9 % FeMagn. Finnkåtaeng inneholder ca. 8 millioner tonn jernmalm med de samme gehalter.

Øvingsområde for snøskuter, slik dette var planlagt, påvirkes ikke av tiltaket.

Beitende husdyr er behandlet som en del av naturmangfoldet.

Påvirkning av spesielt naturmangfoldet, må sees i sammenheng med tiltakets betydning for samfunnet og for Rana Gruber AS.

Rana Gruber AS sin produksjon av ferdigprodukter er blant de beste i klassen med tanke på bærekraft pga. korte transportavstander til markedet, ingen bruk av

kjemikalier. Råvareprisene til Rana Gruber AS har stor variasjon og henger tett sammen med utviklingen og hendelser i verdensøkonomien. Forutsigbare rammebetingelser og planlegging for effektiv drift er derfor en forutsetning for at man skal kunne klare å etablere og sikre fremtidsrettede og bærekraftige produksjonsløsninger.

Steinsundtjernområdet vil være med på å sikre de om lag 350 arbeidsplassene som i dag er direkte knyttet til malmproduksjon på Storforshei. Med den antatte tonnasjen på 44 millioner tonn råmalm, vil dette alene sikre drift i selskapet i om lag 20 år. Forventet ferdigprodukt av denne råmalmen har i dag en markedsverdi på om lag 10 milliarder kroner.

9 Risiko og sårbarhet

Det er utarbeidet en risiko- og sårbarhetsanalyse. Analysen er tatt med i vedlegg 1.

Det henvises også til kapittel 6.8.

10 Overvåkningsprogram

Bedriften tar utgangspunkt i at kravene i forurensningsforskriftens kapittel 30 overholdes, og vil dokumentere at dette er tilfellet.

11 En sammenstilling av virkningene slik de nå vurderes

Nye teknologiske løsninger og driftsformer gjør det mulig å gjenoppta gruvedriften i det forlatte Stensundtjernområdet. Det er altså aktuelt å gjenoppta drift i et område som er preget av tidligere tiders aktivitet, men nå med mindre utsyr og metoder som i mindre grad påvirker miljøet.

Utredningsteamene i planprogrammet var gruppert under følgende overskrifter:

- 0-alternativet
- Naturmangfold inkl. vurdering i forhold til naturmangfoldlovens §§ 8-12,
- Verneområder,
- Vann og vassdrag
- Kraftanlegg,

Transport av malm
 Støv, støy og rystelser
 Nærhet til Artic Circle Raceway (ACR)
 Avrenning fra deponier,
 Uttak av jernmalm
 Øvingsområde for snøskuter
 Beitebruk for husdyr

Det er valgt å gi overskriftene endret innhold. Beiteområder for rein og elg er i planprogrammet listet under naturmangfold. Det er holdt fast på dette, og i tillegg er beitebruk for husdyr tatt med her.

Det er tatt med et kapittel om naboer og om kulturmiljø i konsekvensutredning.

Vurdering i henhold til Naturmangfoldloven §§ 8-12 er gitt i et eget kapittel.

Følgende overskrift sammenstiller konsekvensene.

Tema	Konsekvens
0-alternativet	Forekomstens beliggenhet er gitt. Dette begrenser antall alternativer. 0-alternativet vil være at det ikke startes drift i området, og at området i fremtiden vil fremstå som i dag, uten den verdiskapning og tilbakestilling en gjenopptakelse av driften vil gi. (0)
Naturmangfold	Naturmangfold omfatter her beiteområder for rein, elg og husdyr. Videre omhandles vegetasjon, naturtyper, bonitet, fugleliv og karst. Samlet vurdering, slik de enkelte temaer knyttet til naturmangfoldet er vurdert, gir en noe negativ konsekvens for naturmangfoldet. (-)

Verneområder	Verneområdet Tiurhagen vil ikke direkte bli påvirket av tiltaket. (0)
Vann og vassdrag	Vann og vassdrag er behandlet spesielt fordi det kan bli aktuelt å legge om elven Vesteråga. En omlegging av Vesteråga vil kreve en detaljering av planene og en konsesjonspliktavurdering. Omlegging av Vesteråga vil ha en noe negativ konsekvens. (-)
Kraftanlegg	Det kan bli aktuelt å legge om Vesteråga på grunn av dagbruddsdriften, men på en slik måte at vannet etter å ha passert bruddet, ledes inn på dagens løp. (0)
Transport av malm	Hensikten med dette temaet i planprogrammet var primært å klargjøre konsekvensene knyttet til å ta i bruk det gamle lasteanlegget på Storforshei.
	Opprusting av dette anlegget omfattes ikke av denne planen.
Støv, støy og rystelser	Bedriften vil legge Forurensningsforskriften kapittel 30 til grunn for oppfølging av ytre miljø. Avstanden til nærmeste nabo er over en kilometer.
Nærhet til Artic Circle Raceway (ACR)	Anlegget er anlagt utenfor avtalt område. Reguleringsplanen vil medføre at en del av banelegemet må flyttes.
Avrenning fra deponier	Mineralene som utgjør gråberget, er stabile og ingen dekomponering vil finne sted. Førøvrig legges forurensningsforskriften til grunn for oppfølging.

Uttak av jernmalm	Steinsundtjernområdet vil være med på å sikre de om lag 350 arbeidsplassene som i dag er direkte knyttet til malmproduksjon på Storforshei. Med den antatte malmtonnasjen, vil området alene sikre drift i selskapet i ca. 20 år. Forventet ferdigprodukt av råmalmen har i dag en markedsverdi på om lag 10 milliarder kroner.
Øvingsområde for snøskuter	Det er ikke aktuelt med et øvingsområde som kan bli påvirket av tiltaket.
Beitebruk for husdyr	Omtalt i forbindelse med naturmangfoldet.

Funnene i konsekvensutredningen har ikke avdekket forhold som tilsier at tiltaket ikke bør gjennomføres.